

รายงานความคืบหน้า
คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริง
เพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.)
ครั้งที่ ๑
(๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ – ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔)

เมษายน ๒๕๕๔

บทสรุปผู้บริหาร

ความนำ

ตามที่ได้มีเหตุการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรงในประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ อันนำมาซึ่งความสูญเสียและความเสียหาย อย่างประมาณค่ามิได้สู่สังคมไทยและประเทศไทย รวมทั้งส่งผลกระทบในทางลบต่อทุกภาคส่วนของสังคม โดยยังมีประเด็นข้อสงสัยที่ยังไม่สามารถค้นหาและทำความเข้าใจให้ปรากฏเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ อันเป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมไทยและนานาชาติได้ จึงต้องมีการตรวจสอบและค้นหาความจริงและข้อเท็จจริงที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้ง และเหตุการณ์ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงในการชุมนุมทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน การสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ ความเสียหายของทรัพย์สิน และความเสียหายในรูปแบบอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา โดยมีเป้าหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและการเยียวยา และป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความเสียหายซ้ำอีกในอนาคต

ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ เห็นชอบในหลักการให้มีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) และแต่งตั้งให้ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ฒ นคร ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะประธานกรรมการดังกล่าวโดยให้ประธานกรรมการไปดำเนินการสรรหาคณะกรรมการซึ่งเป็นบุคคลที่มีผลงาน มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เกี่ยวกับการตรวจสอบและค้นหาความจริง การเยียวยาฟื้นฟู การลดความขัดแย้ง หรือการป้องกันความรุนแรง และความสูญเสีย เพื่อให้ได้มาซึ่งการตรวจสอบและค้นหาความจริงของเหตุการณ์ความไม่สงบของประเทศที่เกิดขึ้น และคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบให้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ เพื่อให้มีคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความอิสระ และเป็นกลาง โดยกำหนดระยะเวลาดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี (เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕) และมีแนวทางดำเนินการดังต่อไปนี้

๑. ตรวจสอบและค้นหาความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ รวมตลอดถึงประเด็นที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งและเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

๒. เยียวยาและฟื้นฟูบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตามแนวทางความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และความยุติธรรมทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศต่อไป

๓. วางมาตรการเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทย และป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความสูญเสียขึ้นอีกในอนาคต

นอกจากนี้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวยังได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ คอป. ให้ต้องจัดทำรายงานความคืบหน้าของการทำงานในรอบ ๖ เดือน รวมทั้งรายงานสรุปผล และข้อเสนอแนะเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและสาธารณชนด้วย โดย คอป. ได้จัดแปลรายงานพร้อมบทสรุปสำหรับผู้บริหารเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่และเสริมสร้างความเข้าใจต่อทั้งประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศเพื่อจักได้รับรู้ร่วมกัน ในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เป็นบทเรียนในการป้องกันมิให้ความรุนแรงเกิดขึ้นอีก

หลักการ/ปรัชญา/แนวคิด และแนวทางในการดำเนินงานของ คอป.

๑. หลักการ ปรัชญาและแนวคิด

๑.๑ มีความอิสระและความเป็นกลาง โดยให้ความสำคัญกับดำเนินการตรวจสอบค้นหาความจริง และนำเสนอโดยปราศจากอคติ ตลอดจนคำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในสังคมไทยที่ผูกโยงกับบริบททางสังคมและภูมิหลังความเป็นมาของแต่ละฝ่าย ประกอบการทำงานซึ่งหากเป็นกรณีที่พบข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นประเด็นการถกเถียงโต้แย้งระหว่างฝ่ายต่างๆ คอป. จะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการโต้แย้ง และ คอป. จะพิจารณาเปิดเผยความจริงเป็นระยะๆ ในช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงบรรยากาศความปรองดองทางสังคมเป็นสำคัญ

๑.๒ รับฟังข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ รวมทั้งแสวงหาแนวร่วมที่พร้อมจะให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ คอป. โดยจะทำหน้าที่เป็นพื้นที่กลาง เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเปิดเผยข้อเท็จจริง เสนอแนะข้อเสนอและประเด็นสำคัญๆ ที่นำไปสู่การปรองดองทางสังคม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ใช้พื้นที่นี้ในการแสดงอารมณ์ความรู้สึก ความประสงค์ ความคาดหวัง ตลอดจนเสนอข้อเรียกร้องของทุกฝ่ายต่อทุกฝ่าย

๑.๓ ยืนยันให้ประชาคมโลกเชื่อมั่นในศักยภาพของประเทศไทยว่าแม้จะมีสถานการณ์ความขัดแย้งระดับรุนแรงเกิดขึ้น แต่ประเทศสามารถพัฒนากลไกการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยคนกลางในรูปแบบของ “คณะกรรมการอิสระ” เช่นเดียวกับนานาอารยประเทศ ขณะเดียวกันก็ไม่ปฏิเสธความร่วมมือรูปแบบต่างๆ ของมิตรประเทศภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสมจำเป็น โดยเฉพาะความร่วมมือทางวิชาการ

๑.๔ ให้ความสำคัญกับระบบ “การตรวจสอบโดยประชาชน” (Public accountability) เพื่อให้เกิดความเชื่อศรัทธาของประชาชนในประเทศและของประชาคมระหว่างประเทศ

๑.๕ ให้ความระมัดระวังต่อกรณีที่น่ากังวลต่อการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ขณะเดียวกัน คอป. ไม่ละเลยโอกาสที่จะเสนอแนะข้อเสนอที่เป็นประโยชน์สูงสุดเพื่อการปรองดองของ สังคม เนื่องจาก คอป. ไม่ใช่องค์กรด้านตุลาการหรือกระบวนการยุติธรรมที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมาเพื่อตัดสิน คดีหรือชี้ว่าใครถูกใครผิด สมควรต้องถูกลงโทษทางกฎหมายหรือไม่ แต่จะมุ่งเน้นหลักความเป็นอิสระ และความเป็นกลางไว้สูงสุด

๑.๖ นำหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional justice) มาปรับใช้ ในการดำเนินงาน

๒ คอป. ได้กำหนดยุทธศาสตร์กรอบการดำเนินงานใน ๔ มิติหลัก คือ ๑) การตรวจสอบและ ค้นหาความจริง ๒) การเยียวยา พิณฟู และป้องกันความรุนแรง ๓) การศึกษาวิจัยรากเหง้าปัญหาของ ความขัดแย้ง และ ๔) การสร้างความปรองดองและป้องกันมิให้ความรุนแรงเกิดขึ้นอีก โดยแต่ละมิติ จะมีคณะกรรมการรับผิดชอบดำเนินการโดยตรง

ผลการดำเนินงานในช่วง ๖ เดือน

๑. การจัดทำข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี รวม ๒ ครั้ง เพื่อสร้างบรรยากาศที่นำไปสู่ ความปรองดอง และคำนึงถึงสิทธิพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา สืบเนื่องจากเหตุการณ์ ความรุนแรง ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีและได้เห็นชอบตามข้อเสนอแนะของ คอป. และสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒. คอป. ได้รับการติดต่อและแสดงความพร้อมว่าจะให้การสนับสนุนในทุกวิถีทางอย่างเต็มที่ จากองค์การระหว่างประเทศซึ่งเป็นที่ยอมรับ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการตรวจสอบค้นหา ความจริง การลดความขัดแย้ง และการทำให้เกิดความปรองดองหลายแห่ง เช่น United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) United Nations Development Programme (UNDP) และ International Center for Transitional Justice (ICTJ) เป็นต้น

๓. การค้นหาความจริง การทำงานในช่วงหกเดือนแรก คอป. มุ่งเน้นภารกิจงานทางด้านการ ตรวจสอบและค้นหาความจริง ซึ่งเป็นประเด็นที่สังคมตั้งความคาดหวังไว้ว่าทาง คอป. จะสามารถ ดำเนินการที่เป็นอิสระ เป็นกลางและให้ความจริงแก่สังคมได้อย่างแท้จริงหรือไม่ โดยมีกรอบแนวคิด ในการดำเนินการที่สำคัญ เช่น การยึดหลักสิทธิมนุษยชน การให้โอกาสผู้ที่ถูกกล่าวหาและทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องชี้แจงหรือให้ข้อมูล การชั่งน้ำหนักพยานจากทุกฝ่ายและพยานหลักฐานด้านวิทยาศาสตร์ การกำหนดประเด็นเชิงลึก การรักษาความลับ การใช้ทฤษฎีกำลังปลา การตรวจสอบการกระทำของ บุคคลไปสู่องค์กร และตรวจสอบเหตุการณ์เฉพาะเพื่อเข้าใจภาพรวม

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นพบว่ามียอดผู้เสียชีวิตรวม ๙๒ ราย โดยเสียชีวิตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๘๙ ราย เสียชีวิตที่จังหวัดอุดรธานี ๒ ราย และเสียชีวิตที่จังหวัดขอนแก่นอีก ๑ ราย มียอดผู้บาดเจ็บ ๑,๘๘๕ ราย แบ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ๕๔๒ ราย พลเรือน ๑,๓๔๓ ราย มีการดำเนินคดีต่อกลุ่มผู้ชุมนุม โดยแบ่งตามประเภทความผิดออกเป็น ๔ กลุ่มคดี คือ กลุ่มที่ ๑ การก่อการร้าย ๑๔๕ คดี กลุ่มที่ ๒ การขู่บังคับให้รัฐบาลกระทำการใดๆ ๒๑ คดี กลุ่มที่ ๓ การทำร้ายประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๘๖ คดี และกลุ่มที่ ๔ การกระทำความผิดอาชญากรรมอื่นของทางราชการ ๒๐ คดี

๔. การเยียวยา ได้ดำเนินการ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งประสานหน่วยงานของรัฐ ทำการสรุปผู้ที่ได้รับการกระทบ และได้รับการเยียวยาอย่างเป็นระบบ และนำเสนอต่อสาธารณะ ผ่านการสัมภาษณ์ออกสื่อ โดยมุ่งเน้นการสนับสนุนและส่งเสริมการเยียวยาและฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง การเสริมสร้างความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ (Trust building) การยอมรับและการให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของคณะกรรมการ เสริมสร้างบรรยากาศแห่งการปรองดองให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม และส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการแนวทาง กิจกรรม เพื่อป้องกันความขัดแย้ง และลดความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

ในส่วนการช่วยเหลือและฟื้นฟูเหยื่อได้มีกิจกรรมที่สำคัญ เช่น การพบผู้บริหารของกรมสุขภาพจิต ผู้นำชุมชน การจัดเวทีสาธารณะสำหรับเหยื่อ การส่งเสริมการใช้แนวทางและมาตรการเชิงสมานฉันท์และเก็บข้อมูลในจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดลำพูน โครงการเยี่ยมเยียนทหารตำรวจที่ร่วมปฏิบัติการ การจัดตั้งศูนย์ประสานงานเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง เป็นต้น

๕. การวิจัยถึงสาเหตุของปัญหา เพื่อการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ให้พบถึงต้นตอของปัญหา ความขัดแย้ง โดยกำหนดกรอบการวิจัย จำนวน ๔ มิติ ได้แก่ มิติด้านกฎหมายและกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย มิติด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม มิติด้านการเมือง และมิติด้านสื่อสารมวลชน

ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

๑. คอป. ทำหน้าที่ในฐานะกลไกสำคัญนำพาสังคมสู่ความปรองดองแต่ไม่มีอำนาจตามกฎหมาย

๒. ขาดการคุ้มครองความปลอดภัยของบุคคลหรือองค์กรที่ให้ข้อมูล

๓. ข้อจำกัดจากสถานภาพและที่มาของ คอป.

ข้อเสนอแนะ

๑. คอป. เห็นว่าผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรตระหนักว่า วิกฤตการณ์ความขัดแย้งรุนแรงเมื่อเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๕๓ ที่ผ่านมามีลักษณะหนึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลนั้น ในความเป็นจริงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีรากเหง้าของปัญหาที่ยังรากลึกถึงระดับโครงสร้างทางสังคมและโครงสร้างทางการเมืองของประเทศ ความขัดแย้งที่เดิมอาจจะเริ่มจากความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคล แต่เมื่อผสมกับสภาพปัญหาเชิงโครงสร้างความเหลื่อมล้ำของสังคมและความอ่อนแอของกลไกในระบบประชาธิปไตยและกระบวนการยุติธรรมของประเทศ โดยเฉพาะปัญหาความชอบธรรมของกลไกต่างๆ ของรัฐ หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศโดยการรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ทำให้ปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญในการร่วมกันแสวงหาแนวทางเพื่อแก้ปัญหาที่รากลึกอย่างจริงจัง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติเป็นที่ตั้ง การแสวงหาทางออกดังกล่าวควรอยู่บนพื้นฐานของการค้นหาความจริงซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการนำประเทศชาติมาสู่ความขัดแย้ง การรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย และการเปิดใจกว้างที่จะร่วมกันแสวงหาทางออกให้กับประเทศ โดยการลดทัศนคติ ในการเอาชนะและการมองปัญหาในมุมของตนแต่ฝ่ายเดียวรวมทั้งการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมากกว่าผลประโยชน์ของชาติ

๒. คอป. เรียกร้องให้ทุกฝ่ายให้ความสำคัญสูงสุดกับการทำให้การเลือกตั้งปราศจากความรุนแรงและเป็นกลางอย่างแท้จริง และขอให้พรรคการเมืองทุกพรรคประกาศจุดยืนที่ชัดเจนก่อนการเลือกตั้งถึงกระบวนการและแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการนำชาติบ้านเมืองไปสู่การก้าวข้ามปัญหาความขัดแย้งภายหลังจากการเลือกตั้ง

๓. คอป. เห็นว่าการเสนอให้มีการนิรโทษกรรมผู้เกี่ยวข้องในสถานการณ์ความรุนแรงต่างๆ ที่เกิดความสูญเสียอย่างมากมายทั้งต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เข้าร่วมชุมนุมและเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ดี การดำเนินการกับผู้ชุมนุมโดยใช้กระบวนการทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างเคร่งครัดโดยไม่คำนึงถึงความขัดแย้งทางการเมืองที่นำมาสู่ปัญหาการชุมนุมก็ดี ล้วนมิใช่แนวทางในการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างยั่งยืน คอป. เห็นว่าแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น คือการที่สังคมทราบความจริงถึงสภาพปัญหาที่ทำให้ประเทศของเราก้าวมาถึงจุดนี้ และเรียนรู้ที่จะแสวงหาทางออกในการแก้ปัญหาาร่วมกัน จากประสบการณ์ของประเทศที่เกิดความขัดแย้งขนาดใหญ่ที่นำมาสู่ความรุนแรงในลักษณะเช่นนี้ จะให้ความสำคัญกับการนำเอาหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional justice) มาใช้ เป็นกลไกเสริมกระบวนการยุติธรรมกระแสหลักซึ่งมีข้อจำกัดในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่มีลักษณะพิเศษเช่นนี้

๔. คอป. เห็นว่ารัฐบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับควบคุมการใช้อำนาจรัฐทุกฝ่ายพึงใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยความระมัดระวัง ไม่ตั้งข้อหากับผู้ที่เกี่ยวข้องในการชุมนุมรุนแรงเกินสมควร ให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของทุกฝ่าย ให้โอกาสในการต่อสู้คดีและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ต้องหา ส่งเสริมให้กระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะศาลยุติธรรมได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นกลาง และที่สำคัญที่สุดคือรัฐบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับควบคุม การใช้อำนาจรัฐทุกฝ่าย ต้องสร้างความเชื่อมั่นว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะหน่วยงานอยู่ในสังกัดของฝ่ายบริหารสามารถทำหน้าที่อย่างอิสระและเป็นกลาง โดยไม่ถูกแทรกแซง

๕. คอป. เห็นว่าภายใต้สภาวะที่มีความละเอียดอ่อนเช่นนี้หน่วยงานทุกหน่วยในกระบวนการยุติธรรมเองต้องมีความระมัดระวังที่จะแสดงให้เห็นถึงการวางตนเป็นกลางโดยไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอย่างเคร่งครัด

๖. คอป. เห็นว่าในห้วงเวลาที่เกิดความขัดแย้งทางการเมืองเช่นนี้ทุกฝ่ายควรแสดงเจตนารมณ์ร่วมกันที่จะยกย่องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันที่อยู่เหนือจากความขัดแย้งทางการเมือง นอกจากนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำกับการใช้อำนาจรัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรพึงระมัดระวังการนำเอากฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพมาใช้ในห้วงเวลาที่มีความขัดแย้งทางการเมืองอย่างสูงเช่นในขณะนี้ โดยควรมีการวางแผนทางการบังคับใช้ที่เหมาะสมเพื่อลดทอนเงื่อนไขที่แต่ละฝ่ายจะนำไปกล่าวอ้าง

๗. คอป. เห็นว่าสภาวะความขัดแย้งที่เป็นอยู่ สื่อทุกแขนงต้องมีความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบในการเสนอข้อมูลที่ถูกต้องต่อสาธารณชน

๘. คอป. เห็นว่ารัฐบาลควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมการเยียวยาและฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน โดยให้ความช่วยเหลือที่ครอบคลุมทั้งการรักษาทางด้านร่างกาย จิตใจ การประกอบอาชีพ

รายงานความคืบหน้า
คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริง
เพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.)
ครั้งที่ ๑
(๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ – ๑๖ มกราคม ๒๕๕๔)

๑. ความนำ

๑.๑ ตามที่ได้มีเหตุการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรงในประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะเดือนเมษายน ถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ อันนำมาซึ่งความสูญเสียและความเสียหายอย่างประมาณค่ามิได้สู่สังคมไทยและประเทศไทย รวมทั้งส่งผลกระทบในทางลบต่อทุกภาคส่วนของสังคม โดยยังมีประเด็นข้อสงสัยที่ยังไม่สามารถค้นหาและทำความเข้าใจให้ปรากฏเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ให้เป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมไทยและนานาชาติได้ จึงต้องมีการตรวจสอบและค้นหาความจริงและข้อเท็จจริงที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้ง และเหตุการณ์ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรงในการชุมนุมทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน การสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ ความเสียหายของทรัพย์สิน และความเสียหายในรูปแบบอื่นๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมา ให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ถึงสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่สั่งสมจนทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม ความตึงเครียดและขัดแย้งทางการเมือง โดยมีเป้าหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและการเยียวยาในระยะสั้น และป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความเสียหายซ้ำอีกในอนาคต ทั้งนี้ต้องมุ่งเน้นการใช้มาตรการเชิงสมานฉันท์ รวมถึงความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และความยุติธรรมทางสังคม การฟื้นฟูและเยียวยาเหยื่อและผู้เสียหาย เพื่อสมานบาดแผลทางสังคมและเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ถ้อยทีถ้อยอาศัย และยอมรับความแตกต่างทางความคิดเพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศไทยระยะยาวต่อไป และเพื่อให้เกิดผลดังกล่าว จึงสมควรให้มีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความอิสระและเป็นกลางเป็นผู้ดำเนินการ

๑.๒ คณะรัฐมนตรีได้เห็นชอบในหลักการตามที่ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ญ นกร เสนอว่า
ในการทำงานต้องมีความเป็นอิสระ และมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ให้ออกระเบียบ
สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๓^๑ เพื่อให้มีคณะกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความอิสระ และความเป็นกลางเป็น
ผู้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แนวทาง และกำหนดเวลาที่กำหนดไว้

๑.๓ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดอง
แห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดแนวทางการดำเนินการของ คอป. ไว้ในข้อ ๔ ให้แล้วเสร็จภายใน ๒ ปี
(เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ถึงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๕) ดังต่อไปนี้

๑.๓.๑ ตรวจสอบและค้นหาความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงเดือน
เมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ รวมตลอดถึงประเด็นที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งและ
เหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

๑.๓.๒ เยียวยาและฟื้นฟูบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์
ความรุนแรงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตามแนวทางความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และความยุติธรรม
ทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศต่อไป

๑.๓.๓ วางมาตรการเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทย และป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรง
และความสูญเสียขึ้นอีกในอนาคต

๑.๔ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีดังกล่าวได้กำหนดอำนาจหน้าที่ของ คอป. ไว้ในข้อ ๙ (๑)
ให้ คอป. ต้องจัดทำรายงานความคืบหน้าของการทำงานในรอบ ๖ เดือน รวมทั้งรายงานสรุปผลและ
ข้อเสนอแนะเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจเสนอต่อคณะรัฐมนตรี และสาธารณชน

๑.๕ รายงานความคืบหน้าในรอบ ๖ เดือนแรก (๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓-๑๖ มกราคม ๒๕๕๔)
ฉบับนี้ จะเป็นการอธิบายหลักการ ปรัชญา แนวคิด รวมทั้งแนวทางในการดำเนินการของ คอป. ตั้งแต่
ก่อนมีการแต่งตั้ง คอป. ตลอดจนถึงการดำเนินการต่างๆ ในช่วง ๖ เดือนที่ผ่านมา ซึ่งได้มีกระบวนการ
รับฟังความคิดเห็นจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่เป็นลักษณะทางวิชาการ
โดยเน้นการดำเนินการที่เป็นอิสระ เป็นกลาง เป็นที่ยอมรับของทุกๆ ฝ่าย และเป็นไปตาม
มาตรฐานสากล ทั้งนี้ จะมีข้อมูลส่วนที่เป็นปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานและข้อเสนอแนะของ คอป.
ประกอบด้วย

^๑ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ
พ.ศ. ๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๘๗ ง ลงวันที่
๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ และเริ่มบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ดูภาคผนวก ๑

๑.๖ โดยตระหนักว่าเหตุการณ์ความไม่สงบและสถานการณ์ไม่ปกติทางการเมืองไม่ว่าจะเกิดขึ้น ณ ที่ใด ย่อมกระทบต่อการอยู่ร่วมกันของสังคม ดังนั้น รายงานฉบับนี้จะมีบทสรุปผู้บริหารและการแปล รายงานพร้อมบทสรุปสำหรับผู้บริหารเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเผยแพร่และเสริมสร้างความเข้าใจต่อทั้ง ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศเพื่อจักได้รับรู้ร่วมกัน ในข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น และเพื่อให้เป็น บทเรียนในการป้องกันมิให้ความรุนแรงเกิดขึ้นอีก

๒. หลักการ ปรัชญา แนวคิดและยุทธศาสตร์การดำเนินงานของคณะกรรมการอิสระ ตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.)

๒.๑ หลักการ ปรัชญาและแนวคิด

อาศัยอำนาจตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริง เพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฌ นคร ได้รับแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ ในฐานะประธานคณะกรรมการดังกล่าว และคณะกรรมการที่ประธานคณะกรรมการแต่งตั้งขึ้นอีก ๘ คน โดยเพื่อเป็นหลักประกันความเป็นกลางของคณะกรรมการ ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฌ นคร เป็นผู้พิจารณาแต่งตั้งเองทั้งหมดจากบุคคลที่มีผลงาน ผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ เกี่ยวกับการตรวจสอบและค้นหาความจริง การเยียวยาฟื้นฟู การลดความขัดแย้ง หรือการป้องกัน ความรุนแรง และความสูญเสีย ซึ่งในขั้นตอนการทบทวนและสรรหากรรมการ ได้รับเกียรติอย่างสูง จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวอย่างเหมาะสม โดยมาจากหลากหลายสาขาวิชา ซึ่งได้แสดงออกถึงความเสียสละที่จะเข้าร่วมปฏิบัติภารกิจ ในตำแหน่งกรรมการเพิ่มจากภาระหน้าที่ประจำของตน^๒

คอป.ได้ยึดหลักการ ปรัชญา และแนวคิดสำคัญๆ ในการปฏิบัติภารกิจดังนี้

๒.๑.๑ มีความอิสระและความเป็นกลาง คอป. ยึดหลักความเป็นอิสระและความเป็นกลาง เป็นหลักการสำคัญในการทำงาน คือ

(๑) ให้ความสำคัญกับดำเนินการตรวจสอบค้นหาความจริง และนำเสนอโดย ปราศจากอคติ ไม่นำเสนอเฉพาะมุมมองที่ได้รับความนิยมมากที่สุด หรือเพราะมีอำนาจสนับสนุน และไม่ยืนยันว่ามุมมองที่อยู่ระหว่างกลางของมุมมองต่างๆ เป็นมุมมองที่ถูกต้อง

(๒) คำนึงถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในสังคมไทยที่ผูกโยงกับ บริบททางสังคมและภูมิหลังความเป็นมาของแต่ละฝ่าย ประกอบการทำงาน

(๓) กรณีที่พบข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นประเด็นการถกเถียงโต้แย้งระหว่างฝ่ายต่างๆ คอป. จะไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในการโต้แย้งกับคู่กรณีหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเหล่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจาก ข้อเท็จจริงนั้น มีความเป็นกลางโดยตัวเองแล้ว

^๒ คำสั่ง คอป. ที่ ๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ตูอาคมผนวก ๒

(๔) คอป. จะพิจารณาเปิดเผยความจริงเป็นระยะๆ ในช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงบรรยากาศความปรองดองทางสังคมเป็นสำคัญ

๒.๑.๒ รับฟังข้อคิดเห็นอันเป็นประโยชน์ รวมทั้งแสวงหาแนวร่วมที่พร้อมจะให้การสนับสนุนการดำเนินงานของ คอป. โดยที่ คอป. ซึ่งเป็นกลไกที่กระบวนการทางสังคมสร้างขึ้น ตระหนักดีว่าการแสวงหาทางออกที่เหมาะสมในการแก้ไขวิกฤตปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่มีความสำคัญยิ่ง จึงควรเปิดพื้นที่ให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอเกี่ยวกับทางออกที่เป็นไปได้ภายใต้เงื่อนไข และในมุมมองของกลุ่มต่างๆ ทั้งที่มีความเหมือนและแตกต่างกัน ทั้งนี้ คอป. จะทำหน้าที่เป็นพื้นที่กลาง เพื่อให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมเปิดเผยข้อเท็จจริง เสนอแนะข้อเสนอและประเด็นสำคัญๆ ที่นำไปสู่การปรองดองทางสังคม รวมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้ใช้พื้นที่นี้ในการแสดงอารมณ์ความรู้สึก ความประสงค์ ความคาดหวัง ตลอดจนเสนอข้อเรียกร้องของทุกฝ่ายต่อทุกฝ่าย โดยมี คอป. ทำหน้าที่เป็นคนกลาง รับภาระดำเนินการ ในกระบวนการหาข้อมูล วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลความต้องการของทุกฝ่าย และจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อนำไปสู่การสร้างความปลอดภัยของประเทศต่อไป

๒.๑.๓ ยืนยันให้ประชาคมโลกเชื่อมั่นในศักยภาพของประเทศไทยว่าแม้จะมีสถานการณ์ความขัดแย้งระดับรุนแรงเกิดขึ้น แต่ประเทศสามารถพัฒนากลไกการแก้ปัญหาความขัดแย้งโดยคนกลาง ในรูปของ “คณะกรรมการอิสระ” เพื่อดำเนินภารกิจสำคัญและสามารถรับมือกับการจัดการความขัดแย้งดังกล่าวได้อย่างเหมาะสมเช่นเดียวกับนานาชาติประเทศ ขณะเดียวกันก็ไม่ปฏิเสธความร่วมมือรูปแบบต่างๆ ของมิตรประเทศภายใต้ขอบเขตที่เหมาะสมจำเป็น โดยเฉพาะความร่วมมือทางวิชาการ

๒.๑.๔ ให้ความสำคัญกับระบบ “การตรวจสอบโดยประชาชน” (Public accountability) โดย คอป. ตระหนักถึงความสนใจต่อเหตุการณ์ความไม่สงบและสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศทั้งของประชาชนในประเทศและประชาคมระหว่างประเทศ และโดยตระหนักถึงการเป็นองค์กรที่มีความเป็นอิสระและเป็นกลางที่ได้รับมอบหมายจากรัฐบาล ประกอบทั้งความโปร่งใสในการทำงาน คอป. จึงให้ความสำคัญกับระบบ “การตรวจสอบโดยประชาชน” เพื่อให้เกิดความเชื่อศรัทธาของประชาชนในประเทศและของประชาคมระหว่างประเทศ กล่าวคือ ในการทำงานของ คอป. นั้น นอกจาก คอป. จะต้องรายงานต่อรัฐบาลแล้ว ยังต้องรายงานต่อประชาชนและประชาคมระหว่างประเทศด้วย และ คอป. ยึดมั่นใน “การตรวจสอบโดยประชาชน” ตลอดเวลาในการทำงาน

๒.๑.๕ ให้ความระมัดระวังต่อกรณีที่อาจก้าวล่วงต่อหลักการพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ขณะเดียวกัน คอป. ไม่ละเลยโอกาสที่จะเสนอแนะข้อเสนอที่เป็นประโยชน์สูงสุดเพื่อการปรองดองของสังคม ทั้งนี้ คอป. ตระหนักดีว่า คอป. ไม่ใช่องค์กรด้านตุลาการหรือกระบวนการยุติธรรมที่ถูกแต่งตั้งขึ้นมาเพื่อตัดสินคดีหรือชี้ว่าใครถูกใครผิด สมควรต้องถูกกลไกทางกฎหมายหรือไม่ แต่จะมุ่งเน้นหลักความเป็นอิสระและความเป็นกลางไว้สูงสุด

๒.๑.๖ นำหลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional justice)^๓ มาปรับใช้ ในการดำเนินงาน โดยศึกษาจากนานาชาติที่มีประสบการณ์ความขัดแย้งระดับรุนแรงเกิดขึ้น และไม่สามารถใช้กระบวนการยุติธรรมตามปกติในการแก้ไขปัญหาได้ จะมีการนำหลักการเรื่อง

^๓ ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional justice) เป็นกระบวนการที่ตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิด การละเมิดสิทธิมนุษยชนอย่างร้ายแรง และเป็นกลไกในการนำพาสังคมไปสู่สันติภาพ การปรองดอง และความเป็น ประชาธิปไตย เพื่อให้สังคมได้เดินหน้าต่อไปโดยที่เหตุการณ์รุนแรงจะไม่ย้อนกลับมาอีกครั้ง ซึ่งกระบวนการดังกล่าว เกิดขึ้นในปลายทศวรรษ ๑๙๘๐ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในละตินอเมริกา และในยุโรป ตะวันออก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้มีความยุติธรรมเกิดขึ้นในภูมิภาคเหล่านี้หลังเกิดเหตุการณ์ที่มีการละเมิด สิทธิมนุษยชนอย่างกว้างขวางจากระบบการปกครองแบบเก่า ต่อมาแนวคิดและการดำเนินกระบวนการนี้ได้ แพร่หลายและถูกนำไปใช้ในหลายๆ ประเทศที่มีความขัดแย้งอย่างรุนแรง เช่น อาร์เจนตินา ชิลี แอฟริกาใต้ เอลซัลวาดอร์ เฮติ ติมอร์ตะวันออก ฯลฯ

ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน เป็นการเชื่อมโยงแนวคิดสองแนวคิดเข้าด้วยกัน คือ การเปลี่ยนผ่าน (transition) กับ ความยุติธรรม (justice) ในขณะที่ยังมีการเปลี่ยนผ่าน คือ การที่สังคมได้เกิดกระบวนการในการกระทำ ให้เกิดการเปลี่ยนผ่านระบอบทางการเมือง (political transformation / regime change) เช่น จากระบอบเผด็จการ (authoritarian) หรือการปกครองแบบกดขี่อื่นๆ (repressive rule) ไปสู่ระบอบประชาธิปไตย (transition to democracy) หรือใช้ในความหมายของการเปลี่ยนผ่านจากความขัดแย้งของคนในสังคมไปสู่สันติภาพและความมั่นคง

ประเทศที่นำเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านมาใช้เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมในระบบปกติมี ข้อจำกัดที่ไม่สามารถนำมาใช้กับสภาพความขัดแย้งที่มีสาเหตุที่ซับซ้อนกว่าอาชญากรรมทั่วไป และมีผู้เข้าไปเกี่ยวข้อง จำนวนมาก ทั้งที่เป็นเหยื่อและผู้กระทำผิด การใช้กฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาปกติที่มีพื้นฐาน อยู่บนการลงโทษอาจไม่สามารถทำให้สังคมก้าวข้ามความขัดแย้งไปสู่สันติภาพได้ แนวคิดในเรื่องนี้จึงพัฒนาขึ้นโดยมอง ถึงหนทางในการที่จะนำไปสู่การแก้ไขความขัดแย้ง ซึ่งอาจดำเนินการได้ในหลายวิธี จากประสบการณ์ของต่างประเทศ มาตรการที่นำมาใช้อาจจะเป็นอย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างขึ้นอยู่กับ ความเหมาะสมของสถานการณ์ในแต่ละ ประเทศดังนี้

๑. Criminal Prosecutions คือ การฟ้องร้องดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ซึ่งมีส่วนต้องรับผิดชอบต่อเหตุการณ์ เลวร้ายที่เกิดขึ้น เป็นองค์ประกอบประการหนึ่งที่จะป้องกันไม่ให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงเกิดขึ้นอีก

๒. Truth Commissions คือ กระบวนการสร้างความจริง (establish the truth) ที่ได้จากการไต่สวน สอบสวน (inquiry) ค้นหาความจริง (truth seeking) ในช่วงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น (focus on the past) เพื่อเปิดเผย ความจริง ให้เหยื่อหรือครอบครัวของเหยื่อและสังคมโดยรวมได้ทราบในรายละเอียดเหตุการณ์อย่างถูกต้องแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการเปิดพื้นที่ให้ผู้ได้รับผลกระทบได้แสดงออก

๓. Restoration programs คือ การให้ความช่วยเหลือ ชดเชย เยียวยา แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ ความรุนแรง ทั้งด้านจิตใจ ร่างกาย ทรัพย์สิน และรวมไปถึงการกล่าวคำขอโทษจากคู่ปักษ์อย่างเป็นทางการ (official / state apologies)

๔. Memorialisation of victim คือกระบวนการที่ทำให้สังคมยอมรับตระหนักรู้ (recognition) และกระตุ้น ให้เกิดจิตสำนึกในทางศีลธรรม (raise moral consciousness) ถึงเหตุการณ์ความรุนแรงที่ผ่านมา เพื่อที่จะไม่ให้เกิด เหตุการณ์ซ้ำรอยขึ้นอีก ซึ่งอาจอยู่ในรูปพิพิธภัณฑ์หรืออนุสรณ์แห่งความทรงจำ (memorial)

๕. Institution reform คือ กระบวนการปฏิรูปสถาบัน หน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบต่อการละเมิดสิทธิ มนุษยชน อาทิ กองทัพทหาร ตำรวจ สื่อสารมวลชน กระบวนการยุติธรรม ฯลฯ เพื่อที่จะป้องกันไม่ให้นายงานหรือ องค์การดังกล่าวใช้รูปแบบเดิมในการปฏิบัติที่อาจนำความรุนแรงกลับมาอีกครั้ง

๖. Reconciliation คือ การทำให้สังคมข้ามผ่านปัญหาความขัดแย้งและก่อให้เกิดความปรองดอง สมานฉันท์ ของคนในสังคม

ความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านมาใช้ในการดำเนินงาน โดยจะมีการตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อตรวจสอบค้นหาความจริงและดำเนินการให้เกิดความปรองดองที่เรียกว่า Truth and Reconciliation Commissions (TRC) ซึ่งโดยทั่วไปจะได้รับมอบอำนาจจากรัฐาธิปไตย และมีอำนาจดำเนินการเพื่อให้เกิดการปรองดอง อย่างเต็มที่ รวมตลอดถึงอำนาจในการหาผู้รับผิดชอบในลักษณะของการสอบสวนตามกระบวนการยุติธรรม แต่จากอำนาจหน้าที่ตามภารกิจของ คอป. นั้น มีข้อจำกัดที่ไม่ได้ให้ คอป. มีอำนาจลักษณะเป็นองค์กรที่ทำหน้าที่เหมือน TRC และอาจมีข้อจำกัดที่เป็นองค์กรที่ได้รับการแต่งตั้งโดยระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีที่อาจถูกมองได้ว่าเป็นกลไกหนึ่งของฝ่ายบริหาร

อย่างไรก็ตามเมื่อได้รับมอบหมายดังกล่าวแล้ว คอป. ได้มีการปรึกษาหารือและระดมความคิดร่วมกับนักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญทั้งในและต่างประเทศ ได้ข้อสรุปว่าแนวทางที่ คอป. จะดำเนินการเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ในการนำสังคมไทยก้าวข้ามความขัดแย้งและส่งเสริมให้เกิดความปรองดองได้นั้น คอป. ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการต้องนำแนวทางว่าด้วยเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านมาปรับใช้ สำหรับในประเทศไทยแม้ความขัดแย้งอาจไม่รุนแรงเท่าบางประเทศ และความขัดแย้งยังไม่สิ้นสุดซึ่งทำให้สถานการณ์ต่างจากประเทศส่วนใหญ่ที่นำเรื่องนี้มาใช้ แต่การนำประสบการณ์ต่างประเทศมาปรับใช้ที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทยก็เป็นสิ่งที่จำเป็นและเป็นประโยชน์ และเนื่องจากแนวคิดในเรื่องนี้ยังเป็นเรื่องใหม่จึงต้องใช้เวลาในการสื่อสารให้สังคมได้รับทราบและเรียนรู้ร่วมกันต่อไป

๒.๒ ยุทธศาสตร์การดำเนินงานของ คอป.

๒.๒.๑ คอป. ได้กำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินงานโดยได้วางยุทธศาสตร์กรอบการดำเนินงานใน ๔ มิติหลัก ดังนี้

(๑) การตรวจสอบและค้นหาความจริง (Truth seeking) ซึ่งได้แก่ การตรวจสอบและค้นหาความจริงและข้อเท็จจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นในห้วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ รวมตลอดถึงประเด็นที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งและเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศในช่วงหลายปีที่ผ่านมา

(๒) การเยียวยา พินฟู และป้องกันความรุนแรง ประกอบด้วย การพินฟูและการเยียวยา (Restoration) ซึ่งได้แก่ การพินฟูและเยียวยาสังคมไทย องค์กร สถาบันและบุคคลที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง โดยแนวทางความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative justice) และความยุติธรรมทางสังคม (Social justice) เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองของประเทศไทยในระยะยาวต่อไป และการป้องกันความขัดแย้ง (Conflict prevention) ซึ่งได้แก่ ความจำเป็นที่จะต้องทำให้เกิดความเข้าใจและการเยียวยาในระยะสั้นในบรรดาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงกลุ่มต่างๆ เพื่อการป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความสูญเสียขึ้นอีก

(๓) การศึกษาวิจัยรากเหง้าปัญหาของความขัดแย้ง ดำเนินการศึกษาวิจัยเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างกับรากเหง้าของปัญหาทั้งในทางกฎหมาย การเมือง และประวัติศาสตร์ที่ส่งผลให้เกิดความแตกแยกและความรุนแรงในสังคมในช่วงที่ผ่านมา

(๔) การสร้างความปรองดองและป้องกันมิให้ความรุนแรงเกิดขึ้นอีก

๒.๒.๒ จากยุทธศาสตร์กรอบการดำเนินงานใน ๔ มิติดังกล่าว คอป. ได้แต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อเป็นกลไกรองรับการทำงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และบรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) คณะอนุกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริง และคณะอนุกรรมการเพื่อ การตรวจสอบและค้นหาความจริงเฉพาะกรณี จำนวน ๕ คณะ มีการกิจที่สำคัญซึ่งถือเป็นภารกิจหลัก ของ คอป. ประการหนึ่ง คือ การตรวจสอบข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์ความไม่สงบและ ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในสังคมและประเทศชาติในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา โดยเน้นการรับฟังข้อมูลหรือ ข้อเท็จจริงจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องและจะเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสอบและค้นหาความจริง^๔

(๒) คณะอนุกรรมการเยียวยา พ้นฟู และป้องกันความรุนแรง และคณะอนุกรรมการเยียวยา พ้นฟู และป้องกันความรุนแรงเฉพาะกรณี เน้นการดำเนินการเยียวยา และพ้นฟูบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว ตามแนวทางความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และความยุติธรรมทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิด ความปรองดองในประเทศ และการวางมาตรการเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยและป้องกันมิให้เกิด เหตุความรุนแรงและความสูญเสียขึ้นในอนาคต^๕

(๓) คณะอนุกรรมการด้านการศึกษาวิจัยและกิจกรรมทางวิชาการ มุ่งเน้น การศึกษาวิจัยเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างกับรากเหง้าของปัญหาอันเกิดจากการบิดเบือนกฎหมาย อย่างมีเงื่อนไข และศึกษาวิจัยทั้งในทางกฎหมาย การเมือง และประวัติศาสตร์ ที่ส่งผลให้เกิด ความแตกแยกและความรุนแรงในสังคมในช่วงที่ผ่านมา^๖

(๔) คณะอนุกรรมการด้านยุทธศาสตร์เพื่อการปรองดอง จะเน้นบทบาทในการ เป็นตัวกลางในการเสริมหรือเชื่อมประสานงานให้ทุกฝ่ายโดยเฉพาะคู่ขัดแย้งสามารถเจรจาหรือพูดคุย กันได้ เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาให้เกิดความปรองดองร่วมกันอย่างเป็นระบบ และนำเสนอแนวทาง ที่เป็นรูปธรรมในการยับยั้งมิให้ความรุนแรงเกิดขึ้นใหม่หรือขยายตัว^๗

(๕) คณะอนุกรรมการกำกับและติดตามการบริหารงานของสำนักงาน คอป. เป็นกลไกเสริมการทำงานของฝ่ายเลขานุการ และสำนักงาน คอป. ให้มีประสิทธิภาพ โดยจะกำกับและ ติดตามการบริหารงานให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหา ความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ตามมติ คอป. และคณะอนุกรรมการ

^๔ ดูภาคผนวก ๓

^๕ ดูภาคผนวก ๔

^๖ ดูภาคผนวก ๕

^๗ ดูภาคผนวก ๖

๓. ผลการดำเนินงานในช่วง ๖ เดือน

๓.๑ การจัดตั้งสำนักงาน คอป. บุคลากร และงบประมาณ

๓.๑.๑ สำนักงานกิจการยุติธรรมได้รับมอบหมายให้จัดตั้งสำนักงาน คอป. ที่มีความอิสระเพื่อรับผิดชอบงานธุรการ งานวิชาการ งานการประชุม งานประชาสัมพันธ์ และงานเลขานุการของ คอป. โดยมีที่ตั้งอยู่ ณ อาคารจอดรถ ชั้น ๕ อาคารบี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

๓.๑.๒ สำนักงาน คอป. มีเจ้าหน้าที่ที่ทำงานประจำทั้งสิ้น ๒๕ คน นอกจากนี้ยังมีผู้ทรงคุณวุฒิร่วมเป็นที่ปรึกษา และคณะกรรมการฯ อีกประมาณ ๑๐๐ คน รวมทั้งได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญด้านการค้นหาความจริงเพื่อการปรองดอง (TRC) จากต่างประเทศมาเป็นที่ปรึกษาในการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การทำงาน และเป็นวิทยากรอบรมเจ้าหน้าที่^๔ ด้วย

๓.๑.๓ คอป. ได้รับการจัดสรรงบประมาณจากรัฐบาลในเบื้องต้น รวมทั้งสิ้น ๓๒ ล้านบาท

๓.๒ การจัดทำข้อเสนอแนะต่อนายกรัฐมนตรี

คอป. ได้มีหนังสือถึงนายกรัฐมนตรีเพื่อเสนอแนะรวม ๒ ครั้ง เพื่อสร้างบรรยากาศที่นำไปสู่ความปรองดอง และคำนึงถึงสิทธิพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา สืบเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรง ซึ่งนายกรัฐมนตรีได้นำเสนอคณะรัฐมนตรีและได้เห็นชอบตามข้อเสนอแนะของ คอป. และสั่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป โดยมีแนวคิด หลักการ และเหตุผลโดยสรุปดังนี้

๓.๒.๑ การทำงานที่ผ่านมาในระยะแรกของ คอป. พบว่าปัญหาที่อาจเป็นประเด็นที่นำไปสู่ความขัดแย้งและความรุนแรงในอนาคต และเป็นอุปสรรคขัดขวางแนวทางการปรองดอง คือ แนวคิด ทศนคติ และความเชื่อของคนบางกลุ่มในสังคม โดยเฉพาะผู้ร่วมชุมนุมในเหตุการณ์ ที่ยังมีความเคลือบแคลง สงสัย และไม่เชื่อมั่นในกระบวนการเกี่ยวกับการดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ โดยเฉพาะเรื่องของการเลือกปฏิบัติ เรื่องสองมาตรฐาน การตั้งข้อหาที่รุนแรงเกินข้อเท็จจริง การจับกุมคนที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ การควบคุมตัวในระยะเวลาที่ยาวนาน แม้ความเชื่อดังกล่าวจะมีได้มีข้อพิสูจน์ว่าเป็นจริงหรือไม่ แต่ในระยะยาวอาจทำให้ประชาชนโดยทั่วไปเกิด

^๔ รายนามผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ

๑. Ms. Priscilla Hayner ผู้ร่วมก่อตั้ง International Center for Transitional Justice, University of San Diego

๒. Ms. Yasmin Sooka อดีตสมาชิก South Africa Truth and Reconciliation Commission

๓. Mr. Howard Varney อดีต Chief Investigator for the Sierra Leone Truth & Reconciliation Commission และเคยร่วมงานทั้งใน South African Truth & Reconciliation Commission and the Commission for Reception และ Truth and Reconciliation in East Timor

๔ Dr. Beatrice Schiffer ผู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ จาก Switzerland Embassy

ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและอาจจะขยายเป็นวงกว้างมากขึ้น อันจะนำไปสู่การเสื่อมศรัทธาในระบบการปกครองของรัฐ และความเสื่อมศรัทธาในกระบวนการยุติธรรม

๓.๒.๒ เมื่อพบสถานการณ์ที่จะเป็นปัจจัยในการเพิ่มความขัดแย้งหรือเป็นอุปสรรคต่อการปรองดองดังกล่าว คอป. มีความพยายามอย่างยิ่ง ที่จะจำกัดหรือลดเงื่อนไขนั้น ดังจะเห็นได้จากข้อเสนอถึงนายกรัฐมนตรีและสาธารณชน ให้ปฏิบัติต่อผู้ที่ถูกกล่าวหาโดยคำนึงถึงหลักสิทธิขั้นพื้นฐานและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นคดีเกี่ยวกับความขัดแย้งทางการเมืองหรือคดีทั่วไป โดยควรยกเลิกการใส่โซ่ตรวนจำเลยผู้ต้องขัง^๙ เพื่อให้เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศเพื่อนำไปสู่การปรองดอง แม้ภายหลังข้อเสนอดังกล่าวจะมีการถกเถียงวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมไม่น้อย และกระทรวงยุติธรรม โดยกรมราชทัณฑ์ ได้พิจารณาว่ามีข้อจำกัดในการปฏิบัติตามข้อเสนอแนะของ คอป.^{๑๐} แต่แสดงให้เห็นเด่นชัดได้ว่า คอป. มีความจริงใจและต้องการลดเงื่อนไขของความขัดแย้งให้ได้มากที่สุด

๓.๒.๓ ที่ผ่านมา คอป. ได้รับการร้องเรียนจากผู้ได้รับผลกระทบในหลายๆ เรื่องเกี่ยวกับการไม่ได้รับความเป็นธรรมทั้งการถูกจับกุมในคดีความต่างๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับเหตุการณ์ความไม่สงบ การไม่ได้รับการประกันตัว และเมื่อรวมถึงการวิเคราะห์เจาะลึกโดยลงพื้นที่ที่มีความขัดแย้งทางการเมืองสูง เช่น ที่จังหวัดขอนแก่น หนึ่งในศูนย์กลางของกลุ่ม นปช. แดงทั้งแผ่นดิน โดยได้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังชายจำนวน ๔ ราย ซึ่งทุกรายถูกตั้งข้อหาวางเพลิงสถานที่ราชการ และแม้จะพยายามยื่นประกันตัวหลายครั้งแต่ก็ไม่มีรายใดได้รับการประกันตัวแต่อย่างใด^{๑๑} พบว่าในช่วงแรกผู้ต้องขังทุกรายมีความรู้สึกเครียด กังวลใจ หดหู่ ต่อมาภายหลัง รู้สึกโกรธ เกลียดรัฐบาลที่ไม่ให้ความเป็นธรรมต่อตน เพราะคิดว่าตนไม่ได้กระทำความผิด และหลายรายกลัวว่าจะติดคุกตลอดชีวิต

๓.๒.๔ สิ่งที่สำคัญก็คือ คอป. เห็นว่าการไม่ได้รับปล่อยตัวหรือการประกันตัวเป็นอุปสรรคอย่างหนึ่งต่อการกิจ จึงได้ตั้งข้อสังเกตต่อรัฐบาลว่า ให้คำนึงถึงสิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวและปล่อยตัวชั่วคราว ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ที่ถูกตั้งข้อกล่าวหาในคดีอาญาอันเป็นไปตามหลักการที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล หากเห็นว่าไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี จะไปยุ่งเกี่ยวกับพยานหลักฐาน หรือจะก่ออันตรายประการอื่นๆ แล้ว ก็ต้องมีการปล่อยตัวหรือปล่อยตัวชั่วคราว โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้ก่อความรุนแรงโดยตรง นอกจากนั้นควรให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกล่าวหาในเรื่องอื่นๆ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานตามหลักนิติธรรม หลักสิทธิมนุษยชน และสิทธิพื้นฐานในการต่อสู้คดี เช่น การจัดหานายความ การจัดให้ความช่วยเหลือเพื่อลดผลกระทบต่อผู้ถูกกล่าวหาและครอบครัวอันเป็นผลสืบเนื่องมาจาก

^๙ หนังสือ คอป. ที่ ยธ ๐๙๑๐/๑ ลงวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เป็นข้อเสนอของ คอป. ที่เกิดขึ้นหลังแกนนำแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) เดินทางมาขึ้นศาลแล้วมีโซ่ตรวนติดอยู่ที่ขา ซึ่งทางคอป. เห็นว่าภาพของแกนนำที่ถูกล่ามโซ่ตรวนอาจจะเป็นชนวนที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งขึ้นมาได้อีก ดูภาคผนวก ๗

^{๑๐} หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ที่ ยธ ๐๒๐๐/๖๓๐๖ ลงวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๓ ดูภาคผนวก ๘

^{๑๑} มีผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมจากเหตุการณ์ความไม่สงบที่ผ่านมาจำนวนทั้งสิ้น ๒๕๒ ราย

การถูกดำเนินคดี เป็นต้น อีกทั้งการปล่อยตัวหรือปล่อยตัวชั่วคราวจะเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญ (โดยเฉพาะการปล่อยตัวแกนนำ) ที่จะส่งสัญญาณว่าทุกฝ่ายให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างความปรองดองแห่งชาติ รวมทั้งเป็นการลดกระแสความเชื่อที่ว่ากระบวนการยุติธรรมไม่มีความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา อันจะนำไปสู่การไม่ยึดถือศรัทธาต่อระบอบการปกครองของรัฐต่อไป^{๑๒} เมื่อสถานการณ์เหมาะสม ในที่สุดมติคณะรัฐมนตรีก็เห็นชอบกับข้อเสนอของสำนักงานเลขาธิการนายกรัฐมนตรีที่ยัดเยียดถึงข้อเสนอของ คอป. กรณีขอให้มีการปล่อยตัวหรือปล่อยตัวชั่วคราวจำเลยหรือผู้ต้องขังในความผิดที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๓

๓.๓ ความร่วมมือกับต่างประเทศ

คอป. ได้ตระหนักและให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับการแสวงหาแนวทางในการตรวจสอบและค้นหาความจริงที่มีมาตรฐานและเป็นสากล เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายทั้งในและต่างประเทศ โดย คอป. ได้รับการติดต่อและแสดงความพร้อมว่าจะให้การสนับสนุนในทุกวิถีทางอย่างเต็มที่จากองค์การระหว่างประเทศซึ่งเป็นที่ยอมรับ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการตรวจสอบค้นหาความจริง การลดความขัดแย้ง และการทำให้เกิดความปรองดองหลายแห่ง เช่น United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) United Nations Development Programme (UNDP) และ International Center for Transitional Justice (ICTJ) เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้มีการร่วมหารือและแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้เชี่ยวชาญขององค์การระหว่างประเทศรวมหลายครั้ง ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานของ คอป. ให้เกิดประสิทธิภาพและมีความสอดคล้องกับการดำเนินงานของนานาอารยประเทศ โดยความร่วมมือกับต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ คอป. ที่ผ่านมาสืบไปได้ดังนี้

๓.๓.๑ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ผู้แทนของ Centre for Humanitarian Dialogue (CHD) ได้เข้าพบ คอป. เพื่อสอบถามถึงความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่างๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ คอป.

๓.๓.๒ เมื่อวันที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ ผู้แทนของสถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทยได้ประสานงานกับ คอป. เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล

๓.๓.๓ เดือนกันยายน ๒๕๕๓ ถึงเดือนมกราคม ๒๕๕๔ สถานทูตเอกอัครราชทูตสวิตเซอร์แลนด์ ประจำประเทศไทยได้ให้ความร่วมมือในการให้ Dr. Beatrice Schiffer, forensic science expert ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอบสวนอาชญากรรมมาให้คำปรึกษาในการทำงาน นอกจากนี้ยังได้มีโอกาสเข้าพบ Ambassador Heidi แห่งสวิตเซอร์แลนด์เพื่อขอคำแนะนำในเรื่องต่างๆ เป็นระยะ

^{๑๒} หนังสือ คอป. ส่วนที่ ๓ ตอนที่ ๑/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ตีพิมพ์หน้า ๘

๓.๓.๔ เมื่อวันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓ ตัวแทนของ Harvard Law school ได้เข้าพบ คอป. เพื่อหารือเกี่ยวกับการสนับสนุนข้อมูลในการทำวิจัยเกี่ยวกับประเทศไทย และอาจมีการประสานความร่วมมือด้านการวิจัยในอนาคตต่อไป

๓.๓.๕ เมื่อวันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๕๓ United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) ได้สนับสนุนให้ Mr. Steve Nash, crime scene experts ซึ่งจะมากอยให้คำแนะนำในการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการเป็นระยะเวลา ๑ สัปดาห์

๓.๓.๖ เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ United Nations Development Programme (UNDP) ได้มีการส่งผู้แทนมาเพื่อขอพบ ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ญ นกร ประธาน คอป. เพื่อทราบถึงภาพรวมการทำงานของ คอป. (Overall view of TRCT) และจะมีการสนับสนุนโดยการส่งผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและยุทธศาสตร์มาร่วมงานกับ คอป.

๓.๓.๗ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ คอป. ได้ประสานไปยัง Justice Rapid Response (JRR) เพื่อขอรับการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญด้าน visual imagery

๓.๓.๘ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ International Center for Transitional Justice (ICTJ) ได้สนับสนุนการทำงานของ คอป. ในการดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริง โดยส่ง Mr. Howard Varney และ Mr. Patrick Burgess ผู้เชี่ยวชาญด้าน Truth seeking and management มาให้คำแนะนำและให้คำปรึกษาเกี่ยวแนวทางการทำงาน

๓.๓.๙ เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๓ คอป. ประชุมหารือร่วมกับ Ambassador Heidi และ Ambassador Christine Schraner-Burgener เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ Truth Commission ในประเทศต่างๆ และ คอป. ได้จัดให้มี Focus group consultation session ซึ่งได้เชิญคณะทูตและองค์กรระหว่างประเทศมากกว่า ๔๐ องค์กร เพื่อเสนอความคืบหน้าต่อองค์กรที่ได้ให้ความร่วมมือกับ คอป. โดยตลอด

๓.๓.๑๐ เมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ International Committee of The Red Cross (ICRC) ได้ส่งผู้แทนเข้าพบ ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ญ นกร ประธาน คอป. เพื่อทราบเกี่ยวกับการดำเนินการของ คอป. ในการดำเนินการด้านต่างๆ และอาจมีการประสานความร่วมมือกันในอนาคตต่อไป

๓.๔ การค้นหาความจริง

การทำงานในช่วงหกเดือนแรก คอป. มุ่งเน้นภารกิจงานทางด้านการตรวจสอบและค้นหาความจริง ซึ่งเป็นประเด็นที่สังคมตั้งความคาดหวังไว้ว่า คอป. จะสามารถดำเนินการที่เป็นอิสระเป็นกลางและให้ความจริงแก่สังคมได้อย่างแท้จริงหรือไม่ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

๓.๔.๑ กรอบแนวคิดการดำเนินการ

การตรวจสอบและค้นหาความจริงจะต้องเป็นการดำเนินการเพื่อให้ได้มาซึ่งความจริงที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงทางการเมืองในระหว่างที่มีการชุมนุมทางการเมืองและการควบคุมความสงบเรียบร้อยโดยฝ่ายรัฐ อันมีวัตถุประสงค์หลักในการเปิดเผยความจริงของเหตุการณ์ให้สาธารณชนได้รับทราบและเกิดความเข้าใจร่วมกันของคนในสังคมไทยเพื่อช่วยกันป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงซ้ำอีกในอนาคต อันมิได้มีวัตถุประสงค์ในการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อหาตัวผู้กระทำผิดมาฟ้องเพื่อดำเนินคดีทางศาล อย่างไรก็ตามการตรวจสอบและค้นหาความจริงได้ใช้หลักการและกระบวนการในการตรวจสอบความจริงระยะแรกสำหรับดำเนินการเพื่อให้ความจริงปรากฏ ดังนี้

(๑) ยึดหลักสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย รวมทั้งนิติรัฐ และความปรองดองแห่งชาติ เช่น รัฐมีหน้าที่ปกป้องสิทธิมนุษยชนของคนทุกคนและเคารพสิทธิส่วนบุคคล สิทธิในการชุมนุมโดยสงบสันติและโดยปราศจากอาวุธมีเพียงใด ขั้นตอนในการสลายการชุมนุมตามมาตรฐานสากลได้รับการปฏิบัติเพียงใด เจ้าหน้าที่ใช้อาวุธโดยยึดหลักป้องกันตนตามสมควรแก่เหตุหรือไม่ ฯลฯ

(๒) ให้โอกาสผู้ที่ถูกกล่าวหาในประเด็นต่างๆ ได้ชี้แจง โอกาสที่ให้ควรทำหลักฐานเป็นหนังสือ เช่น มีหนังสือสอบถามไปยังบุคคลหรือหน่วยงานเพื่อให้ข้อเท็จจริง หรือขอให้มาชี้แจงข้อเท็จจริง

(๓) ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานจากทุกฝ่าย และพยานหลักฐานด้านวิทยาศาสตร์

(๔) เจาะลึกข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องและประเด็นที่ตรวจสอบ แต่รวบรวมข้อมูลประเด็นที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ด้วย

(๕) ฟังความจากทุกฝ่าย คู่กรณี คนกลาง ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เพื่อให้ทราบและพิสูจน์ หรือสามารถยืนยันได้ถึงความจริงของเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้น สาเหตุของความรุนแรง ผลของความรุนแรง การแก้ไขเยียวยา และการป้องกันความรุนแรง

(๖) รักษาความลับของแหล่งข้อมูล พยานหลักฐาน ของผู้ที่ไม่ต้องการเปิดเผย

(๗) ใช้ทฤษฎีกังปลา คือ ตั้งข้อสันนิษฐานความเป็นไปได้ต่างๆ แล้วตัดออกแต่ละประเด็นที่เป็นไปได้น้อย เจาะลึกประเด็นที่เป็นไปได้มากที่สุด ข้อมูลที่สอดคล้องกันและขัดแย้งกัน

(๘) ตรวจสอบจากการกระทำของบุคคลไปสู่การกระทำขององค์กร

(๙) ตรวจสอบจากเหตุการณ์เฉพาะเพื่อเข้าใจภาพรวมของเรื่องราว (Thematic issues)

๓.๔.๒ กระบวนการในการดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริง

(๑) ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูลบุคคลไว้เป็น ๖ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ ๑ แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) หรือคนเสื้อแดง กลุ่มที่ ๒ รัฐบาล ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) หรือหน่วยงานภาครัฐ กลุ่มที่ ๓ บุคลากรทางการแพทย์ กลุ่มที่ ๔ ผู้สื่อข่าวหรือช่างภาพ กลุ่มที่ ๕ ตำรวจ และกลุ่มที่ ๖ กลุ่มอื่นๆ เช่น กลุ่มสันติวิธี ประชาชนที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ เหตุที่ได้รับความกระทบเป็นต้น

(๒) สำหรับวิธีการรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลและข้อเท็จจริงทางอื่น ซึ่งมีความจำเป็นอย่างมากในกรณีที่ยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์สูญหายไปมาก ได้แก่

(ก) การสำรวจข้อมูลจากสื่อสิ่งพิมพ์ ภาพถ่าย ภาพวิดีโอ ข้อมูลจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ โดยพิจารณาถึงแหล่งที่มาเป็นสำคัญ

(ข) เอกสารที่เป็นทางการ เช่น คำแถลงของฝ่ายต่างๆ ประกาศ ฯลฯ

(ค) รายงานการชันสูตรศพและการตรวจสถานที่เกิดเหตุ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่างๆ

(ง) การสัมภาษณ์เหยื่อของความรุนแรง และญาติพี่น้อง เพื่อนฝูง คนใกล้ชิด ผู้ร่วมอาชีพ สถาบันอาชีพ

(จ) การสัมภาษณ์หรือคำชี้แจงของพยานที่รู้เห็นฝ่ายผู้ชุมนุมทั้งประจักษ์พยานและพยานแวดล้อม

(ช) การสัมภาษณ์หรือคำชี้แจงของพยานของฝ่ายเจ้าหน้าที่หน่วยราชการ

(ฉ) การสัมภาษณ์สื่อหรือกลุ่มสันติวิธีที่เป็นกลาง

(๓) ได้กำหนดกระบวนการหรือวิธีการดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงในกรณีต่างๆ โดยมีการจัดทีมบุคลากรที่ผ่านการอบรมลงพื้นที่เน้นการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในแต่ละประเด็น มีการทำหนังสือเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ กลุ่มองค์กร สื่อมวลชน ผู้เชี่ยวชาญทั้งไทยและต่างประเทศในการที่จะรับทราบข้อมูลข้อเท็จจริง รวมทั้งตรวจสอบหลักฐานจากภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว สื่อมัลติมีเดีย สื่อโทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ รวมทั้งได้กำหนดเป็นประเด็นหลักในการตรวจสอบ เช่น เกิดเหตุการณ์อะไร มีลำดับเหตุการณ์อย่างไร ที่มาและสาเหตุของเหตุการณ์ ผู้เกี่ยวข้องในเหตุการณ์นั้นๆ ใครเป็นผู้เริ่มก่อความรุนแรง และผลของความรุนแรง

๓.๔.๓ นอกจากการกำหนดประเด็นหลักแล้ว ยังมีการกำหนดประเด็นเชิงลึกของแต่ละเหตุการณ์เพื่อกำหนดกรอบการตรวจสอบให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น และเพื่อให้สามารถกำหนดพยานหลักฐานหรือข้อมูลต่างๆ ซึ่งให้ความสำคัญเน้นไปที่ทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นคู่กรณี คนกลาง ผู้เชี่ยวชาญ ทั้งข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ เพื่อให้ทราบ พิสูจน์ หรือสามารถยืนยันถึงข้อเท็จจริงเรื่องนั้นๆ ได้

๓.๔.๔ ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่ตรวจพบเบื้องต้นในขณะนี้คือ

(๑) มียอดผู้เสียชีวิตรวม ๙๒ ราย^{๑๓} โดยเสียชีวิตในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ๘๙ ราย เสียชีวิตที่จังหวัดอุดรธานี ๒ ราย และเสียชีวิตที่จังหวัดขอนแก่นอีก ๑ ราย มียอดผู้บาดเจ็บ ๑,๘๘๕ ราย แบ่งเป็นเจ้าหน้าที่รัฐ ๕๔๒ ราย พลเรือน ๑,๓๔๓ ราย มีการดำเนินคดีต่อกลุ่มผู้ชุมนุม โดยแบ่งตามประเภทความผิดออกเป็น ๔ กลุ่มคดี คือ กลุ่มที่ ๑ การก่อการร้าย ๑๔๕ คดี กลุ่มที่ ๒ การชุ่บังคับให้รัฐบาลกระทำการใดๆ ๒๑ คดี กลุ่มที่ ๓ การทำร้ายประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ๘๖ คดี และกลุ่มที่ ๔ การกระทำต่ออาวุญุทธธัณท์ของทางราชการ ๒๐ คดี

(๒) จากการตรวจสอบจนถึงขณะทำรายงานนี้พบว่าอย่างน้อย ๑๓ ราย เกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐ ซึ่งข้อนี้ตรงกับการสืบสวนสอบสวนของกรมสอบสวนคดีพิเศษ ซึ่งกรมสอบสวนคดีพิเศษได้แจ้งให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติดำเนินการเพื่อให้ศาลได้ทำการไต่สวนการตายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ วรรคสาม สี่ และห้า ต่อไปแล้ว แต่ก็ยังไม่ปรากฏว่าได้มีการดำเนินการ ซึ่งหากไม่มีการดำเนินการดังกล่าวอาจส่งผลต่อการดำเนินคดีต่อไปได้

๓.๔.๕ ในขณะนี้ยังมีข้อเท็จจริงที่ยังเป็นประเด็นปัญหาที่ต้องตรวจสอบต่อไป เช่น ท่าทีของต่างประเทศต่อประเทศไทยเกี่ยวกับสถานการณ์ความรุนแรง กระบวนการสันติวิธีในช่วงการชุมนุม และเหตุการณ์ความรุนแรง เหตุการณ์ในอดีตที่อาจเป็นสาเหตุความรุนแรง เนื้อหาที่ใช้ในการปลุกระดม ข้อเรียกร้อง เนื้อหาที่ใช้ในการตอบโต้กันในแต่ละฝ่าย การอ้างอิงถึงสถาบันหรือองค์กรที่เป็นกลางเป็นเครื่องมือในการต่อสู้บทบาทของสื่อมวลชนทุกแขนงที่มีต่อเหตุการณ์ความไม่สงบ กระบวนการประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินและการบังคับใช้กฎหมายความมั่นคง รูปแบบในการใช้ความรุนแรงที่ทำให้สถานการณ์บานปลายจนไม่สามารถควบคุมได้ และการใช้อำนาจนอกกระบวนแหวกการใช้อำนาจรัฐ

๓.๕ การเยียวยา

๓.๕.๑ ได้ดำเนินการ รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งประสานหน่วยงานของรัฐ ทำการสรุปผู้ที่ได้รับการกระทบ และได้รับการเยียวยาอย่างเป็นระบบ และนำเสนอต่อสาธารณะผ่านการสัมภาษณ์ออกสื่อ โดยมุ่งเน้นการสนับสนุนและส่งเสริมการเยียวยาและฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง การเสริมสร้างความไว้วางใจ ความน่าเชื่อถือ (Trust building) การยอมรับ และการให้ความร่วมมือในการดำเนินงานของคณะกรรมการ เสริมสร้างบรรยากาศแห่งการปรองดองให้เกิดขึ้นในทุกภาคส่วนของสังคม และส่งเสริมและสนับสนุนมาตรการ แนวทาง กิจกรรม เพื่อป้องกันความขัดแย้ง และลดความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

^{๑๓} ดูรายชื่อในภาคผนวก ๑๐

(๑) จากการตรวจสอบข้อมูลพบว่าได้มีการเยียวยาแก่ผู้ได้รับผลกระทบทางร่างกาย คือ ผู้เสียชีวิต ๙๒ ราย ให้การช่วยเหลือรายละ ๔๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้น ๓๖,๘๐๐,๐๐๐ บาท ผู้ทุพพลภาพ ๔ ราย ให้การช่วยเหลือรายละ ๓๒๕,๐๐๐ บาท ผู้บาดเจ็บสาหัส (พักรักษาตัวภายในโรงพยาบาลเกิน ๒๐ วัน) ๘๖ ราย ให้การช่วยเหลือรายละ ๑๐๐,๐๐๐ บาท รวม ๘,๖๐๐,๐๐๐ บาท ผู้บาดเจ็บธรรมดา (พักรักษาตัวภายในโรงพยาบาลไม่เกิน ๒๐ วัน) ๕๙๙ ราย ให้การช่วยเหลือรายละ ๖๐,๐๐๐ บาท รวม ๓๕,๙๔๐,๐๐๐ บาท ผู้บาดเจ็บเล็กน้อย (ไม่พักรักษาในโรงพยาบาล) ๙๘๔ ราย ให้การช่วยเหลือรายละ ๒๐,๐๐๐ บาท รวม ๑๙,๖๘๐,๐๐๐ บาท และมีผู้รักษาต่อเนื่องที่ต้องให้ค่ารักษาพยาบาลเป็นกรณีพิเศษ ๑ ราย เป็นจำนวนเงิน ๔๒๓,๒๐๙ บาท

ตารางที่ ๑ ข้อมูลการให้ความช่วยเหลือและเยียวยาประชาชนที่ได้รับผลกระทบ

จากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองระหว่างเดือนเมษายน - พฤษภาคม ๒๕๕๓

ลักษณะ	จำนวน (ราย)	เงินช่วยเหลือ (บาท/ต่อราย)	รวมเงินช่วยเหลือ (บาท)
๑. ผู้เสียชีวิต	๙๒	๔๐๐,๐๐๐	๓๖,๘๐๐,๐๐๐
๒. ผู้ทุพพลภาพ	๔	๓๒๕,๐๐๐	๑,๓๐๐,๐๐๐
๓. ผู้บาดเจ็บสาหัส	๘๖	๑๐๐,๐๐๐	๘,๖๐๐,๐๐๐
๔. ผู้บาดเจ็บธรรมดา	๕๙๙	๖๐,๐๐๐	๓๕,๙๔๐,๐๐๐
๕. ผู้บาดเจ็บเล็กน้อย	๙๘๔	๒๐,๐๐๐	๑๙,๖๘๐,๐๐๐
๖. ช่วยค่ารักษาพยาบาลเป็นกรณีพิเศษ	๑	๔๒๓,๒๐๙	๔๒๓,๒๐๙
รวม	๑,๗๖๖		๑๐๒,๗๔๓,๒๐๙

ที่มา : ข้อมูลจากกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

(๒) เหตุการณ์ความรุนแรงที่ผ่านมา มีผู้ได้รับผลกระทบเป็นวงกว้างและจำนวนมาก ทาง คอป. ได้ประสานงานกับกรมสุขภาพจิตเพื่อรับทราบผลการดำเนินการเยียวยา ปัญหาอุปสรรค และร่วมประสานในการจัดทีมแพทย์เคลื่อนที่ และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขด้านการเยียวยาจิตใจจำนวน ๕๗,๗๑๘ คน เข้าเยี่ยมเยียน พบปะพูดคุยกับครอบครัวของผู้ที่ได้รับผลกระทบเพื่อประเมินสภาพจิตใจของประชาชนทั่วไปหลังเกิดเหตุการณ์ จำนวน ๔๑๒,๘๖๓ ครั้งเรือนใน ๒,๖๐๒ ตำบล จากพื้นที่ ๔๒ จังหวัด ผลการเยียวยา พื้นที่ในเบื้องต้น พบปัญหาที่เกิดขึ้นทางกายภาพจำนวน ๙๗๓ ราย จากจำนวนผู้เข้าตรวจทั้งสิ้น ๒๔,๐๒๑ ราย และพบปัญหาทางด้านจิตใจ ๔,๕๓๗ ราย ในจำนวนนี้มีผู้ซึมเศร้า ๑,๓๒๒ ราย เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย ๒๓๑ ราย มีความผิดปกติทางจิตใจภายหลังเหตุการณ์ หรือ Post - traumatic stress disorder (PTSD) ๖๗ ราย จากผู้ตรวจทั้งสิ้น ๖๘,๙๒๖ ราย

ตารางที่ ๒ ข้อมูลผลการตรวจผู้ได้รับผลกระทบ

การตรวจทางกาย		การตรวจทางจิตใจ	
รายละเอียด	ราย	รายละเอียด	ราย
พบปัญหาทางกาย	๙๗๓	พบปัญหาสุขภาพจิต	๔,๕๓๗
- พบบาดเจ็บ	๖๑	- โรคซึมเศร้า	๑,๓๘๒
- พบพิการ	๙๗	- เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตาย	๒๓๑
- พบอาการดีขึ้น	๕๗๕	- โรค PTSD	๖๗
- พบอื่นๆ	๒๔๐	- โรควิตกกังวล	๒,๗๓๖
ไม่พบปัญหาทางกาย	๒๓,๐๔๘	- อื่นๆ	๒๑
ให้การรักษา/การปรึกษา	๘,๖๔๖	ไม่พบปัญหาทางจิตใจ	๔,๓๘๙
		ให้การรักษา/การปรึกษา	๑๕,๕๓๖
รวมตรวจทางกาย	๒๔,๐๒๑	รวมตรวจทางจิตใจ	๖๘,๙๒๖

ที่มา : ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข

นอกจากนี้ยังสามารถรวบรวมและสรุปรายงานทหารที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมืองจากเหตุการณ์ดังกล่าวได้รวม ๗๘๒ ราย ประกอบด้วยทหารที่เสียชีวิตรวม ๔ ราย ทหารที่บาดเจ็บธรรมดา ๓๕๓ ราย บาดเจ็บเล็กน้อย ๔๒๑ ราย และมีทหารที่ยังคงนอนรักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลอีก ๔ ราย^{๑๔}

๓.๕.๒ การช่วยเหลือและฟื้นฟูเหยื่อ (Victim support) การเข้าถึงเหยื่อ และชุมชนที่เป็นเหยื่อจากเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยตรง หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้อง โดยการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมาย สังคม จิตวิทยา การรักษาพยาบาล และเสนอแนะมาตรการชดเชยเยียวยาเหยื่อ (reparations) ซึ่งมีกิจกรรมดังนี้

(๑) พบกับผู้บริหารของกรมสุขภาพจิตที่กรมสุขภาพจิตเพื่อรับทราบผลการดำเนินการเยียวยา และปัญหาอุปสรรค

(๒) พบกับผู้นำชุมชนที่ได้รับผลกระทบ โดยจัดประชุมที่สำนักงานกลางนักเรียนคริสเตียน กรุงเทพมหานคร สามารถให้การช่วยเหลืออย่างเป็นระบบ และจะจัดทำแนวทางการเยียวยาในภาพรวมของสังคมต่อไป

(๓) พบกับบุคลากรผู้ให้บริการช่วยเหลือเยียวยา ที่ลงพื้นที่ดำเนินการเยียวยาในชุมชนกรุงเทพมหานคร โดยจัดประชุมที่โรงพยาบาลรามาธิบดี ทำให้เข้าใจถึงปัญหาอุปสรรคของฝ่ายผู้ให้บริการช่วยเหลือเยียวยา

^{๑๔} ปัจจุบันทหารทั้ง ๔ รายได้ออกจากโรงพยาบาลแล้ว

(๔) พบกับญาติผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์ ผู้บาดเจ็บ ผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์ รวมทั้งเข้าพูดคุยกับผู้ต้องขังจากเหตุการณ์ไม่สงบที่จังหวัดขอนแก่น เพื่อเยี่ยมเยียนและรับฟังปัญหาอันเป็นการเยียวยาทางหนึ่ง

(๕) จัดทำโครงการเยี่ยมเยียนทหาร ตำรวจ ที่ร่วมปฏิบัติการในเหตุการณ์ไม่สงบเพื่อรับทราบปัญหา ผลกระทบที่ตามมา และแสวงหาแนวทางการป้องกันปัญหาของประเทศต่อไป

๓.๕.๓ ดำเนินการหารีหรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมสุขภาพจิต กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย สมาคมสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทย องค์การพัฒนาเอกชน จัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้เพื่อสนับสนุนการเยียวยาและฟื้นฟู รวมทั้งลดความขัดแย้งในสังคมและป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงขึ้นอีก

๓.๕.๔ สื่อสารต่อสาธารณชนเพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบทั้งบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันต่างๆ มีโอกาสมาร่วมพูดคุย แสดงความรู้สึก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับทราบปัญหาและหาทางเยียวยาและป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงขึ้นอีก โดยมีแผนการจัดเวทีเสวนา ในกรุงเทพมหานคร ๕๐ ครั้ง และการจัดเวทีเสวนาต่างจังหวัด ๔ ภาค รวม ๔ ครั้ง

๓.๕.๕ ส่งเสริมให้มีการใช้แนวทาง และมาตรการความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ระหว่างคู่กรณีในเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นโดยตรง และ/หรือเหตุการณ์ในห้วงเวลาที่เกี่ยวข้องที่เป็นสาเหตุของปัญหาความขัดแย้ง โดยให้ความสำคัญกับการฟื้นฟูและเยียวยาเหยื่อ และการลดจำนวนคดีและความรู้สึกเป็นปรปักษ์ต่อกัน โดยได้ดำเนินการไปพบปะกลุ่มบุคคลต่างๆ เพื่อรับฟังและวางแนวทางยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ระหว่างคู่กรณีในเหตุการณ์ความรุนแรงที่จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดอุดรธานี จังหวัดขอนแก่น จังหวัดลำพูน

๓.๕.๖ จัดเวทีสาธารณะสำหรับเหยื่อ (Victim Hearings) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เสียหายและผู้ได้รับผลกระทบได้บอกเล่าเหตุการณ์ในมุมมองของตน ตลอดจนระบายความรู้สึกนึกคิด ความเจ็บปวด ความทุกข์ทรมาน และความรู้สึกคับแค้นใจ ฯลฯ (airing of grievances) ซึ่งถือเป็นกระบวนการเยียวยาในเชิงจิตวิทยาไปพร้อมๆ กัน

๓.๕.๗ ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเยียวยาและฟื้นฟูผู้ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงขึ้นที่สำนักงาน คอป.

๓.๖ การศึกษาวิจัยถึงสาเหตุของปัญหา

๓.๖.๑ เป็นที่รับทราบกันโดยทั่วไปว่า ปัจจุบันสังคมไทยมีความขัดแย้งกันทางความคิด ซึ่งขยายเป็นวงกว้างและร้าวลึกมากขึ้น การถกเถียงในประเด็นความแตกต่างทางความคิดทางการเมือง เป็นเรื่องที่กระทำได้ยากมากยิ่งขึ้น คอป. เล็งเห็นถึงประเด็นปัญหาในเรื่องนี้ จึงได้ออกแบบกระบวนการ ที่มุ่งเน้นสร้างบรรยากาศเพื่อความปรองดอง ด้วยการเปิดพื้นที่สาธารณะให้กลุ่มบุคคล องค์กรต่างๆ เข้ามาพบปะ แลกเปลี่ยนทัศนะและระดมความคิดเห็นในหัวข้อต่างๆ^{๑๕} โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ คนที่มีความคิดเห็นอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน ได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนทัศนะ อันเป็นการลด ช่องว่างของความขัดแย้ง^{๑๖} และเพื่อไม่ให้ความขัดแย้งหยั่งรากลึกลงไปมากกว่านี้

๓.๖.๒ จัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เกี่ยวกับรากเหง้าปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทย โดยกำหนดกรอบแนวทางการดำเนินงานหลักออกเป็น ๒ ด้าน คือ

(๑) ด้านการวิจัย ได้พิจารณากรอบอำนาจหน้าที่ในด้านการศึกษาวิจัยเพื่อทำให้เกิดความกระจ่างกับรากเหง้าของปัญหาทั้งในทางกฎหมาย การเมือง และประวัติศาสตร์ ที่ส่งผลให้เกิด ความแตกแยกและความรุนแรงในสังคมในช่วงที่ผ่านมา โดยกำหนดกรอบหัวข้อการวิจัย ๔ มิติ ได้แก่ มิติด้านกฎหมายและกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย มิติด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม มิติด้านการเมือง และมิติด้านสื่อสารมวลชน ดังนี้

มิติด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เช่น ปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย การนำกฎหมายไปใช้ไม่ถูกต้อง (abuse) การเลือกปฏิบัติแบบสองมาตรฐาน การใช้กฎหมาย หมิ่นสถาบันเป็นเครื่องมือทางการเมือง การบังคับใช้กฎหมายระหว่างการชุมนุม เป็นต้น

มิติด้านการเมือง เช่น ปัญหาด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ ปัญหาพฤติกรรม นักการเมือง การทุจริต คอร์รัปชัน ปัญหาบทบาททหารกับการเมืองในด้านต่างๆ เป็นต้น

^{๑๕} การพบปะแลกเปลี่ยนทัศนะและระดมความคิดเห็นดังต่อไปนี้

๑. จัดประชุมเวทีสาธารณะเพื่อระดมความคิดเห็น เรื่อง “คอป. ว่าจะเป็นทางออกของประเทศไทย” เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๓ ณ โรงแรมสยามซิตี้

๒. จัดประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญว่าด้วย “แนวปฏิบัติที่ดีและบทเรียนของคณะกรรมการค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ” เมื่อวันที่ ๒๘ - ๒๙ มิถุนายน ๒๕๕๓ ณ โรงแรมสยามซิตี้

๓. จัดประชุมร่วมระหว่าง คอป. กับผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชนแขนงต่างๆ ในหัวข้อ “ค้นหาความจริง กรณีเหตุการณ์ความไม่สงบในห้วงเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ๒๕๕๓” เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ณ โรงแรมสยามซิตี้

๔. จัดประชุมร่วมระหว่าง คอป. กับคณะทูตานุทูต ผู้แทนจากองค์กรสหประชาชาติ และผู้แทนองค์กรระหว่างประเทศเพื่อชี้แจงความคืบหน้าในการทำงาน ปัญหาอุปสรรค และระดมความคิดเห็น รวมทั้งประสานขอความร่วมมือสนับสนุนบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านเข้าร่วมในการดำเนินงานของ คอป. เมื่อวันที่ ๙ ธันวาคม ๒๕๕๓ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์

^{๑๖} <http://www.bangkokpost.com/news/politics/213113/trc-wants-to-find-the-truth-not-pass-the-blame>

มิติด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม เช่น ความขัดแย้งในอดีต ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างเมืองกับชนบท

มิติด้านสื่อสารมวลชน เช่น ปัญหาจรรยาบรรณของสื่อ ความเป็นกลางในการนำเสนอ ท่าทีที่ก่อให้เกิดความรุนแรง (hate speech) การแทรกแซงสื่อ เป็นต้น

(๒) ด้านรูปแบบของการดำเนินการวิจัย ในการพัฒนาหัวข้อการวิจัยจะจัดให้มีการประชุมกลุ่มย่อย (focus group) เพื่อรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในประเด็นปัญหารากเหง้าอันเป็นสาเหตุของความขัดแย้งในสังคมทั้ง ๔ มิติ ภายหลังการรับฟังปัญหาและสรุปหัวข้อการวิจัยได้แล้ว จะดำเนินการยกร่างโครงการและขอขยายการจ้างที่ปรึกษาในเบื้องต้นสำหรับแต่ละโครงการ และคาดว่าจะมีระยะเวลาดำเนินการประมาณ ๘ - ๑๐ เดือน

การดำเนินงานที่ผ่านมาได้มีการจัดประชุมสนทนากลุ่ม จำนวน ๔ ครั้ง^{๑๗} ครอบคลุมทุกมิติของปัญหา มีการเชิญนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ ในสาขาต่างๆ เข้าร่วมประชุม รับฟัง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อศึกษาให้พบรากเหง้าของความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และนำผลสรุปที่ได้มา กำหนดหัวข้อวิจัยเสนอในการทำงานรอบหกเดือนต่อไป

๔. ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน

๔.๑ คอป. ทำหน้าที่ในฐานะกลไกสำคัญนำพาสังคมสู่ความปรองดองแต่ไม่มีอำนาจตามกฎหมายใด

เนื่องจากการดำเนินงานของ คอป. เป็นไปในลักษณะการขอความร่วมมือเพราะ คอป. ไม่มีอำนาจเรียกบุคคลหรือหน่วยงานใดมาให้ข้อมูล เป็นเหตุให้ในบางกรณีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานของรัฐและเอกชนมีอุปสรรค ทำให้ไม่ได้ข้อมูลสำคัญที่มากเพียงพอสำหรับการพิจารณาประเด็นต่างๆ อีกทั้งบางหน่วยงานอ้างว่าข้อมูลบางส่วนเป็นความลับของทางราชการ จึงไม่สามารถได้ข้อเท็จจริงเชิงลึกที่เพียงพอในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ความจริงอันเป็นที่ยอมรับได้ ทำให้เกิดคำถามจากสังคมตามมาว่าข้อมูลที่มิได้รับอนุญาตให้เปิดเผย หรือไม่ประสงค์จะเปิดเผย หรือมีความลังเลล่าช้าในการส่งให้ คอป. นั้น เป็นข้อมูลที่ปิดบังซ่อนเร้นข้อเท็จจริงสำคัญๆ บางประการไว้ และการปิดบังนั้น

^{๑๗} การจัดประชุมสนทนากลุ่ม (focus group) จำนวน ๔ ครั้ง ในมิติดังต่อไปนี้

๑. มิติด้านกฎหมายและกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย จัดประชุมเมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์

๒. มิติด้านประวัติศาสตร์ สังคม และวัฒนธรรม จัดประชุมเมื่อวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์

๓. มิติด้านการเมือง จัดประชุมเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๕๓ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์

๔. มิติด้านสื่อสารมวลชน จัดประชุมเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๓ ณ โรงแรมมิราเคิลแกรนด์

คุ้มค่ากว่าการเปิดเผยต่อสาธารณชน แม้อาจเสี่ยงต่อการถูกครหาถึงความโปร่งใส และการตกเป็นกลไกขัดขวางการนำพาสังคมสู่ความปรองดองของ คอป. ก็ตาม

๔.๒ ขาดการคุ้มครองความปลอดภัยของบุคคลหรือองค์กรที่ให้ข้อมูล

ความกังวลของบุคคลหรือองค์กรที่ยังไม่กล้าให้ข้อมูลแก่คณะอนุกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริง ทำให้การเชิญบุคคลหรือองค์กรมาเพื่อให้ข้อมูลข้อเท็จจริงยังมีอุปสรรคพอสมควร เพราะพยานบุคคลบางคนกลัวได้รับอันตรายหากเสนอพยานหลักฐานที่อาจมีผลกระทบต่อฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด

๔.๓ ข้อจำกัดจากสถานภาพและที่มาของ คอป.

เนื่องจากปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้ข้อกังวลถึงที่มาของ คอป. ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาลที่ถูกมองว่าเป็นฝ่ายหนึ่งของความขัดแย้ง ทำให้บางฝ่ายขาดความเชื่อมั่นและไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจสอบและค้นหาความจริง อย่างไรก็ตามก็ดีจากการดำเนินการที่ผ่านมาจนปัจจุบันได้เริ่มมีพัฒนาการไปในทางที่ดีขึ้นและได้รับการยอมรับมากขึ้น เนื่องจากแนวทางในการทำงานของ คอป. ที่ผ่านมาได้แสดงให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ถึงความอิสระและเป็นกลาง และรัฐบาลได้แสดงให้เห็นว่าให้ความอิสระและไม่เข้ามาแทรกแซงการทำงานของ คอป.

๕. ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา คอป. มีข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญๆ ดังนี้

๕.๑ คอป. เห็นว่าผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรตระหนักว่า วิกฤตการณ์ความขัดแย้งรุนแรงเมื่อเดือนเมษายน-พฤษภาคม ๒๕๕๓ ที่ผ่านมามีลักษณะหนึ่งเป็นความขัดแย้งระหว่างบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ยึดมั่นในอุดมการณ์แตกต่างกัน ในความเป็นจริงความขัดแย้งที่เกิดขึ้นมีรากเหง้าของปัญหาที่ยังรากลึกถึงระดับโครงสร้างทางสังคมและโครงสร้างทางการเมืองของประเทศ ความขัดแย้งที่เดิมอาจจะเริ่มจากความขัดแย้งระหว่างบุคคลและกลุ่มบุคคล แต่เมื่อผสมกับสภาพปัญหาเชิงโครงสร้าง ความเหลื่อมล้ำของสังคมและความอ่อนแอของกลไกในระบบประชาธิปไตยและกระบวนการยุติธรรมของประเทศ โดยเฉพาะข้อวิจารณ์เกี่ยวกับความสอดคล้องกับหลักนิติธรรมของกลไกต่างๆ ของรัฐหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศโดยการรัฐประหาร เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๕๔ ทำให้ปัญหาที่มีความซับซ้อนมากขึ้น ด้วยเหตุนี้ คอป. เห็นว่าทุกฝ่ายจึงควรให้ความสำคัญในการร่วมกันแสวงหาแนวทางเพื่อแก้ปัญหาอย่างจริงจัง โดยคำนึงถึงผลประโยชน์สูงสุดของประเทศชาติเป็นที่ตั้ง การแสวงหาทางออกดังกล่าวควรอยู่บนพื้นฐานของการค้นหาความจริงซึ่งเป็นสาเหตุหลักของการนำประเทศชาติมาสู่ความขัดแย้ง การรับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่าย และการเปิดใจกว้างที่จะร่วมกันแสวงหาทางออกให้กับประเทศ โดยการลดทัศนคติในการเอาชนะและการมองปัญหา

ในมุมมองของตนแต่ฝ่ายเดียว รวมทั้งการคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือกลุ่มบุคคลมากกว่าผลประโยชน์ของชาติ

๕.๒ คอป. เห็นว่ารัฐบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับการใช้อำนาจอธิปไตยทุกฝ่ายควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังในกระบวนการสร้างความปรองดองในชาติ แม้รัฐบาลจะแสดงเจตนาว่าจะมีการยุบสภาเพื่อเปิดโอกาสให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในไม่ช้า แต่ คอป. มีความเห็นว่าการเลือกตั้งที่ไม่มีความชัดเจนของทิศทางที่จะนำประเทศชาติไปสู่การปรองดองมิใช่หนทางที่สามารถแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในบ้านเมืองได้อย่างยั่งยืน ในทางตรงข้าม การเลือกตั้งอาจถูกใช้เป็นกระบวนการในการสร้างความชอบธรรมให้ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ชนะการเลือกตั้งยืนยันในผลประโยชน์และจุดยืนของฝ่ายตน โดยไม่รับฟังความเห็นที่แตกต่างของอีกฝ่ายหนึ่ง ยิ่งไปกว่านั้นเมื่อคำนึงถึงข้อจำกัดของระบอบประชาธิปไตยและระบบการเลือกตั้งของประเทศไทย หากไม่มีการเตรียมการที่เหมาะสม การเลือกตั้งอาจนำไปสู่ความขัดแย้งรอบใหม่ที่รุนแรงยิ่งกว่าเดิม คอป. จึงเรียกร้องให้ทุกฝ่ายให้ความสำคัญสูงสุดกับการทำให้การเลือกตั้งปราศจากความรุนแรงและเป็นกลางอย่างแท้จริง และขอให้พรรคการเมืองทุกพรรคประกาศจุดยืนที่ชัดเจนก่อนการเลือกตั้งถึงกระบวนการและแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการนำชาติบ้านเมืองไปสู่การก้าวข้ามปัญหาความขัดแย้งภายหลังจากการเลือกตั้ง

๕.๓ คอป. เห็นว่าการเสนอให้มีการนิรโทษกรรมผู้เกี่ยวข้องในสถานการณ์ความรุนแรง
ต่างๆ ที่เกิดความสูญเสียอย่างมากมายั่งต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้เข้าร่วมชุมนุมและเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ก็ดี การดำเนินการกับผู้ชุมนุมโดยใช้กระบวนการทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา
อย่างเคร่งครัดโดยไม่คำนึงถึงความขัดแย้งทางการเมืองที่นำมาสู่ปัญหาการชุมนุมก็ดี ล้วนมิใช่แนวทาง
ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งอย่างยั่งยืน คอป. เห็นว่าแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง
ที่เกิดขึ้นคือการที่สังคมทราบความจริงถึงสภาพปัญหาที่ทำให้ประเทศของเราก้าวมาถึงจุดนี้ และ
เรียนรู้ที่จะแสวงหาทางออกในการแก้ปัญหาาร่วมกัน จากประสบการณ์ของประเทศที่เกิด
ความขัดแย้งขนาดใหญ่ที่นำมาสู่ความรุนแรงในลักษณะเช่นนี้ จะให้ความสำคัญกับการนำเอา
หลักความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional justice) มาใช้เป็นกลไกเสริมกระบวนการ
ยุติธรรมกระแสหลักซึ่งมีข้อจำกัดในการจัดการกับปัญหาความขัดแย้งที่มีลักษณะพิเศษเช่นนี้
แม้สถานการณ์ในประเทศไทยจะไม่รุนแรงเมื่อเปรียบเทียบกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในบางประเทศที่มี
การนำแนวทางเรื่องความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่านมาใช้ แต่การนำแนวทางที่ใช้ในประเทศต่างๆ
มาเป็นบทเรียนและปรับใช้ในรูปแบบที่เหมาะสมเพื่อป้องกันไม่ให้สถานการณ์ลุกลามร้ายแรงบานปลาย
ออกไป ย่อมเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาและประคับประคองสังคมในช่วงเวลาที่มีการเปลี่ยนผ่าน
จากความขัดแย้งของคนในสังคมไปสู่สันติภาพและความมั่นคง

๕.๔ คอป. เห็นว่ารัฐบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับควบคุมการใช้อำนาจรัฐทุกฝ่ายพึงใช้กฎหมายและกระบวนการยุติธรรมทางอาญาด้วยความระมัดระวัง ไม่ตั้งข้อหากับผู้ที่เกี่ยวข้องในการชุมนุมรุนแรงเกินสมควร ควรให้ความสำคัญกับการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของทุกฝ่าย ให้โอกาสในการต่อสู้คดีและลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้ต้องหา ซึ่งต้องได้รับการสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์และครอบครัวที่เกิดขึ้นจากการถูกกล่าวหา ส่งเสริมให้กระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะศาลยุติธรรมได้รับข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นกลางเพื่อให้สามารถเข้าใจสถานการณ์ในภาพรวมได้อย่างรอบด้าน และมีข้อมูลที่เพียงพอในการให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย และที่สำคัญที่สุดคือรัฐบาลและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการกำกับควบคุม การใช้อำนาจรัฐทุกฝ่ายต้องสร้างความเชื่อมั่นว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะหน่วยงานอยู่ในสังกัดของฝ่ายบริหารสามารถทำหน้าที่อย่างอิสระและเป็นกลางโดยไม่ถูกแทรกแซง

ตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นที่นำไปสู่ความไม่มั่นใจในระบบการสอบสวนว่าถูกแทรกแซงจากผู้มีอำนาจหรือไม่ ได้แก่ ปัญหาจากกรณีที่มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น พบว่ามีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย ๑๓ ราย มีข้อสงสัยว่าน่าจะเกิดจากการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่อ้างว่าปฏิบัติตามหน้าที่ แต่ยังไม่ปรากฏว่าได้มีการไต่สวนเป็นคดีวิสามัญฆาตกรรมและดำเนินการให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ วรรคสาม สี่ และห้า หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรดำเนินการให้สอดคล้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างเคร่งครัดโดยเร็ว เพื่อเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย รวมทั้งเจ้าหน้าที่แสดงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานในศาล

๕.๕ คอป. เห็นว่าภายใต้สภาวะที่มีความละเอียดอ่อนเช่นนี้ หน่วยงานทุกหน่วยในกระบวนการยุติธรรมเองต้องมีความระมัดระวังที่จะแสดงให้เห็นถึงการวางตนเป็นกลางโดยไม่เข้าข้างฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดอย่างเคร่งครัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติและกรมสอบสวนคดีพิเศษ ต้องแสดงความเป็นกลางโดยยึดถือหลักกฎหมายอย่างเคร่งครัด และระมัดระวังที่จะไม่ทำให้เกิดความเข้าใจว่าเป็นเครื่องมือของรัฐซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความขัดแย้ง อัยการต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระ เป็นกลางและมีความกล้าหาญที่จะยืนหยัดในหลักการที่ถูกต้องในการกำกับตรวจสอบและสั่งคดี ศาลยุติธรรมซึ่งเป็นที่พึ่งสุดท้ายมีความจำเป็นต้องเข้าใจถึงความซับซ้อนของปัญหา โดยฟังตระหนักถึงพัฒนาการที่ยาวนานและความซับซ้อนของปัญหาที่นำมาสู่ความขัดแย้ง โดยเฉพาะสถานการณ์ภายหลังที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศโดยการรัฐประหารเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ทำให้ในสายตาของคนบางกลุ่มการกล่าวอ้างถึงกฎหมายการบังคับใช้กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมมีปัญหาเรื่องความชอบธรรมและความสอดคล้องกับหลักนิติธรรม

๕.๖ คอป. เห็นว่าสาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นขยายตัวรุนแรงมาจากการที่มีการกล่าวอ้างถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ในประเด็นทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น คอป.เห็นว่าในห้วงเวลาที่เกิดความขัดแย้งทางการเมืองเช่นนี้ ทุกฝ่ายควรแสดงเจตนาธรรมร่วมกันที่จะยกย่องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ให้เป็นสถาบันที่อยู่เหนือจากความขัดแย้งทางการเมือง นอกจากนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการกำกับการใช้อำนาจอรัฐ และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรพึงระมัดระวังการนำเอากฎหมายหมิ่นพระบรมเดชานุภาพมาใช้ในห้วงเวลาที่มีความขัดแย้งทางการเมืองอย่างสูงเช่นในขณะนี้ โดยควรมีการวางแนวทางการบังคับใช้ที่เหมาะสมเพื่อลดทอนเงื่อนไขที่แต่ละฝ่ายจะนำไปกล่าวอ้าง

๕.๗ คอป. เห็นว่าสภาวะความขัดแย้งที่เป็นอยู่ สื่อทุกแขนงต้องมีความระมัดระวังและมีความรับผิดชอบในการเสนอข้อมูลที่ถูกต้องต่อสาธารณชน โดยเฉพาะสื่อของรัฐต้องมีความเป็นกลางและให้โอกาสทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน ทุกฝ่ายต้องหยุดใช้สื่อเพื่อปลุกระดมและยั่วยุให้เกิดการใช้ความรุนแรง โดยเฉพาะสื่อวิทยุชุมชน และหลีกเลี่ยงการวิเคราะห์และนำเสนอข่าวในลักษณะของการทำทนาย เนื่องจากจะเป็นการทำลายบรรยากาศของการสร้างความปรองดอง

๕.๘ คอป. เห็นว่ารัฐบาลควรให้การสนับสนุนและส่งเสริมการเยียวยาและฟื้นฟูผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรงทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง ทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ร่างกาย จิตใจและทรัพย์สิน โดยให้ความช่วยเหลือที่ครอบคลุมทั้งการรักษาทางด้านร่างกาย จิตใจ การประกอบอาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็ง ความมั่นใจ และความหวังในชีวิตให้แก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากความรุนแรง อันเป็นการดำเนินการตามหลักมนุษยธรรม และการสร้างความสมานฉันท์และลดความขัดแย้งในสังคม

Interim Report
Truth for Reconciliation Commission of Thailand
(TRCT)
First Report
(17 July 2010 – 16 January 2011)

April 2011

Executive Summary

Introduction

The conflict and violent incidents that recently occurred in Thailand, especially during April and May 2010, resulted in tremendous loss and damage to the nation and affected all Thai people. There was violence during political gatherings, possible violations of human rights, loss of life, physical and mental injury, loss of property, and other forms of loss. Many Thais and members of the international community are confused about the causes of the political unrest and violence. In order to reduce this confusion it is necessary to determine the truth about the events and the context in which they occurred and make this truth known to all. Hopefully, this will bring about a common understanding and help prevent future violence and damage.

Victims and those affected are receiving treatment and compensation and the Thai people are binding up their wounds and trying to live together in harmony and peace. A culture of compromise and tolerance of different opinions needs to replace the previous culture of division and violence so that long-term national reconciliation can occur.

In response to the situation, the Thai Cabinet agreed to establish an independent Truth for Reconciliation Commission and appointed Professor Dr. Kanit Na Nakorn to act as chairman of the committee. Dr. Kanit subsequently appointed commissioners who had experience and proven expertise in investigation and truth-seeking, restoration, conflict resolution, and the prevention of violence and damage in order to investigate the situation and events. On 6th July, 2010, the Cabinet endorsed the Regulation of the Office of the Prime Minister on the Truth for National Reconciliation (TRCT) which formally established the Commission, allocated a period of two years for the Commission to complete its investigation (commencing from 17 July 2010 and extending to 16 July, 2012), and provided the following mandate:

1. Investigate and determine the truth about the violence that occurred during April and May 2010. In addition, determine the root causes and precedents of the conflict and violence in the country.

2. Recommend both short and long-term restoration measures for individuals, groups, organizations, and institutes that were affected by the violence.

3. Recommend measures to reduce social conflict and prevent future violence and loss from occurring.

The regulation of the Office of the Prime Minister also requires that the Commission produce progress reports every six months and a final report containing the findings and recommendations of the Commission at the end of its mission. These reports are to be presented to the public and to the Cabinet by TRCT. The reports and executive summaries will be provided in both Thai and English so that Thai people and the international community will have a common understanding of the facts.

Principles and Procedures of TRCT

1. Principles

1.1 To be independent and impartial, giving a priority to investigation procedures and reporting which are without bias and which take into consideration the relationship between people in Thai society and the social context and background of each party in the conflict. If facts are discovered which might lead to argument and dispute between the various parties, TRCT will disclose the facts at an appropriate time, keeping uppermost in mind the need for social reconciliation. In the event of a dispute relating to the facts, TRCT will not get involved in the dispute.

1.2 To listen to all opinions and find a way to achieve consensus in supporting the procedures of TRCT. The Commission serves as “neutral ground” where all parties can disclose facts, make suggestions or recommendations, or raise important issues that will lead to reconciliation. Neutral ground also provides opportunities for all parties to express their feelings, desires, and hopes or even to level claims and counter claims against each other.

1.3 To prove to the international community that despite such a serious dispute, Thailand is capable of solving this problem through developing their own impartial arbitration in the form of “an independent commission” while not rejecting appropriate and necessary forms of cooperation with friendly countries, particularly in the area of academic cooperation.

1.4 To stress accountability to the public, both within Thailand and within the international community.

1.5 To be careful not to infringe upon the deliberations of courts of law but at the same time not to be remiss in the duty of the Commission to make recommendations that will promote social reconciliation. TRCT is not a court of law or legal institution which decides who is wrong and who is right, or what appropriate punishment might be for wrong-doers. TRCT holds strongly to the principles of independence and impartiality.

1.6 To employ the principles of transitional justice in procedures and to modify them where necessary to suit Thailand’s unique situation.

2. TRCT has devised a strategic framework consisting of the following four dimensions: 1) Truth-seeking; Remedy, 2) restoration, and conflict prevention; 3) Determining the root causes of the conflict; and 4) Building reconciliation and preventing a reoccurrence of violence. There is a separate sub-commission responsible for each of these four dimensions

Progress During the First Six Months

1. Recommendations to the prime minister. The Commission presented recommendations to the prime minister on two occasions. The first recommendation relates to building a supportive environment for reconciliation, and the second to protecting the basic rights of those accused of criminal actions during violent incidents. The prime minister presented these recommendations to the cabinet for endorsement and they were subsequently forwarded to the relevant government agencies to implement.

2. International Cooperation. Many recognized international organizations with experience in truth-seeking, conflict resolution, and reconciliation have contacted TRCT and offered assistance. These organizations include: United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), United Nations Development Programme (UNDP), and the International Center for Transitional Justice (ICTJ).

3. Truth-seeking. The activities of TRCT during the first six month period concentrated on investigating and truth-seeking. The public are particularly interested to see whether TRCT can carry out its task of uncovering the truth independently and impartially. Within the framework of human rights, TRCT must provide opportunities for defendants and concerned parties to express opinions and present information. An appropriate balance needs to be given to statements from witnesses and scientific evidence. In order to understand the overall picture, the following processes were followed: in-depth investigation of occurrences, protecting confidentiality of some informers, applying “fish bone theory”, investigation of behavior of individuals related to organizations, and situation analysis.

A total of 92 people died during the conflict period. Of these deaths, 89 occurred in the Bangkok metropolitan area, two in Udorn Thani, and one in Khon Kaen. The total number of wounded was 1,885. Of these, 542 were civil servants (including military and police), and 1,343 were civilians. Legal action taken against protesters can be divided into four categories: 1) 145 cases of terrorism; 2) 21 cases of coercing the government; 3) 86 cases of violence against the public and government officials; and 4) 20 cases of wrong-doing related to possession of state-owned weapons.

4. Restoration. TRCT has collected and analyzed data on individuals, groups, agencies, and institutes which were affected, both in the short-term and long-term, by the violence. The Commission collaborated with government agencies in collecting data on those affected and those who received systematic reparation. TRCT assisted in making a summary of this data available to the public through media interviews which stressed the importance of providing reparation to those affected. Building confidence, trust, acceptance, and willingness to cooperate in the procedures of the Commission helped create an atmosphere of reconciliation among all sectors of

society. It also helped promote and support measures, attitudes, and activities aimed at preventing future conflict and violence.

Important activities concerned with assistance and restoration to victims of the violence include: Arranging meetings between the management of the Department of Mental Health and community leaders; Arranging public forums for victims to express their views; Promoting harmonious and collaborative measures in problem-solving and conflict resolution; Harmony-building and collection of data in Chiangmai, Udonthani, Khon Kaen and Lumpoon provinces; Commencing a project for exchange visits between police and military forces that must coordinate together; and Establishing the Coordination Center for Restoration of Victims of Violence.

5. Determining the underlying causes of the problem. TRCT is carrying out research in the following four areas: law and its enforcement, history/ society and culture, politics, and mass communication.

Problems Encountered

1. TRCT has no power to subpoena witnesses or evidence.
2. Lack of witness-protection.
3. Credibility obstructed by the fact that TRCT was established by the government.

Recommendations

1. TRCT believes that all parties concerned should realize that although on the surface the violent conflict and clashes of April and May 2010 may appeared to be clashes between individuals or groups of individuals who both held strongly to their respective beliefs and viewpoints, but the conflict is in fact deeply rooted in the social and political structure of the nation. In the beginning the conflict may have been between individuals or groups of individuals but it became much more complicated when it was combined with fundamental problems that exist in our country relating to social inequality, weak democratic mechanisms and the system of justice. Particular reference needs to be made to the legitimacy of various

government mechanisms after the change of national administration that occurred subsequent to the government overthrow on 19th September, 2006. THEREFORE, TRCT believes that all parties should give a priority to mutually, and in good faith, finding a genuine solution to the problem. In so doing, the benefit to the nation as a whole should be kept uppermost in mind. Finding a way out of this situation that we find ourselves in should be based on seeking the truth about the causes of the conflict. The opinions of all parties should be heard and all parties should keep an open mind. All sides must give up trying to win this conflict; looking at the problem just from just their own perspective and only thinking of their own benefit over that of the commonweal of our nation.

2. TRCT believes that in these worrisome times the government and all involved authorities must commit to the process of building reconciliation. Although the government has made known its intention to dissolve parliament and provide an opportunity for people to vote soon, TRCT believes that an election without a clear passage toward reconciliation cannot permanently solve the conflict. It may simply be a procedure to give legitimacy to one or other group that wins the election and to enable the winner to advance the benefits and proposals of their own side without listening to the opposing ideas of the other side. Even more, considering the democratic and electoral systems of Thailand, if we are not sufficiently well-prepared we may be ushering in a new round of conflict which might be more violent than the last. THEREFORE, TRCT requests that all parties give the highest priority to promoting an election which is fair and free from violence. Further, TRCT requests that all political parties state explicitly, in advance of the election, their intended policies and procedures for leading our country to reconciliation and away from dispute after the election.

3. TRCT believes that neither the proposal to declare an amnesty for all those involved in the violent incident which leads to the grave losses of lives and property nor the proposal to enforce strict criminal law to the demonstrators without taking into consideration the development of the political conflict which leads to the incident is the sustainable way to resolve the conflict. TRCT believes the best solution to this problem is for the people to understand how our country got itself into this situation and to learn together how to find a way out based on the experience of other countries that found themselves in similar situations. Also to see

the importance of implementing a system of transitional justice which is a mechanism for promoting the principles of justice in special situations.

4. TRCT recommends that the government and all agencies involved in monitoring and controlling the use of state power should be very careful in their enforcement of laws and use of the criminal justice system and not unduly accuse those involved in violent demonstrations. They should, instead, give priority to protecting the basic rights of all parties and provide opportunities for accused people to defend their cases and reduce the adverse impact on defendants, who are presumed innocent, and their families. In addition, they should promote the system of justice, especially by ensuring that all necessary information is provided to judicial courts in an impartial manner so that all aspects of the overall picture are understood and that sufficient information is provided so as to be fair to all sides. Most importantly, they should guarantee that all agencies in the justice system, particularly those under the executive arms, are independent and impartial and their works shall not be interfered.

5. TRCT sees that, given the sensitive nature of the current situation, all agencies within the system of justice itself need to be particularly careful to remain absolutely impartial and not side with one or other of the parties in the conflict.

6. TRCT believes that during this time of political conflict all sides should join together to express their reverence for the monarchy which is an institution above political disputes. In addition, state law enforcement and agencies in the system of justice should be wary in applying lese majeste laws during these times of tense political controversy. A more appropriate channel of sanctions should be explored so as to reduce the conflict which may arise.

7. TRCT recommends that during such a period of conflict, all forms of mass media must act responsibly and carefully to ensure that the information they provide to the public is correct.

8. TRCT recommends that the government should continually support and promote remedy and restoration for people from all parties that were affected by the violence. Such restoration should cover bodily injuries, mental injuries, loss of property, and restoration of livelihood.

Interim Report
Truth for Reconciliation Commission of Thailand (TRCT)
First Report
(17 July 2010 – 16 January 2011)

1. Introduction

1.1 The conflict and violent incidents that recently occurred in Thailand, especially during April and May 2010, resulted in tremendous loss and damage to the nation and affected all Thai people. There was violence during political gatherings, possible violations of human rights, loss of life, physical and mental injury, loss of property, and other forms of loss. Many Thais and members of the international community are confused about the causes of the political unrest and violence. In order to reduce this confusion it is necessary to determine the truth about what actually occurred as well as the root causes of the turmoil. TRCT believes that by making this truth known a common understanding will be created that will contribute to preventing future violence and damage as well as help to determine appropriate short term remedies. Victims and those affected are receiving treatment and compensation and the Thai people are binding up their wounds and trying to live together in harmony and peace. A culture of compromise and tolerance of different opinions needs to replace the previous culture of division and violence so that long-term national reconciliation can occur. The Truth for Reconciliation Commission of Thailand (TRCT) was established in order to determine the truth about the conflict and violent incidents and to assist in the process of national reconciliation.

1.2 On 6th July 2010, the Cabinet authorized the Regulation of the Office of the Prime Minister on the Truth for National Reconciliation B.E. 2553 (2010)¹ This regulation established TRCT as an independent commission of inquiry, with Professor Dr. Kanit Na Nakorn as its chairperson. TRCT is comprised of

¹ Regulation of the Office of the Prime Minister on the Truth for National Reconciliation B.E. 2553 (2010) dated 15 July 2010, printed in the Government Gazette, No. 127, Special Section 87 Ngor, dated 16 July 2010. Came into force on 17 July 2010. (Ref. Appendix 1)

independent and impartial experts operating according to the powers, duties, framework, and time schedule stipulated in this Regulation.

1.3 TRCT (the Commission) was allocated a period of two years (commencing from 17 July 2010 and extending to 16 July, 2012) to complete their investigation and provide recommendations. The mandate of the Commission is to:

1.3.1 Investigate and determine the truth about the violence that occurred during April and May 2010. In addition, determine the root causes and precedents of the conflict and violence in the country.

1.3.2 Recommend both short and long-term restoration measures for individuals, groups, organizations, and institutes that were affected by the violence.

1.3.3 Recommend measures to reduce social conflict and prevent future violence and loss from occurring.

1.4 The Regulation of the Office of the Prime Minister includes a requirement (Clause 9 (1)) to produce a progress report every six months and a final report with recommendations at the end of its mission. All such reports are to be presented to the Cabinet and disclosed to the public. The reports will be produced independent of any political entity and strive to be impartial, acceptable to all parties, and conforming to international standards.

1.5 This first progress report, covering the period 17 July 2010 to 16 January 2011, explains the conceptual framework and guidelines for the operations of TRCT, reports on the progress of information-gathering and obstacles encountered, and provides some initial recommendations.

1.6 Violent clashes and political disturbances always affect the society in which they occur. The recent disturbances in Thailand have affected not only Thai people but also the international community. Therefore, this report and its accompanying executive summary are made available in both Thai and English in order to promote a common understanding of the facts among Thais and the international community.

2. Principles and Procedures of TRCT

2.1 Principles

The Regulation of the Office of the Prime Minister on the Truth for National Reconciliation B.E. 2553 appointed Professor Dr. Kanit Na Nakorn as Chairman of TRCT. The Chairman appointed another eight commissioners to ensure the impartiality of the Commission. Professor Dr. Kanit Na Nakorn selected the commissioners himself from among people that had proven expertise and experience in truth-seeking, restoration, conflict reduction, or prevention of violence and loss. During the selection process, the Chairman felt greatly honored that so many qualified and experienced individuals from various fields expressed a willingness to join TRCT and shoulder the workload of commissioner in addition to their regular responsibilities.²

TRCT operates according to the following principles:

2.1.1 To follow independent and impartial procedures as follows:

(1) Employ investigation procedures and reporting which are without bias, not presenting only the view with the most support, or a view that is just a compromise between other views.

(2) Take into account the relationships between people in Thai society and the social context and background of each party in the conflict.

(3) Not to side with either party or others involved if facts are revealed that lead to argument and dispute between the various parties. Facts are impartial.

(4) Disclose the truth at regular and appropriate times taking into account the existing atmosphere for social reconciliation.

2.1.2 To listen to all opinions to find a way to achieve a consensus agreement to support the procedures of TRCT. Being fully aware that finding an appropriate solution to the problem of conflict in Thai society is a sensitive and important issue, TRCT believes it is important to have a forum in which all related parties can air their views and express their opinions on possible solutions. In this way, TRCT functions as “neutral ground” where all parties can present facts, recommendations, and raise important issues that they believe will lead to social

² TRCT Order No.1/2553, dated 16 July 2010 (Ref. Appendix 2)

reconciliation. Such a forum also provides opportunities for all parties to express their feelings, desires, and hopes or even to level claims and counter claims against each other. The role of TRCT is to act as an impartial arbitrator, to collect information on the requirements of all parties, and to compile a basic policy that will guide the country to future reconciliation.

2.1.3 To prove to the international community that despite such a serious dispute, Thailand is capable of solving this problem through developing their own impartial arbitration in the form of “an independent commission” while not rejecting appropriate and necessary forms of cooperation with friendly countries, particularly in the area of academic cooperation.

2.1.4 To be accountable to the public. People in Thailand and the international community are very concerned about the unrest and political situation in our country. In addition, TRCT has been designated by the government to be independent and impartial. In order that the Thai public and the international community can be confident in the work of TRCT, the Commission will report to the Thai public and the international community and will hold strongly to the principle of public accountability at all times.

2.1.5 To be careful not to infringe upon the deliberations of courts of law but at the same time not to be remiss in the duty of the Commission to make recommendations that will promote social reconciliation. TRCT is not a court of law which decides who is wrong and who is right, or what might be appropriate punishment for wrong-doers.

2.1.6 To employ the principles of transitional justice³ with slight modifications. Countries that have experienced violent social conflict and who were not able to rely on the existing system of justice to bring about a solution, have

³ Transitional justice is a process implemented in response to serious human rights violations. It is a mechanism for bringing peace, reconciliation and democracy to a society and moving it forward without the reoccurrence of violent events. This process was devised in the late 1980's in response to political changes in Latin America and Eastern Europe. The objective was to bring justice to the region after widespread human rights violations by old regimes. Later, transitional justice was implemented in many countries that had experienced serious conflict, such as Argentina, Chile, South Africa, El Salvador, Haiti, and East Timor.

Transitional Justice links together the two concepts – transition and justice. Transition is the process of political transformation/ change in a society; for example from authoritarian or repressive rule to democracy; or the transition from social conflict to peace and stability.

Countries implement transitional justice when the normal system of justice cannot be applied to situations of conflict that are more complicated than general crime and when there are many people involved in the incidents, both victims and perpetrators. In situations such as this, enforcing criminal law and the normal system of criminal justice based on punishment of offenders may not lead to overcoming the conflict and bringing peace to the society. Transitional justice develops from looking for a way to overcome the conflict and this can normally be achieved in many different ways. The experiences of other countries show that one or many of the following measures can be implemented depending on what is appropriate to the situation in each country.

(1) Criminal Prosecution - prosecution of perpetrators, who must be held accountable for violent events in the past. This is a factor in preventing a recurrence of such violence.

(2) Truth Seeking - the process of establishing the truth through investigation, inquiry, and truth-seeking about incidents that have occurred (focus on the past) so as to disclose the truth to victims or to the families of victims and to society in general about the events, as well as available options for affected individuals to express their concerns.

(3) Restoration programs - providing assistance, compensation, and treatment to individuals affected by violent events. Restoration can include treatment of mental and physical wounds, compensation for damaged property, and official/state apologies.

(4) Memorialisation of victims - the process whereby society recognizes people and events and raises a moral consciousness about the past violent events to help prevent it from happening again. It could be in the form of a museum or a memorial.

(5) Institution reform - the process of reforming institutes and agencies that are responsible for human rights violations; for example military personnel, police, media, judicial agencies, etc; to help prevent those institutes or agencies from employing the same procedures which may again cause violence.

(6) Reconciliation - bringing the society out of a state of conflict, reconciling differences, and promoting harmony among the people.

implemented a system of transitional justice and established a commission to investigate incidents and help build reconciliation in their respective countries. These commissions are called “Truth and Reconciliation Commissions” (TRC). These commissions are usually established by the sovereign state and are fully-empowered to take measures to bring about reconciliation including accusing wrong-doers in the same way as prosecutors in the normal system of justice.

TRCT consulted with academics and experts in Thailand and from overseas including: Ms. Priscilla Hayner, Co-founder of the International Center for Transitional Justice, University of San Diego; and Mr. Howard Varney, former Chief Investigator for the Sierra Leone Truth and Reconciliation Commission as well as a member of the South African Truth and Reconciliation Commission and the Commission for Reception, and the Truth and Reconciliation Commission in East Timor. From these consultations it was possible to frame the procedures of TRCT so that they corresponded to those of many other TRC’s and were acceptable to all parties, both in Thailand and among international organizations. The situation in Thailand is different from most countries that have implemented transitional justice, particularly in reference to the degree and extent of violence and instability of state institutions. However, TRCT believe it is helpful for us to learn from the experience of other countries and to adjust the form of transitional justice to suit our unique situation.

2.2 Operational Strategy of TRCT

2.2.1 TRCT has devised a strategic framework consisting of the following four dimensions:

(1) Truth-seeking. To search for facts, specifically in relation to the conflict and violence that occurred in Thailand during April and May 2010 as well as the root causes of the conflict and civil unrest that has occurred in the country during the last few years.

(2) Restoration and Violence Prevention. Restoration includes remedying and restoring individuals, organizations, and institutes affected by the violent events. Reparations are based on restorative and social justice and aim to promote long-term national reconciliation. Preventing violence and conflict is necessary to create understanding and allow for short-term restoration of those affected as well as to prevent further violence and loss.

(3) Research into Root Causes of the Conflict. Research is carried out to clarify the underlying causes and contributing factors to the division and violence that has occurred. Frames of reference for the research are the law, politics, and recent history.

(4) Building reconciliation and preventing violence from reoccurring.

2.2.2 TRCT appointed a separate sub-commission to work in each of the above four focus areas as follows:

(1) Truth-Seeking Sub-commission (including five Case-Specific Truth Seeking Sub-commissions). The important mission of these sub-commissions, and one of the principle missions of TRCT, is to search for the facts about the civil unrest and violence that occurred in the country during the recent past by listening to relevant information or facts from all parties that will help establish the truth about what occurred.⁴

(2) Restoration and Conflict Protection Sub-commission (including five Case-Specific Restoration and Conflict Protection Sub-commissions). These sub-commissions focus on reparation and restoration, in both the short-term and long-term, of individuals, organizations, and institutes affected by the violent events. Reparations are based on restorative and social justice and aim to promote national reconciliation, reduce conflict in Thai society, and prevent a recurrence of violence and loss.⁵

(3) Research and Academic Activity Sub-commission. This Sub-commission focuses on study and research intended to identify the underlying causes and contributing factors, of the problems in terms of the law, politics, and recent history.⁶

(4) Strategic Planning for Reconciliation Sub-commission. This Sub-commission functions as a go-between among the various parties. It facilitates and coordinates communication between groups, especially between those in direct

⁴ Ref. Appendix 3

⁵ Ref. Appendix 4

⁶ Ref. Appendix 5

conflict with each other. This makes it possible to find solutions to problems and build systematic reconciliation.⁷

(5) TRCT Administration Sub-commission. This Sub-commission assists the TRCT Office to function more efficiently by ensuring that the work complies with resolutions stipulated in the Regulation of the Office of the Prime Minister on the Truth for National Reconciliation B.E. 2553 (2010) and TRCT Sub-commissions.

3. Progress During First Six Months

3.1 Office premises, personnel, and budget

3.1.1 The Office of Justice Affairs was assigned to arrange for office space and facilities for a TRCT Office so that the Commission would be independent and could carry out its own administration, research, meetings, public relations activities, and secretarial work. The TRCT Office is located on the 5th Floor, B Complex, Chalermpkrakiat Government Centre, Chaeng Wattana Road, Thung Song Hong Sub-area, Lak Si Area, Bangkok.

3.1.2 The TRCT Office has 25 full-time staff and approximately 100 part-time staff which include experts, advisors, and sub-commissioners. This number includes TRC experts from overseas, who provide advice on strategy and operation as well as training for TRCT staff⁸.

3.1.3 Initial budget allocation from the government was 32 million baht.

⁷ Ref. Appendix 6

⁸ List of Foreign Experts and Consultants

(1) Ms. Priscilla Hayner, co-establisher of International Center for Transitional Justice;

(2) Ms. Yasmin Sooka, former member, South Africa Truth and Reconciliation Commission;

(3) Mr. Howard Varney, former Chief Investigator for the Sierra Leone Truth & Reconciliation Commission, and former member of South African Truth & Reconciliation Commission and the Commission for Reception, and Truth and Reconciliation in East Timor;

(4) Dr. Beatrice Schiffer, Forensic Scientist from Swiss Embassy

3.2 Recommendations to the Prime Minister

To date, the Commission has presented two recommendations to the prime minister. The first related to building a supportive environment for reconciliation and the second to protecting the basic rights of those accused of criminal actions during violent incidents. Both recommendations were endorsed by the cabinet and then forwarded to the relevant government agencies for consideration and action according to their area of responsibility taking into account the following TRCT concerns:

3.2.1 Many people who took part in demonstrations lack confidence in legal proceedings related to demonstrators who were arrested. They are afraid of a “double standard” in application of the law, exaggerated allegations, arrest of individuals not involved in the incidents, and possible long periods of detention for those arrested. This lack of confidence may create misunderstanding among the general public and spread out to an even wider circle of people. This will inevitably lead to a decline in confidence in the system of governance and the system of justice.

3.2.2 In its recommendations to the prime minister and the public TRCT recommended that accused individuals should be treated according to fundamental rights and human dignity. It was recommended that using chains or leg-irons on people accused or detained should be discontinued⁹ in order to facilitate an atmosphere of reconciliation. This recommendation became the focus of many heated discussions among the public and within the Ministry of Justice. In the end, the Department of Corrections, Ministry of Justice decided that there are limits to the extent to which TRCT recommendations can be complied with¹⁰

⁹ Document No. YorThor 0910/1 dated 19 July 2010: A recommendation of TRCT issued after having seen the leaders of the UDD being brought into court in leg chains. TRCT believes that pictures of this incident could ignite more conflict. (Ref. Appendix 7)

¹⁰ Document No. Yor Thor 0200/6306 dated 22 September 2010, (Ref. Appendix 8).

3.2.3 TRCT has received complaints from people involved in the unrest about unjust treatment including being arrested on various criminal charges and not being allowed bail. Four men who were imprisoned for arson of official buildings in Khon Kaen Province have not been allowed bail even though they have petitioned for it many times¹¹. Initial worry on the part of these men subsequently turned to anger at the government for treating them unjustly. Many were afraid that they might be imprisoned for life.

3.2.4 The denial of bail is an obstacle to TRCT carrying out its mission. This matter was brought to the attention of the government and it was pointed out that the right to temporary release on bail was a basic right of detainees according to international law. If there is no credible reason to believe that the accused will abscond, interfere with witnesses or evidence, or cause harm, they should be allowed temporary release on bail, especially if they were not direct perpetrators of violence. Moreover, people accused of other charges should also receive assistance according to fundamental rights under the rule of law and in accordance with the principles of human rights and the rights of the accused including access to legal counsel and assistance for the accused and their family to reduce the impact of prosecution. Moreover, temporary release (especially the release of core leaders), sends an important message: All parties see the importance of the national reconciliation process. It will also reduce the perception that the justice system is skewed against those accused of crimes during the unrest; a perception which later might contribute to undermining the credibility of the government¹²

3.3 International Cooperation

TRCT considers it important that procedures employed to investigate events and uncover the truth are carried out according to international standards that are acceptable to all parties, both within Thailand and within the international community. TRCT has been contacted by a number of prominent international organizations with significant experience in many countries in truth-seeking operations, conflict resolution, and supporting reconciliation. Organizations which indicated

¹¹ A total of 252 people were arrested during the period of unrest.

¹² Document No. TRCT 1/2553 dated 15 November 2010, (Ref. Appendix 9)

their willingness to assist TRCT include the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC), United Nations Development Programme (UNDP), and the International Center for Transitional Justice (ICTJ). In addition, TRCT has consulted and exchanged experiences with experts from international organizations on many occasions. These consultations have been very useful in helping to establish a more efficient operational framework for TRCT and in making procedures correspond more closely to those of many developed countries. Following is a summary of cooperation efforts between TRCT and international organizations or foreign countries:

3.3.1 On 28 October 2010, a representative of the Centre for Humanitarian Dialogue (CHD) met with TRCT and offered assistance to support various aspects of TRCT's operation.

3.3.2 On 28 October 2010, a representative of the Embassy of Japan in Thailand offered to exchange information.

3.3.3 The Embassy of Switzerland in Thailand made Dr. Beatrice Schiffer available to work with TRCT from September 2010 to January 2011. Dr. Schiffer, a forensic scientist who is expert in criminal investigation, provided advice on TRCT operation. TRCT was also given several opportunities to benefit from the advice of Ambassador Heidi, the Swiss Ambassador to Thailand.

3.3.4 On 8 September 2010, a representative of Harvard Law School met with TRCT to discuss providing information about Thailand and cooperating on future research studies.

3.3.5 On 22 September 2010, the United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) made Mr. Steve Nash, a crime scene expert, available for one week to provide advice to the sub-commissions.

3.3.6 On 1 November 2010, a United Nations Development Programme (UNDP) representative met Professor Dr. Kanit Na Nakhon to be briefed on TRCT. UNDP will provide an expert on research and strategy to support TRCT.

3.3.7 On 15 November 2010, TRCT contacted Justice Rapid Response (JRR) requesting the assistance of a visual imagery expert.

3.3.8 On 23 November 2010, the International Center for Transitional Justice (ICTJ) supported the operation of TRCT on truth seeking by providing Mr. Howard Varney and Mr. Patrick Burgess, two experts on truth-seeking and management, to provide advice on operation guidelines.

3.3.9 On 9 December 2010, TRCT met with Ambassador Heidi and Ambassador Christine Schraner-Bergener to learn about their experiences with Truth Commissions in various countries. On the same day, TRCT provided a briefing on its activities to over 40 diplomats and organizations that had cooperated with and supported TRCT.

3.3.10 On 28 December 2010, a representative of the International Commission of the Red Cross (ICRC) met with Professor Dr. Kanit Na Nakhon to discuss future cooperation with TRCT on various aspects of its mission.

3.4 Truth Seeking

The activities of TRCT during the first six month period concentrated on investigating and truth-seeking. Details are as follows:

3.4.1 Conceptual Framework

Truth-seeking is the process of obtaining facts; in this case about the political unrest and violence that occurred during political demonstrations and measures taken by government forces to control it. The objective is to uncover the truth about events and disclose it so that there is a common understanding about those events. This common understanding is a prerequisite for preventing such events from reoccurring. The aim of truth-seeking is not to prosecute wrong-doers.

The principles and initial process of truth-seeking are as follows:

(1) Adhere to the principles of human rights and democracy, including national sovereignty and reconciliation; including the duty of the state to protect the human rights of all people, respect for individual rights and the right to peaceful and unarmed demonstration, the appropriate use of force to disband demonstrations according to international standards or conventions, the right for armed personnel to protect themselves and whether this right was exercised judicially or not;

(2) Provide opportunities for accused persons to explain their actions by presenting written evidence such as letters to individuals or agencies requesting facts or evidence or requesting them to come personally to provide explanation;

(3) Weigh evidence obtained from witnesses from all parties, and forensic evidence;

(4) Conduct in-depth investigations of incidents and gather information on other related issues;

(5) Listen to all parties, parties of interest, intermediaries, and experts in order to obtain facts, opinions, and recommendations; and to use these to prove or affirm the truth about violent events, causes of violence, effects of violence, reparation, and violence prevention;

(6) Protect the anonymity of sources and evidence when requested from those sources;

(7) To use the “fishbone theory” when analyzing data i.e. to establish all plausible hypotheses, discard the least plausible, and conduct in-depth investigation of the most plausible according to the supporting and conflicting information available;

(8) Investigate the actions of individuals which led to actions of an organized group;

(9) Investigate specific events in order to gain an overall picture (thematic issues).

3.4.2 The Truth-seeking Process

(1) Six groups were investigated:

a) United Front for Democracy against Dictatorship (UDD) or the “red shirts”;

b) The government, the Center for the Resolution of Emergency Situations (CRES), and public sector agencies;

c) Medical personnel;

d) News reporters and photographers;

e) Police officers; and

f) Other groups such as peace groups, citizens involved in the events, and victims of violence.

(2) In cases where forensic evidence had been lost or destroyed, the following methods were employed to collect data:

- a) Information from print media, pictures, VDO clips, and electronic media with a focus on the source of the information;
- b) Official documents, such as statements and announcements;
- c) Autopsy reports, crime scene investigation reports, and opinions of forensic experts;
- d) Interviews with victims, victims' families and relatives, acquaintances, close friends, colleagues, and employers;
- e) Statements from demonstrators, both eye-witness accounts and circumstantial witness accounts;
- f) Statements from personnel in government agencies (e.g. police and army).
- g) Statements from impartial media personnel or peace-groups.

(3) To determine the process or method to use to investigate the violent incidents, teams of trained investigators were sent out to the field to interview individuals about the incidents. Letters were sent to relevant government agencies, organizations, media units, and both Thai and foreign experts to request information and material that might assist TRCT. The investigators also reviewed still pictures, video clips, multimedia news, television reports, Internet sites, and printed media in order to identify the main issues to investigate, the order in which incidents occurred, the causes and events leading up to incidents, people involved in the incidents, who incited the violence, and the results of the violence.

3.4.3 In addition to identifying the main points, the important details of each event were closely examined in order to set a clearer investigative framework and to identify evidence and data which stressed the importance to all parties - whether those involved in the incident, impartial observers, or experts - of facts, opinions and recommendations in proving or confirming facts (statements).

3.4.4 The facts obtained from initial investigations of the violent incidents are:

(1) A total of 92 people¹³ died during the conflict period. Of these deaths, 89 occurred in the Bangkok metropolitan area, two in Udon Thani, and one in Khon Kaen. The total number of wounded was 1,885. Of these, 542 were government personnel (including military and police), and 1,343 were civilians. Legal action taken against protesters can be divided into four categories: 1) 145 cases of terrorism; 2) 21 cases of coercing the government; 3) 86 cases of violence against the public and government officials; and 4) 20 cases of illegal possession of state-owned weapons.

(2) Since the commencement of investigations it has been found that at least 13 deaths resulted from actions taken by government forces. This finding is the same as that of the Department of Special Investigation (DSI). The DSI reported this finding to the National Police Office so that the NPO could proceed with the case under Article 150, paragraphs 3, 4 and 5 of the Code of Criminal Procedure. However, it does not appear that any such criminal procedure has yet been initiated and this may affect future procedures in this case.

3.4.5 There are still issues which require further investigation, such as attitudes of foreign countries towards Thailand as a result of the violent incidents, the pacification process used during demonstrations, past events that may be the cause of violence, arguments and material used initially to encourage civil unrest and violence, demands that were made, arguments and material used by each party to further their cause, the use of references to impartial institutions or organizations to support aggression, the role of all form of mass media in the conflict, emergency situation proclamations and enforcement of security acts, the patterns of violence which caused an escalation to the point where it could not be contained, and the use of power by the state that was outside normal parameters.

¹³ Refer to name list in appendix 10

3.5 Reparation

3.5.1 TRCT has collected and analyzed data about individuals, groups, agencies, and institutes which were affected, both in the short-term and long-term, by the violence. It has collaborated with government agencies in making a summary of those affected and those who received systematic reparation. TRCT assisted in making the summary available to the public through media interviews which stressed the importance of providing reparation to those affected. Trust in, and acceptance of, TRCT as well as cooperation with its procedures helped create an atmosphere of reconciliation among all sectors of society. These positive characteristics also helped support measures and activities aimed at preventing future violence.

(1) TRCT has verified that individuals that incurred bodily injury have received reparation. The families of each of the 92 people killed during the violence have received 400,000 baht in reparation, a total payment of 36.8 million baht. Each of the four people who were physically disabled received 325,000 baht; each of the 86 people seriously injured (i.e. hospitalized for more than 20 days) received 100,000 baht; 599 people injured less seriously but who were hospitalized for 20 days or less received 60,000 baht. The total payment made for injuries that required hospitalization was 35,940,000 baht. Further payments of 20,000 baht were made to each of 984 persons that incurred minor injuries that did not require hospitalization totaling 19,680,000 baht. One special case which requires on-going treatment and medication received 423,209 baht.

Table 1 – Assistance or Compensation Payments Made for People Killed or Injured in Violent Incidents during April-May, 2010

Particulars	Number (cases)	Financial Assistance (baht/ case)	Total Payment Amount (baht)
1. Deaths	92	400,000	36,800,00
2. Physically disabled	4	325,000	1,300,000
3. Serious injury	86	100,000	8,600,000
4. Moderate injury	599	60,000	35,940,000
5. Minor injury	984	20,000	19,680,000
6. Special medical assistance	1	423,209	423,209
Total	1,766		102,743,209

Source: Ministry of Social Development and Human Security

(2) The violent events of the recent past have impacted not only a large number of people but also on a wide circle of people. TRCT joined with the Department of Mental Health to set up mobile medical teams and groups of public health volunteers to assess the effect that the violence and unrest had on people in general after the events and provide mental health treatment where necessary. A total of 57,718 mental health professionals and volunteers visited and talked to 421,863 households in 42 provinces. Records of reparation and restoration show that out of 24,021 people that were given physical examinations, 973 had conditions that required treatment. Out of 68,926 cases that were given mental health examinations, 4,537 cases had mental health problems including 1,322 cases of depression, 231 cases showing significant risk of suicide, and 67 cases with post-traumatic stress disorder (PTSD).

Table 2 – Results of Medical check-ups on those Affected by the Violent Incidents

<u>Physical</u> Check-up		<u>Mental</u> Check-up	
Details	No. of Cases	Details	No. of Cases
Had physical health problems	973	Had mental health problems	4,537
- Injured	61	- Depression	1,382
- Destabilized	97	- Risk of suicide	231
- Improved symptoms	575	- PTSD	67
- Others	240	- Anxiety	2,736
No physical problems	23,048	- Others	21
Receiving treatment/consultation	8,646	No mental problems	4,389
		Receiving treatment/consultation	15,536
Total physical check-ups	24,021	Total mental check-ups	68,926

Source: Mental Health Department, Ministry of Public Health

TRCT also collected data on soldiers affected by the conflict. From a total of 782 cases; 4 were fatally injured, 353 moderately injured, 421 slightly injured, and 4 who are still receiving treatment in hospital.¹⁴

3.5.2 Victim support

Victims and communities directly or indirectly affected by incidents of violence have been given legal assistance, social assistance, psychological counseling, medical treatment and reparations through the following:

(1) TRCT met the management of the Mental Health Department to receive briefing on the activities of the MHD including problems and obstacles encountered;

(2) TRCT met leaders of communities affected by the events and established systematic assistance programs. An overview of the reparation guidelines will be made available at a later date;

¹⁴ These four soldiers have since been discharged from hospital.

(3) TRCT organized a meeting at Ramadhibodi Hospital to discuss with personnel involved in providing reparations to Bangkok area communities in order to understand the problems of providers of reparation;

(4) TRCT staff travelled to Khon Kaen Province to meet with personnel who provided reparation to relatives of those killed during the violence and those injured. The staff also met with those who joined in demonstrations and those imprisoned on charges related to the violence;

(5) TRCT established a project to visit soldiers and police officers who were on duty during the unrest to learn about the problems they encountered in order to establish guidelines for prevention in the future.

3.5.3 TRCT carried out, or joined with other agencies to carry out, projects and activities that supported reparation and restoration, including reducing conflict in society and preventing a recurrence of violent incidents. Relevant agencies included the Department of Mental Health, Ministry of Social Development and Human Security, Psychiatrist Association of Thailand, Social Welfare Association of Thailand, and non-government organizations.

3.5.4 TRCT organized numerous public forums to allow affected parties, individuals, social groups, organizations, and institutes to express their feelings, exchange ideas, learn about the problems and look for guidelines for providing reparation and for preventing a recurrence of violence. There were 50 dialogue forums held in the Bangkok Area and one in each of the four regions of the country.

3.5.5 TRCT promoted the use of restorative guidelines and measures by the two parties of interest directly involved in the violence by focusing on victim reparation and restoration as well as a reduction in the number of cases or feelings of animosity. Activities included meeting people in Chiang Mai, Udon Thani, Khon Kaen and Lamphun to listen to them and to establish guidelines for reconciliation.

3.5.6 TRCT organized hearings for victims to provide opportunities for them to explain events from their point of view, to express their feelings and thoughts, as well as to air their grievances, which is, by itself, considered a psychological healing process.

3.5.7 TRCT set up at the TRCT Office the Coordination Center for Reparation of Individuals Affected by Incidents of Violence.

3.6 Causes of Conflict

3.6.1 As is generally known, present Thai society is divided over political views. This conflict of political views has expanded and deepened and it has become increasingly difficult to argue constructively about these differences of opinions. TRCT has looked closely at this issue and has come up with a procedure that emphasizes building a supportive atmosphere for reconciliation by organizing public forums for groups and agencies to come together and exchange views and brainstorm ideas on various topics¹⁵. The main aim is to provide an opportunity for people of different views and opinions to express their ideas and exchange views and thereby reduce the gap¹⁶ between the different groups and stop the division from widening.

3.6.2 To research and analyze the origin of the conflict in Thai society using an operational framework consisting of two major facets:

(1) Research. Research is being carried out to clearly determine the root causes of the division and violence. A four-point framework was established to guide the research as follows: dimension of law and law enforcement; dimension of politics; dimension of history, society, and culture; and dimension of mass media.

The dimension of law and law enforcement relates to issues such as problems in enforcing the law, abuse of the law, a “double standard” in enforcement, using lese majeste laws for political benefit, and law enforcement during demonstrations.

¹⁵ Meetings to exchange views and brainstorm as follows:

1. Public Forum on “Would TRCT Be the Solution for Thailand?” on 24 June 2010 at Siam City Hotel
2. Experts Conference on “Good Practice and Lessons of Truth and Reconciliation Commissions” on 28-29 June 2010 at Siam City Hotel
3. Meeting between TRCT and public media experts entitled “Seeking the Truth about Incidents of Violence during April and May 2010”. Held on 20 July 2010 at Siam City Hotel.
4. Meeting between TRCT and diplomats, UN representatives and representatives of international organizations on 9 December 2010 at Miracle Grand Hotel. TRCT briefed participants on progress of activities, problems and obstacles encountered, followed by an exchange of ideas. TRCT requested support in providing experts in some specialized fields to join TRCT and assist in its operation.

¹⁶ <http://www.bangkokpost.com/news/politics/213113/trc-wants-to-find-the-truth-not-pass-the-blame>

The dimension of politics relates to issues such as problems with the constitution, behavior of politicians, dishonesty and corruption, and problems related to the involvement of the military in politics.

The dimension of history, society, and culture relates to issues such as conflicts in the past and differences between urban and rural culture.

The dimension of mass media relates to issues such as media ethics, impartiality in reporting on speech or behavior which incites violence, and media involvement in incidents.

(2) Research Formats. To develop research topics, focus groups listened to comments from relevant parties on the root causes of conflict in society within the above four-point framework. Later, after listening to all parties and deciding on research topics, initial plans were made for research projects. The first stage is to hire relevant experts to carry out the research. This will take 8-10 months.

So far, four focus groups meetings¹⁷ have been held to discuss all aspects of the problems. Academics and experts in various fields were invited to join the meetings to discuss and exchange ideas in order to determine the underlying causes of the conflicts that occurred. The findings will be used to set up research topics for the next six month term of the commission.

¹⁷ Four focus group meetings as follows:

1. "Legal Dimension and the Process of Law Enforcement". Meeting held on 23 November 2010 at Miracle Grand Hotel.
2. "Historical, Social, and Cultural Dimension". Meeting held on 30 November 2010 at Miracle Grand Hotel.
3. "Political Dimension". Meeting held on 8 December 2010 at Miracle Grand Hotel.
4. "Public Communication Dimension". Meeting held on 15 December 2010 at Miracle Grand Hotel.

4. Problems Encountered

4.1 TRCT has no power to subpoena witnesses or evidence.

The Commission must rely on the willingness of individuals and agencies to provide evidence and testimony. It has no authority to subpoena individuals or agencies when they are reluctant to cooperate. Lack of cooperation from government agencies and private enterprises in providing information was an obstacle to TRCT procedures. Not being able to obtain enough of the important facts made it difficult to investigate some issues.

In some cases, government agencies claimed that information was confidential and were therefore not able to disclose it. This meant that the Commission lacked important data which was necessary in order to determine the truth with any reasonable degree of certainty. Questions were then raised by the public whether the agencies involved; by not giving the Commission permission to disclose the information, or not wanting the Commission to disclose it, or being reluctant to provide information to the Commission; were, in fact, just trying to cover up important facts. It appears that the agencies involved thought it better not to disclose the information to the public despite the risk of censure regarding their lack of transparency or the obstacle it would create to TRCT's ability to bring about reconciliation.

4.2 Lack of protection for individuals and agencies that provide information

Another obstacle was that some individuals and agencies were reluctant to speak to the Truth-Seeking Sub-Commission. They were afraid of retaliation from groups that might be adversely affected by their statements.

4.3 Limitations derived from the status and background of TRCT

Due to the ongoing conflict, in the beginning, there were concerns about the impartiality of TRCT as it had been established by the government which has been seen as a party to the conflict. However, the situation gradually improved and TRCT has now gained more acceptance because in the course of carrying out its duties the TRCT has evidently proved itself as an independent and impartial entity.

Moreover, the government has clearly supported the independence of TRCT and non-interference policy.

5. Recommendations

Based on the results of investigations, TRCT presents the following analysis and recommendations:

5.1 TRCT believes that all parties concerned should realize that although on the surface the violent conflict and clashes of April and May 2010 may appeared to be clashes individuals or groups of individuals who both held strongly to their respective beliefs and viewpoints, but the conflict is in fact deeply rooted in the social and political structure of the nation. In the beginning the conflict may have been between individuals or groups of individuals but it became much more complicated when it was combined with fundamental problems that exist in our country relating to social inequality, weak democratic mechanisms and the system of justice. Particular reference needs to be made to the legitimacy of various government mechanisms after the change of national administration that occurred subsequent to the government overthrow on 19th September, 2006. **THEREFORE, TRCT believes that all parties should give a priority to mutually, and in good faith, finding a genuine solution to the problem. In so doing, the benefit to the nation as a whole should be kept uppermost in mind. Finding a way out of this situation that we find ourselves in should be based on seeking the truth about the causes of the conflict. The opinions of all parties should be heard and all parties should keep an open mind. All sides must give up trying to win this conflict; looking at the problem just from just their own perspective and only thinking of their own benefit over that of the commonweal of our nation.**

5.2 TRCT believes that in these worrisome times the government and all involved authorities must commit to the process of building reconciliation. Although the government has made known its intention to dissolve parliament and provide an opportunity for people to vote soon, TRCT believes that an election without a clear passage toward reconciliation cannot permanently solve the conflict. It may simply be a procedure to give legitimacy to one or other group that wins

the election and to enable the winner to advance the benefits and proposals of their own side without listening to the opposing ideas of the other side. Even more, considering the democratic and electoral systems of Thailand, if we are not sufficiently well-prepared we may be ushering in a new round of conflict which might be more violent than the last. **THEREFORE, TRCT requests that all parties give the highest priority to promoting an election which is fair and free from violence. Further, TRCT request that all political parties state explicitly, in advance of the election, their intended policies and procedures for leading our country to reconciliation and away from dispute after the election.**

5.3 TRCT believes that neither the proposal to declare an amnesty for all those involved in the violent incident which leads to the grave losses of lives and property nor the proposal to enforce strict criminal law to the demonstrators without taking into consideration the development of the political conflict which leads to the incident is the sustainable way to resolve the conflict. **TRCT believes the best solution to this problem is for the people to understand how our country got itself into this situation and to learn together how to find a way out based on the experience of other countries that found themselves in similar situations. Also to see the importance of implementing a system of transitional justice which is a mechanism for promoting the principles of justice in special situations?** Even though the conflicts in Thailand did not involve such extreme violence as seen in other countries that implemented transitional justice, we can learn from them and modify the form of transitional justice to suit our needs and help prevent further violence. This will be helpful in solving our own problem and maintaining our society through the period in which it establishes peace and security.

5.4 TRCT recommends that the government and all agencies involved in monitoring and controlling the use of state power should be very careful in their enforcement of laws and use of the criminal justice system and not unduly accuse those involved in violent demonstrations. They should, instead, give priority to protecting the basic rights of all parties and provide opportunities for accused people to defend their cases and reduce the adverse impact on defendants, who are presumed innocent, and their families. In addition, they

should promote the system of justice, especially by ensuring that all necessary information is provided to judicial courts in an impartial manner so that all aspects of the overall picture are understood and that sufficient information is provided so as to be fair to all sides. Most importantly, they should guarantee that all agencies in the justice system, particularly those under the executive arms, are independent and impartial and their works shall not be interfered.

An example of a problem that occurred which damaged confidence in investigation procedures, whether because of allegation of interference by powerful people or by not dealing with a problem that was revealed by initial investigations was that at least 13 people were killed apparently as a result of actions taken by state forces who claimed that they were only doing their duty. However, there has not yet been any investigation of the incidents as cases of lawful homicide or procedures initiated according to the code of criminal procedure Article 150, paragraphs 3, 4 and 5. In this matter, the agencies involved should quickly initiate proceedings in strict accordance with the code of criminal procedure and give all parties, including government forces, an opportunity to present facts and witnesses in a court of law.

5.5 TRCT sees that, given the sensitive nature of the current situation, all agencies within the system of justice need to be particularly careful to remain absolutely impartial and not side with one or other of the parties in the conflict. Agencies involved in law enforcement including the National Police Office and the Department of Special Investigation must be impartial and strictly adhere to legal principles. They must be careful to avoid being seen as instruments of the state as this is one of the issues in the conflict. Prosecutors must act independently, impartially and with courage in following correct procedures in supervising investigations and initiating legal cases. It is necessary that judicial courts – the last legal recourse – understand the complexity of the problem and consider the long-standing antecedents and complex nature of the conflict; especially the impact of the change in national administration brought about by the overthrow of the government on 19 September 2006. This event made some groups see laws, law enforcement, and the system of justice as lacking legitimacy and inconsistent with the rule of law.

5.6 TRCT believes that during this time of political conflict all sides should join together to express their reverence for the monarchy which is an institution above political disputes. In addition, state law enforcement and agencies in the system of justice should be wary in applying lese majeste laws during these times of tense political controversy. A more appropriate channel of sanctions should be explored so as to reduce the conflict which may arise.

5.7 TRCT recommends that during such a period of conflict, all forms of mass media must be cautious and act responsibly to ensure that the information they provide to the public is correct. The news provided by government sources must be impartial and equal opportunity should be given to all parties to broadcast news of events. All sides must stop using the media to incite violence, especially community radio, and all must avoid broadcasting and analyzing news events in a way which is challenging and defiant as this will be an obstacle to reconciliation.

5.8 TRCT recommends that the government continually support and promote remedy and restoration to people from all parties that were affected by the violence. Such restoration should cover bodily injury, mental injury, loss of property, and restoration of livelihood. Restoration helps to create determination to overcome hardships and confidence that the situation will improve. Restoration is an example of humane conduct and contributes significantly to building harmony and reducing conflict.

ภาคผนวก
APPENDIX

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี

ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๕๓

ตามที่ได้มีเหตุการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรงในประเทศในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ อันนำมาซึ่งความสูญเสียและความเสียหายอย่างประมาณค่ามิได้สู่สังคมไทยและประเทศไทย รวมทั้งส่งผลกระทบในทางลบต่อทุกภาคส่วนของสังคม โดยยังมีประเด็นข้อสงสัยที่ยังไม่สามารถค้นหา และทำความเข้าใจให้ปรากฏเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ อันเป็นที่ยอมรับของผู้คนในสังคมไทยและนานาชาติได้ จึงต้องมีการตรวจสอบและค้นหาความจริงและข้อเท็จจริงที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งและเหตุการณ์ความรุนแรง ไม่ว่าจะเป็นความรุนแรง ในการชุมนุมทางการเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน การสูญเสียชีวิต การบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ ความเสียหายของทรัพย์สิน และความเสียหายในรูปแบบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในช่วงที่ผ่านมาให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ถึงสาเหตุของปัญหาความขัดแย้งที่สั่งสมจนทำให้เกิดความแตกแยกในสังคม ความตึงเครียด และขัดแย้งทางการเมือง โดยมีเป้าหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจร่วมกันและการเยียวยาในระยะสั้น และป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงและความเสียหายซ้ำอีกในอนาคต ทั้งนี้ ต้องมุ่งเน้นการใช้มาตรการเชิงสมานฉันท์ รวมถึงความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และความยุติธรรมทางสังคม การฟื้นฟูและเยียวยาเหยื่อและผู้เสียหาย เพื่อสมานบาดแผลทางสังคมและเสริมสร้างวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ถ้อยทีถ้อยอาศัย และยอมรับความแตกต่างทางความคิด เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศไทยระยะยาวต่อไป

เพื่อให้เกิดผลดังกล่าว จึงสมควรให้มีคณะกรรมการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความอิสระ และความเป็นกลางเป็นผู้ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ แนวทาง และกำหนดเวลาที่กำหนดโดยระเบียบนี้

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๖) และ (๘) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔ นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี จึงวางระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

“เลขานุการ” หมายความว่า เลขานุการคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ข้อ ๔ ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ” เรียกโดยย่อว่า “คอป.” เพื่อทำการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ โดยให้คณะกรรมการดำเนินการตามแนวทาง ดังต่อไปนี้

(๑) ตรวจสอบและค้นหาความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ รวมตลอดถึงประเด็นที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งและเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศ ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

(๒) เยียวยาและฟื้นฟูบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตามแนวทางความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และความยุติธรรมทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศต่อไป

(๓) วางมาตรการเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทย และป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความสูญเสียขึ้นอีกในอนาคต

ข้อ ๕ คณะกรรมการ ประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง

(๒) กรรมการจำนวนไม่เกินแปดคนซึ่งประธานกรรมการแต่งตั้งจากบุคคลที่มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อันเป็นที่ประจักษ์ เกี่ยวกับการตรวจสอบและค้นหาความจริง การเยียวยาฟื้นฟู การลดความขัดแย้ง หรือการป้องกันความรุนแรง และความสูญเสีย โดยให้คำนึงถึงความหลากหลายของสาขาวิชาและประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง

ให้ประธานกรรมการแต่งตั้งเลขานุการหนึ่งคน และผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกินสองคน

ข้อ ๖ ประธานกรรมการและกรรมการ มีวาระการดำรงตำแหน่งเท่ากับระยะเวลาการใช้บังคับระเบียบนี้

ในกรณีที่ประธานกรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งประธานกรรมการใหม่

ในกรณีที่กรรมการพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระ ให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จนกว่าจะมีการแต่งตั้งกรรมการใหม่

ข้อ ๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ประธานกรรมการและกรรมการ พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นบุคคลล้มละลาย
- (๔) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๕) ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ ๘ การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

ให้ประธานกรรมการเป็นประธานในที่ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การวินิจฉัยของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๙ ในการดำเนินการตามข้อ ๔ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) จัดทำรายงานความคืบหน้าของการทำงานในรอบหกเดือน รวมทั้งรายงานสรุปผลและข้อเสนอแนะเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ เสนอต่อคณะรัฐมนตรีและสาธารณชน

(๒) จัดให้มีการศึกษาวิจัย ทำความกระจ่างกับรากเหง้าของปัญหา ทั้งในทางกฎหมาย การเมือง และประวัติศาสตร์ที่ส่งผลให้เกิดความแตกแยกและความรุนแรง

(๓) จัดให้มีเวทีสาธารณะ การประชุม เพื่อรับฟังข้อมูลและความเห็น เสนอผลการตรวจสอบและศึกษา และให้การศึกษากับสังคมเป็นระยะ ๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสาธารณชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ

(๔) เสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ เพื่อคุ้มครองบุคคลผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งเหยี่ยวาและชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้น

(๕) เชิญผู้แทนหน่วยงานของรัฐและผู้เกี่ยวข้อง มาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้จัดส่งเอกสารวัตถุ หรือข้อมูลมาเพื่อประกอบการพิจารณา

(๖) แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงาน มอบหมายหรือจ้างองค์กร คณะบุคคล หรือบุคคลให้ดำเนินการตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๑๐ การประชุมของคณะกรรมการหรือคณะทำงาน ให้นำความในข้อ ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑ ให้มีสำนักงานเป็นหน่วยงานภายในสำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม ให้เลขาธิการเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่และลูกจ้างของสำนักงาน และรับผิดชอบในการปฏิบัติงานของสำนักงานขึ้นตรงต่อประธานกรรมการ

ข้อ ๑๒ ให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบในงานธุรการ งานวิชาการ งานการประชุม งานประชาสัมพันธ์ และงานเลขานุการของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

(๒) ติดตามสถานการณ์ ศึกษาและรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน

(๓) ประสานงานกับบุคคล องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๔) ปฏิบัติงานหรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

ข้อ ๑๓ ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย เพื่อประโยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน นายกรัฐมนตรีอาจมีคำสั่งให้ข้าราชการ พนักงานราชการ หรือลูกจ้างของส่วนราชการไปช่วยปฏิบัติงานที่สำนักงาน กิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ

ข้อ ๑๔ ให้หน่วยงานของรัฐ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการและสำนักงานให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๕ ให้สำนักงานประมาณจัดสรรงบประมาณที่พอเพียงและเหมาะสม เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๖ คำตอบแทนของคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ และคณะทำงาน ให้เป็นไปตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ข้อ ๑๗ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับมีกำหนดระยะเวลาสองปี นับแต่วันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับ

ข้อ ๑๘ ให้ประธานคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริง เพื่อการปรองดอง
แห่งชาติ ที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๓ เป็นประธาน
กรรมการตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๙ ให้นายกรัฐมนตรีรักษาการตามระเบียบนี้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

อภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ

นายกรัฐมนตรี

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ
ที่ ๑ /๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ กำหนดให้ประธานกรรมการแต่งตั้งกรรมการจำนวนไม่เกินแปดคนจากบุคคลที่มีผลงานหรือเคยปฏิบัติงานที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อันเป็นที่ประจักษ์ เกี่ยวกับการตรวจสอบและค้นหาความจริง การเยียวยาฟื้นฟู การลดความขัดแย้ง หรือการป้องกันความรุนแรง และความสูญเสีย โดยให้คำนึงถึงความหลากหลายของสาขาวิชา และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง นั้น

เพื่อให้การดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งกรรมการคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

๑. นายกิตติพงษ์	กิตยารักษ์	กรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์จุฑารัตน์	เอื้ออำนวย	กรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์เดชา	สังขวรรณ	กรรมการ
๔. นายมานิจ	สุขสมจิตร	กรรมการ
๕. ศาสตราจารย์ นายแพทย์รณชัย	คงสกันธ์	กรรมการ
๖. นายสมชาย	หอมลออ	กรรมการ
๗. นายสรรพสิทธิ์	คุมพ์ประพันธ์	กรรมการ
๘. รองศาสตราจารย์สุรศักดิ์	ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	กรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

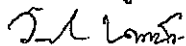
สั่ง ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) คณิต ณ นคร

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวิลัย นาคบัว)

ผู้อำนวยการสำนักงาน คอปป.

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ที่ ๒ /๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการอิสระ
ตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการ
ปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๕ วรรคสอง กำหนดให้ประธานกรรมการแต่งตั้งเลขานุการหนึ่ง
คน และผู้ช่วยเลขานุการจำนวนไม่เกินสองคน นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อ
การปรองดองแห่งชาติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ จึงแต่งตั้งเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการ
คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

๑. นายวิศิษฐ์	วิศิษฐ์สรอรรถ	เลขานุการ
๒. นายวิทยา	สุริยวงค์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๓. นายพิริยุตม์	วรรณพฤกษ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

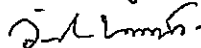
สั่ง ณ วันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) คณิต ณ นคร

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวัลลภ นาคบัว)

ผู้อำนวยการสำนักงาน คอปป.

คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

๑. ศาสตราจารย์คณิต	ณ นคร	ประธานกรรมการ
๒. นายกิตติพงษ์	กิตยารักษ์	กรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์จุฑารัตน์	เอื้ออำนวย	กรรมการ
๔. รองศาสตราจารย์เดชา	สังขวรรณ	กรรมการ
๕. นายมานิจ	สุขสมจิตร	กรรมการ
๖. ศาสตราจารย์ นายแพทย์รณชัย	คงสกันธ์	กรรมการ
๗. นายสมชาย	หอมลออ	กรรมการ
๘. นายสรรพสิทธิ์	คุมพ์ประพันธ์	กรรมการ
๙. รองศาสตราจารย์สุรศักดิ์	ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	กรรมการ
๑๐. นายวิศิษฐ์	วิศิษฐ์สรอรรถ	เลขานุการ
๑๑. นายวิทยา	สุริยะวงศ์	ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๒. นายพิริยุตม์	วรรณพฤกษ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ที่ ๓ /๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริง

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) โดยให้ คอป. ดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ รวมตลอดถึงประเด็นที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งและเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา นั้น

ดังนั้น เพื่อให้การตรวจสอบและค้นหาความจริงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม อาศัยอำนาจตามข้อ ๙ (๖) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ คอป. จึงแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริง โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

๑. นางจิราพร	บุญนาค	ที่ปรึกษา
๒. รองศาสตราจารย์จุฑารัตน์	เอื้ออำนวย	ที่ปรึกษา
๓. พลโทพีระพงษ์	มานะกิจ	ที่ปรึกษา
๔. นายสมชาย	หอมลออ	ประธานอนุกรรมการ
๕. นายมานิจ	สุขสมจิตร	รองประธานอนุกรรมการ
๖ นายกิตติพงษ์	กิตยารักษ์	อนุกรรมการ
๗. นายชวรงค์	ลิ้มปัทมปาณี	อนุกรรมการ
๘. นายทรง	บัณฑิตนันท์	อนุกรรมการ
๙. นายภูมิ	มูลศิลป์	อนุกรรมการ
๑๐. นายมณูญ	จรรยาพร	อนุกรรมการ
๑๑. นางรสพร	สุขสมพร	อนุกรรมการ
๑๒. นางสาวรัตนาวดี	สมบุญ	อนุกรรมการ
๑๓. นายรัชฎา	มนูรัชฎา	อนุกรรมการ
๑๔. นายวิศิษฐ์	วิศิษฐ์สรอรรถ	อนุกรรมการ
๑๕. นายสุกรี	เอื้ออนันต์	อนุกรรมการ

/๑๖. นาย...

๑๖. นายวัลลภ	นาคบัว	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๗. นายวงศ์เทพ	อรรถไกรวัลย์	อนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๘. เจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการสำนักงาน
กิจการยุติธรรมมอบหมายจำนวน ๑ คน		อนุกรรมการและ
ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ตรวจสอบและค้นหาความจริงเหตุการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรงในประเทศ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ รวมทั้งจัดทำแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมเพื่อสนับสนุนการตรวจสอบและค้นหาความจริง

๒. เชิญผู้แทนหน่วยงานของรัฐ กลุ่มองค์กร ผู้เชี่ยวชาญทั้งไทยและต่างประเทศและผู้เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้จัดส่งเอกสาร วัตถุ ข้อมูล หรือเสนอข้อคิดเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณา

๓. รวบรวมและวิเคราะห์ประเด็นที่น่าจะเป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งและเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา เพื่อจัดให้มีการศึกษาวิจัยต่อไป

๔. จัดทำรายงานการตรวจสอบและค้นหาความจริงแต่ละเหตุการณ์ แล้วรายงานให้คณะกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติพิจารณาต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) คณิต ณ นคร

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวัลลภ นาคบัว)

ผู้อำนวยการสำนักงาน คอปป.

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ที่ ๖ /๒๕๕๓

เรื่อง ปรับปรุงองค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริง

ตามคำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ
ที่ ๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริง
นั้น

เพื่อให้การตรวจสอบและค้นหาความจริงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาศัย
อำนาจตามข้อ ๙ (๖) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการ
ปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดอง
แห่งชาติจึงปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการและค้นหาความจริงดังต่อไปนี้

๑. นางจิราพร	บุญนาถ	ที่ปรึกษาและอนุกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์จุฑารัตน์	เอื้ออำนวย	ที่ปรึกษาและอนุกรรมการ
๓. พลโทพีระพงษ์	มานะกิจ	ที่ปรึกษาและอนุกรรมการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) คณิต ณ นคร

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวัลลภ นาคบัว)

ผู้อำนวยการสำนักงาน คอปป.

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ที่ ๗ /๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริงเฉพาะกรณี

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) โดยให้ คอป. ดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ รวมตลอดถึงประเด็นที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งและเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา และ คอป. ได้มีคำสั่ง ที่ ๓/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริง ไปแล้ว นั้น

เพื่อให้การตรวจสอบและค้นหาความจริงในเหตุการณ์เกิดขึ้นซึ่งมีความสลับซับซ้อน และมีรายละเอียดจำนวนมากทั้งในส่วนของข้อมูล ข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน รวมทั้งสถานที่เกิดเหตุการณ์ที่มีทั้งในกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามข้อ ๙ (๖) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ คอป. จึงแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริงเฉพาะกรณี โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

คณะที่ ๑

๑. นายสมชาย	หอมลออ	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายมานิจ	สุขสมจิตร	รองประธานอนุกรรมการ
๓. พลโทพีระพงษ์	มานะกิจ	รองประธานอนุกรรมการ
๔. นางสาวกฤตญา	โมลีโรจน์ธกุล	อนุกรรมการ
๕. นายชัยวัฒน์	ตรีวิทยา	อนุกรรมการ
๖. นายพนา	ใจตรง	อนุกรรมการ
๗. นายเมธา	มาสขาว	อนุกรรมการ
๘. ร้อยตำรวจตรีสุรศิษฐ์ เหลืองอรุณภา		อนุกรรมการ

๙. นายวัลลภ	นาคบัว	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๐. นางสาวนวลผ่อง	รุ่งรุจิรัตน์	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. เจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการสำนักงาน คอป. มอบหมายจำนวน ๑ คน		อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะที่ ๒

๑. นายสมชาย	หอมล่อ	ประธานอนุกรรมการ
๒. พลโทพีระพงษ์	มานะกิจ	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นางสาวจิตติวรรณ	พรหมสาขา ณ สกลนคร	อนุกรรมการ
๔. นางสาวจัสมีน	ลูทซี่	อนุกรรมการ
๕. นายชัยวัฒน์	ตรีวิทยา	อนุกรรมการ
๖. นายเมธา	มาสขาว	อนุกรรมการ
๗. นายวัลลภ	นาคบัว	อนุกรรมการและเลขานุการ
๘. เจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการสำนักงาน คอป. มอบหมายจำนวน ๒ คน		อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะที่ ๓

๑. นายมนูญ	จรรยาพร	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายมานิจ	สุขสมจิตร	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายชวรงค์	ลิ้มปัทมปาณี	รองประธานอนุกรรมการ
๔. นางสาวกฤตญา	โมลีโรจน์ธนกุล	อนุกรรมการ
๕. นายเมธา	มาสขาว	อนุกรรมการ
๖. นายวิฑูรย์	รักปลอดภัย	อนุกรรมการ
๗. นายวัลลภ	นาคบัว	อนุกรรมการ
๘. นายสายชล	ยังรอด	อนุกรรมการและเลขานุการ
๙. เจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการสำนักงาน คอป. มอบหมายจำนวน ๒ คน		อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะที่ ๔

๑. นายรัชฎา	มนุรัชฎา	ประธานอนุกรรมการ
๒. นางสาวรัตนาวดี	สมบุรณ์	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นางรสพร	สุขสมพร	รองประธานอนุกรรมการ
๔. นายภูมิ	มูลศิลป์	รองประธานอนุกรรมการ
๕. นายคณาธิป	ทองรวีวงศ์	อนุกรรมการ

๖. นายเจนพล	ทองเย็น	อนุกรรมการ
๗. นายบัณฑิต	จันทร์โรจนกิจ	อนุกรรมการ
๘. นายพงษ์ศักดิ์	มงคลรัตน์	อนุกรรมการ
๙. นายเมธา	มาสขาว	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วนิดา	แสงสารพันธ์	อนุกรรมการ
๑๑. นายวัลลภ	นาคบัว	อนุกรรมการ
๑๒. นายสมศักดิ์	สายทอง	อนุกรรมการ
๑๓. ร้อยตำรวจตรีสุรศิษฐ์	เหลื่องอรัญญา	อนุกรรมการ
๑๔. นางสาวอชฌา	สงฆ์เจริญ	อนุกรรมการ
๑๕. นายสายชล	ยังรอด	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๖. เจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยสำนักงาน		อนุกรรมการและ
คอป. มอบหมายจำนวน ๒ คน		ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะที่ ๕

๑. นายสุกรี	เอื้ออนันต์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายทรง	บัณฑิตนันท์	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายธิวัชร	ดำแก้ว	อนุกรรมการ
๔. นายพนา	ใจตรง	อนุกรรมการ
๕. นางสาวพรหมลักษณ์	ศักดิ์พิชัยมงคล	อนุกรรมการ
๖. นายเมธา	มาสขาว	อนุกรรมการ
๗. นายวัลลภ	นาคบัว	อนุกรรมการ
๘. นายสมศักดิ์	สายทอง	อนุกรรมการ
๙. * นางสาวสร้อยแก้ว	คำมาลา	อนุกรรมการ
๑๐. นายสายชล	ยังรอด	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. เจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยสำนักงาน		อนุกรรมการและ
คอป. มอบหมายจำนวน ๒ คน		ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ตรวจสอบและค้นหาความจริงเหตุการณ์ความไม่สงบ และความรุนแรงในประเทศ ในช่วงเวลาที่ผ่านมา โดยเฉพาะในระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓

๑.๑ คณะที่ ๑ รับผิดชอบเหตุการณ์สถานการณ์ภาพรวมของความขัดแย้ง โดยลำดับ เหตุการณ์และสรุปข้อมูลการเสียชีวิต สูญหาย การบาดเจ็บ ผู้ที่ตกเป็นผู้ต้องหา ถูกจับกุมดำเนินคดี จำนวนและลักษณะของความรุนแรง ตลอดจนความสูญเสียและความเสียหายที่เกิดขึ้นของทุกฝ่าย

* ได้ขอลาออกจากอนุกรรมการแล้ว

๑.๒ คณะที่ ๒ รับผิดชอบเหตุการณ์กรณีการเสียชีวิต ๖ ศพ บริเวณวัดปทุมวนาราม เหตุการณ์ปะทะ ๑๐ เมษายน บริเวณสี่แยกคอกวัว เหตุการณ์ปะทะบริเวณอนุสรณ์สถาน และกรณีสถานี ดาวเทียมไทยคม

๑.๓ คณะที่ ๓ รับผิดชอบเหตุการณ์กรณีการเสียชีวิตของผู้สื่อข่าวต่างประเทศ (ญี่ปุ่น และอิตาลี) และการฆาตกรรมพลตรีชัตติยะ สวัสดิผล

๑.๔ คณะที่ ๔ รับผิดชอบเหตุการณ์กรณีการปะทะบริเวณบ่อนไก่-สีลม เหตุการณ์ ปะทะบริเวณสามเหลี่ยมดินแดง-ซอยรางน้ำ และการเผาอาคารสถานที่ในกรุงเทพมหานคร

๑.๕ คณะที่ ๕ รับผิดชอบเหตุการณ์กรณีการเผาอาคารสถานที่ราชการในต่างจังหวัด ได้แก่ขอนแก่น อุตรธานี เชียงใหม่ อุบลราชธานี และการชุมนุมคูขนานในต่างจังหวัด

๒. เชิญผู้แทนหน่วยงานของรัฐ กลุ่มองค์กร ผู้เชี่ยวชาญทั้งไทยและต่างประเทศและ ผู้เกี่ยวข้องมาชี้แจงข้อเท็จจริงหรือให้จัดส่งเอกสาร วัตถุ ข้อมูล หรือเสนอข้อคิดเห็นมาเพื่อประกอบการพิจารณา

๓. จัดทำร่างรายงานการตรวจสอบและค้นหาความจริงของเหตุการณ์แต่ละกรณี แล้วรายงานให้คณะอนุกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริงพิจารณาต่อไป

๔. ดำเนินการอื่นตามที่ คอป. หรือคณะอนุกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริง มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) คณิต ณ นคร

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวัลลภ นาคบัว)

ผู้อำนวยการสำนักงาน คอป.

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ที่ ๔/๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเยียวยา พิณฟู และป้องกันความรุนแรง

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) โดยให้ คอป. ดำเนินการเยียวยาและฟื้นฟูบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตามแนวทางความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ และความยุติธรรมทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศต่อไป ตลอดจนวางมาตรการเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทย และป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความสูญเสียขึ้นอีกในอนาคต นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานเยียวยาและฟื้นฟู รวมทั้งการป้องกันมิให้เกิดความรุนแรงและความสูญเสียขึ้นอีกในอนาคตดังกล่าวเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีผลที่เป็นรูปธรรม อาศัยอำนาจตามข้อ ๙ (๖) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ คอป. จึงแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเยียวยา พิณฟู และป้องกันความรุนแรง โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

๑. ศาสตราจารย์ นายแพทย์รณชัย	คงสกันธ์	ประธานอนุกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์เดชา	สังขวรรณ	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายกิตติพงษ์	กิตยารักษ์	อนุกรรมการ
๔. รองศาสตราจารย์จุฑารัตน์	เอื้ออำนวย	อนุกรรมการ
๕. นายแพทย์ไตรยฤทธิ์	เดมทิวศ์	อนุกรรมการ
๖. นางเมทินี	พงษ์เวช	อนุกรรมการ
๗. นายวิทยา	สุริยะวงศ์	อนุกรรมการ
๘. นายสรรพสิทธิ์	คุมพ์ประพันธ์	อนุกรรมการ
๙. นางอมรรัตน์	วงศ์วิวัติ	อนุกรรมการ
๑๐. ผู้แทนกรมสุขภาพจิต		อนุกรรมการ
๑๑. ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์		อนุกรรมการ

๑๒ นายสมณ	พรหมรส	อนุกรรมการ และเลขานุการ
๑๓. นายชาติรี	จันทร์เพ็ญ	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๔. นายวงศ์เทพ	อรรถไกรวัลลภ	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. ศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งประสานหน่วยงานของรัฐ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางสังคมและผู้เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริงหรือเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ

๒. กำหนดแนวทางการเยียวยาและฟื้นฟูตามแนวทางความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และความยุติธรรมทางสังคมเพื่อส่งเสริมให้เกิดความสมานฉันท์ รวมทั้งวางมาตรการเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมและป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความสูญเสียขึ้นอีกในอนาคต

๓. ดำเนินการหรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้ เพื่อสนับสนุนการเยียวยาและฟื้นฟู รวมทั้งลดความขัดแย้งในสังคมและป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงขึ้นอีก

๔. จัดให้มีช่องทางสื่อสารต่อสาธารณชนเพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบทั้งบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันต่าง ๆ มีโอกาสมาร่วมพูดคุย แสดงความรู้สึก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับทราบปัญหาและหาทางเยียวยาและป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงขึ้นอีก

๕. รายงานความคืบหน้าการเยียวยาและฟื้นฟู รวมทั้งเสนอแนะทั้งในเชิงนโยบายและมาตรการเพื่อลดความขัดแย้งให้คณะกรรมการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พิจารณาต่อไป

๖. แต่งตั้งบุคคลหรือคณะทำงาน หรือจัดจ้างบุคคลหรือองค์กรเพื่อให้ดำเนินการตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

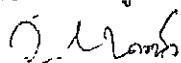
สั่ง ณ วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) คณิต ณ นคร

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวัลลภ นาคบัว)

ผู้อำนวยการสำนักงาน คอปป.

(สำเนา)

คำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ที่ ๕ /๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเพิ่มเติม
ในคณะกรรมการเยียวยา พิณฟู และป้องกันความรุนแรง

.....

ตามที่คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ ได้
มีมติในการประชุม ครั้งที่ ๓/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบให้มีการแต่งตั้ง
คณะกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการเยียวยา พิณฟู และป้องกันความรุนแรง นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานเยียวยา พิณฟู และการป้องกันความรุนแรง มีความครอบคลุม
และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จึงอาศัยอำนาจตามข้อ ๙ (๖) แห่งระเบียบสำนัก
นายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓
แต่งตั้งนายพิริยุดม วรรณพฤกษ์ เป็นอนุกรรมการเพิ่มเติมในคณะกรรมการเยียวยา พิณฟู และ
ป้องกันความรุนแรง

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ)

คณิต ณ นคร

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวัลลภ นาคบัว)

ผู้อำนวยการสำนักงาน คอปป.

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ที่ ๙ / ๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการเยียวยา พ้นฟู และป้องกันความรุนแรงเฉพาะกรณี

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) โดยให้คณะกรรมการฯ ดำเนินการเยียวยาและฟื้นฟูบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตามแนวทางความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และความยุติธรรมทางสังคม เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศ และการวางมาตรการเพื่อลดความขัดแย้งในสังคมไทยและป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรง และความสูญเสียขึ้นในอนาคต และคณะกรรมการฯ ได้มีคำสั่ง ที่ ๔/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๕๕๓ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเยียวยา พ้นฟู และป้องกันความรุนแรง ไปแล้ว นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานด้านการเยียวยา พ้นฟู และป้องกันความรุนแรง ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงในห้วงเดือนเมษายน – พฤษภาคม ๒๕๕๓ เป็นรูปธรรม ทัวถึง สามารถ สนับสนุน และประสานการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งภาครัฐและเอกชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อาศัยอำนาจตามข้อ ๙ (๖) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ คณะกรรมการฯ จึงแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อดำเนินการเยียวยา พ้นฟู และป้องกันความรุนแรงเฉพาะกรณี โดยมีองค์ประกอบ และอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

๑. ศาสตราจารย์นายแพทย์รณชัย คงสกนธ์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายแพทย์ไตรยฤทธิ์ เตมทิวังศ์	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นางทัศนีย์ ตันทิวังศ์	อนุกรรมการ
๔. นางนพเก้า ลิมปิติริ	อนุกรรมการ
๕. นางพรศิริ พฤกษชาติ	อนุกรรมการ
๖. นางพวงทอง เครือมังกร	อนุกรรมการ
๗. นายพิสิฐ พูลพิพัฒน์	อนุกรรมการ
๘. นางสาวเพ็ญใจ ทองพวง	อนุกรรมการ

/๙. แพทย์หญิงมธุรดา ...

๙. แพทย์หญิงมธุรดา	สุวรรณโพธิ์	อนุกรรมการ
๑๐. ดร.สดีใส	คุ้มทรัพย์อนันต์	อนุกรรมการ
๑๑. นายอวยชัย	โรจนนิรัตน์กิจ	อนุกรรมการ
๑๒. พันโทนายแพทย์อิศรา	รักษกุล	อนุกรรมการ
๑๓. นางอุไร	บุรณพิเชษฐ	อนุกรรมการ
๑๔. นายอุดมการ	วโรตม์ลิขิตดี	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๕. นางสาวศุภกานดา	สุขศรีวังษ์	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๖. นางสาวสุพิชฌาย์	ญาณวริทธิ์เดช	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความรุนแรงทั้งในระยะสั้นและระยะยาว รวมทั้งประสานหน่วยงานของรัฐ ผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำชุมชน ผู้นำทางสังคมและผู้เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริงหรือเสนอข้อคิดเห็นต่าง ๆ

๒. ดำเนินการหรือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นไปตามแนวทางที่กำหนดไว้เพื่อสนับสนุนการเยียวยาและฟื้นฟู รวมทั้งลดความขัดแย้งในสังคมและป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงขึ้นอีก

๓. สื่อสารต่อสาธารณชนเพื่อให้ผู้ได้รับผลกระทบทั้งบุคคล สังคม องค์กร และสถาบันต่างๆ มีโอกาสมาร่วมพูดคุย แสดงความรู้สึก แลกเปลี่ยนความคิดเห็น รับทราบปัญหาและหาทางเยียวยาและป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงขึ้นอีก

๔. รายงานผลการดำเนินงานการเยียวยาและฟื้นฟู รวมทั้งเสนอแนะทั้งในเชิงนโยบายและมาตรการเพื่อลดความขัดแย้งให้คณะอนุกรรมการเยียวยา ฟื้นฟู และป้องกันความรุนแรงพิจารณาต่อไป

๕. ดำเนินการอื่นตามที่คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ หรือคณะอนุกรรมการเยียวยา ฟื้นฟู และป้องกันความรุนแรง มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) คณิต ณ นคร

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวัลลภ นาคบัว)

ผู้อำนวยการสำนักงาน คอป.

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ที่ ๘ /๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านการศึกษาวิจัยและกิจกรรมทางวิชาการ

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) โดยให้ คอป. ดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้นในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๓ รวมตลอดถึงประเด็นที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งและเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ถึงสาเหตุของปัญหา โดยมีเป้าหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งมีการเยียวยาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตลอดจนป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความเสียหายซ้ำอีกในอนาคต เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศไทยระยะยาวต่อไป ทั้งนี้ ได้กำหนดให้มีหน้าที่ในการจัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจกับรากเหง้าของปัญหาทั้งในทางกฎหมาย การเมือง และประวัติศาสตร์ ที่ส่งผลให้เกิดความแตกแยกและความรุนแรง รวมทั้งจัดให้มีเวทีสาธารณะ การประชุม เพื่อรับฟังข้อมูลและความเห็น เสนอผลการตรวจสอบและศึกษา และให้การศึกษากับสังคมเป็นระยะ ๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสาธารณชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ คอป. นั้น

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าและการทำกิจกรรมทางวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการดำเนินการที่เป็นรูปธรรม อาศัยอำนาจตามข้อ ๙ (๖) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ คอป. จึงแต่งตั้งคณะกรรมการด้านการศึกษาวิจัยและกิจกรรมทางวิชาการ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

๑. รองศาสตราจารย์สุรศักดิ์	ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	ประธานอนุกรรมการ
๒. รองศาสตราจารย์จุฑารัตน์	เอื้ออำนวย	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายกิตติพงษ์	กิตยารักษ์	อนุกรรมการ
๔. รองศาสตราจารย์เดชา	สังขวรรณ	อนุกรรมการ
๕. พลโทพีระพงษ์	มานะกิจ	อนุกรรมการ
๖. นายภูมิ	มูลศิลป์	อนุกรรมการ
๗. นางสาวรีนวดี	สุวรรณมงคล	อนุกรรมการ
๘. นายวิทยา	สุริยะวงศ์	อนุกรรมการ

/๙. นายวัลลภ...

๙. นายวัลลภ	นาคบัว	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๐. นางอมรรัตน์	วงศ์วิวัติ	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. เจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการสำนักงาน กิจการยุติธรรมมอบหมายจำนวน ๑ คน		อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑ จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อทำความเข้าใจกับรากเหง้าของปัญหาทั้งในทางกฎหมาย การเมือง ประวัติศาสตร์ และด้านอื่นที่ส่งผลให้เกิดความแตกแยกและความรุนแรง

๒ จัดให้มีเวทีสาธารณะ การประชุม หรือกิจกรรมทางวิชาการเพื่อรับฟังข้อมูลและ ความเห็น เสนอผลการตรวจสอบและศึกษา และให้การศึกษากับสังคมเป็นระยะๆ โดยเน้นการมีส่วนร่วม ของสาธารณชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของ คอป.

๓ แต่งตั้งบุคคลหรือคณะทำงาน หรือจัดจ้างบุคคลหรือองค์กรเพื่อให้ดำเนินการตามที่ คณะอนุกรรมการมอบหมาย

๔ จัดทำรายงาน ความเห็น และข้อเสนอแนะให้คอป. พิจารณาต่อไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) คณิต ณ นคร

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวัลลภ นาคบัว)

ผู้อำนวยการสำนักงาน คอป.

สำเนา

คำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ที่ ๑๑ /๒๕๕๓

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านยุทธศาสตร์เพื่อการปรองดอง

ตามที่ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) โดยให้ คอป. ดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรุนแรงที่เกิดขึ้น รวมตลอดถึงประเด็นที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้งและเหตุการณ์ความรุนแรงในประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ถึงสาเหตุของปัญหา โดยมีเป้าหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งมีการเยียวยาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตลอดจนป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความเสียหายซ้ำอีกในอนาคต เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศไทยระยะยาวต่อไป ทั้งนี้ ได้กำหนดให้ต้องจัดทำรายงานความคืบหน้าของการทำงานทุกรอบหกเดือน รวมทั้งรายงานสรุปผล และข้อเสนอแนะเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี และสาธารณชน นั้น

เพื่อให้การสนับสนุนการดำเนินการของ คอป. และคณะกรรมการด้านยุทธศาสตร์มีแนวทางที่ชัดเจน ตลอดจนเพื่อให้การประสานงานระหว่าง คอป. คณะกรรมการ หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนและการประชาสัมพันธ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อให้การจัดทำรายงานความคืบหน้าและรายงานสรุปผลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาศัยอำนาจตามข้อ ๙ (๖) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ คอป. จึงแต่งตั้งคณะกรรมการด้านยุทธศาสตร์ ประสานงาน และการจัดทำรายงาน โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

๑. นายกิตติพงษ์	กิตยารักษ์	ประธานอนุกรรมการ
๒. นายวิศิษฐ์	วิศิษฐ์สรอรรถ	รองประธานอนุกรรมการ
๓. นายวิทยา	สุริยะวงศ์	อนุกรรมการ
๔. นางอมรรัตน์	วงศ์วิวัติ	อนุกรรมการ
๕. นายวัลลภ	นาคบัว	อนุกรรมการและเลขานุการ
๖. เจ้าหน้าที่ที่ผู้อำนวยการ		อนุกรรมการและ
สำนักงาน คอป. มอบหมาย จำนวน ๒ คน		ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

๑. สนับสนุนการดำเนินงานของ คอป. และคณะกรรมการในด้านยุทธศาสตร์
 ๒. กำหนดกรอบการดำเนินงานในด้านการประสานงานระหว่าง คอป. คณะอนุกรรมการ
หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชน รวมทั้งกำหนดแนวทางในการประชาสัมพันธ์ของ คอป. และ
คณะกรรมการ
 ๓. พิจารณาให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนงาน งบประมาณ แผนปฏิบัติงานที่
เลขานุการ คอป. หรือสำนักงาน คอป. เสนอ
 ๔. จัดทำร่างรายงานความคืบหน้าของการทำงานของ คอป. ทุกรอบหกเดือน รวมทั้ง
รายงานสรุปผล และข้อเสนอแนะเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจ ให้ คอป. พิจารณา เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีและ
สาธารณชนต่อไป
 ๕. จัดให้มีเวทีสาธารณะ การประชุม หรือกิจกรรมทางวิชาการเพื่อรองรับและสนับสนุน
การดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่
 ๖. พิจารณาให้ความเห็นชอบในการจัดจ้างบุคคลหรือองค์กรเพื่อให้ดำเนินการตามที่
คณะกรรมการมอบหมาย
 ๗. ดำเนินการอื่นตามที่ คอป. มอบหมาย
- ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓

(ลงชื่อ) คณิต ณ นคร

(ศาสตราจารย์คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

รับรองสำเนาถูกต้อง

(นายวัลลภ นาคบัว)

ผู้อำนวยการสำนักงาน คอป.

สำเนา

ที่ ยธ ๐๙๑๐/๑

คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.)
สำนักงานกิจการยุติธรรม
อาคารบี ชั้น ๙ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง รายงานความคืบหน้าและข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

อ้างถึง หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๓/๑๑๕๒๕ ลงวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๓

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. สำเนาคำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๓ และ ๒/๒๕๕๓
๒. ข้อเสนอแนะ คอป. เกี่ยวกับการตีตรวนผู้ต้องขัง
๓. บทความเรื่อง การอ่านคำพิพากษาคดียึดทรัพย์
๔. บทความเรื่อง กระบวนการยุติธรรมต้อง “นิ่ง”

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่าคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อ วันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เห็นชอบในหลักการร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ตามที่ประธานคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติเสนอและให้ส่งคณะกรรมการตรวจสอบร่างกฎหมายและร่างอนุบัญญัติที่เสนอคณะรัฐมนตรีตรวจพิจารณาเป็นเรื่องด่วน โดยให้ความเห็นของคณะรัฐมนตรีไปประกอบการพิจารณาด้วย แล้วดำเนินการต่อไปได้ และต่อมานายกรัฐมนตรีได้ลงนามในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ และประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๗ ตอนพิเศษ ๘๗ ง ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ๒๕๕๓ แล้ว นั้น

/คณะกรรมการ...

คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ขอกราบเรียนความดีบนหน้าของการดำเนินการและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. ประธานกรรมการได้ลงนามคำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ ที่ ๑/๒๕๕๓ เรื่องแต่งตั้งกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ และคำสั่งคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ ที่ ๒/๒๕๕๓ เรื่องแต่งตั้งเลขานุการและผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ ลงวันที่ ๑๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๑

๒. คอป. ได้มีการเตรียมการล่วงหน้าโดยประชุมหารืออย่างไม่เป็นทางการระหว่างกรรมการและเครือข่ายรวมหลายครั้ง และได้ดำเนินการประชุม คอป. อย่างเป็นทางการไปแล้วรวม ๒ ครั้ง เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๓ และวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เพื่อกำหนดปรัชญาการทำงาน และวางกรอบแผนการปฏิบัติงาน โดยมุ่งเน้นให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ แนวทาง และอำนาจหน้าที่ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๓ ที่จะต้องมีการตรวจสอบและค้นหาความจริงที่เป็นรากเหง้าของปัญหาความขัดแย้ง และเหตุการณ์ความรุนแรง ให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ถึงสาเหตุของปัญหาโดยมีเป้าหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจร่วมกัน รวมทั้งมีการเยียวยาทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ตลอดจนป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความเสียหายซ้ำอีกในอนาคต เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศไทยระยะยาวต่อไป

๓. จากปรัชญาในการดำเนินงานของ คอป. ดังกล่าว จะมุ่งเน้นและคาดหวังให้เกิดผลลัพธ์และเป้าหมายสุดท้าย คือการส่งเสริมให้เกิดการปรองดองของประเทศไทยในอนาคต ในขั้นนี้ คอป. จึงมีข้อเสนอแนะในเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดความตระหนักและให้ความสำคัญกับ “การสร้างบรรยากาศที่นำไปสู่ความปรองดอง” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานของ คอป. ด้วย โดยในเบื้องต้นมีข้อเสนอแนะในประเด็นดังต่อไปนี้

๓.๑ ควรสั่งการและกำชับทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย ให้ใช้ “กลไกตามกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมตามปกติ” ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่า และคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของประชาชน โดยสมควรให้มีการประกาศใช้สถานการณ์ฉุกเฉินตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ เท่าที่จำเป็นและเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการแสดงถึงความจริงใจของรัฐบาล และเป็นหลักประกันไม่ให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการอันจะเป็นการกระทบสิทธิของประชาชนเกินสมควร

๓.๒ ควรปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหาโดยคำนึงถึงสิทธิพื้นฐานโดยลดการปฏิบัติในลักษณะที่กระทบสิทธิและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งในกรณีผู้ถูกกล่าวหาในคดีสืบเนื่องจากความขัดแย้งทางการเมืองและผู้ต้องหาในคดีทั่วไปด้วย เช่น เรื่องการใส่โซ่ตรวน ปรากฏรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ๒

๓.๓ การสร้างความเป็นกลางและความน่าเชื่อถือให้กับกระบวนการยุติธรรมดังต่อไปนี้

๓.๓.๑ ลดการแถลงข่าว และให้ข่าวเท่าที่จำเป็น ตามแนวทางในบทความสิ่งที่ส่งมาด้วย ๓

๓.๓.๒ การสอบสวนต้องเริ่มด้วยการรวบรวมพยานหลักฐานทั้งปวง ในคดีอย่างมีภาวะวิสัย ไม่ใช่เริ่มที่การเรียกหรือการขอให้ศาลออกหมายจับ แล้วค่อยหาพยานหลักฐานเพิ่มเติมเอาทีหลัง ตามแนวทางในบทความสิ่งที่ส่งมาด้วย ๔

๓.๓.๓ การแจ้งข้อหาที่เหมาะสม ไม่แจ้งข้อหาที่รุนแรงเกินสมควร

๓.๔ ควรเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผู้เสียชีวิต ผู้ที่ได้รับบาดเจ็บและสูญเสียจากเหตุการณ์การชุมนุมทุกฝ่าย โดยรัฐบาลควรรับประมวลความสูญเสียและการเยียวยาที่ได้ดำเนินการไปแล้วและที่จะมีการดำเนินการต่อไปเพื่อรายงานต่อสาธารณะโดยเร็วที่สุด

๓.๕ ควรเปิดเผยรายละเอียดเกี่ยวกับผู้ร่วมชุมนุมที่ถูกแจ้งข้อหาและควบคุมตัวตามพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๕๘ และข้อหาตามกฎหมายอื่นว่ามีจำนวนเท่าใด ขณะนี้มีสถานภาพอย่างไรให้เป็นที่รับรู้แก่สาธารณชน

สรุป. เชื่อว่าความพยายามใน “การสร้างบรรยากาศที่นำไปสู่ความปรองดอง” เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่จะทำให้สังคมไทยได้ร่วมกันเรียนรู้ความจริงของเหตุการณ์ความรุนแรงและสามารถเข้าใจร่วมกันถึงสาเหตุของปัญหา อันจะนำไปสู่การป้องกันความรุนแรงและความสูญเสียมิให้เกิดขึ้นอีกในอนาคต และส่งเสริมความปรองดองในระยะยาวต่อไป

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

เลขาฯ กรม. วันที่ ๓ ธ.ค.

เพื่อ ทบทวน เรื่อง ๖ กค. ที่ ๒

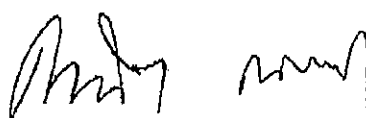
สืบเนื่องจาก ม.๖ - ม.๕๖ รัฐธรรมนูญ
แผนงานฯ

(นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

นายกรัฐมนตรี

๒๕๖๓

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ศาสตราจารย์ คณิต ณ นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการฯ

โทร ๐ ๒๑๔๑ ๓๖๔๖

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๓๔

ข้อเสนอแนะ

คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

เรื่อง การตีตรวนผู้ต้องขัง

ตามที่ได้มีการนำนายณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ ไปปรากฏตัวที่ศาลเมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓ โดยได้มีการตีตรวนบุคคลดังกล่าว และกรณีทำให้มีการผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมและไม่เอื้อต่อการปรองดองของคนในชาติ รายละเอียดปรากฏตามบทความของคุณบุญเลิศ ช่างใหญ่ ที่ลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๓ เรื่อง “ตีตรวน”ณัฐวุฒิ ใสยเกื้อ”

คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ได้ประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวแล้ว เห็นสมควรมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

(๑) กฎหมายราชทัณฑ์และมาตรฐานสากล

มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๔ ห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่

(๑) เป็นบุคคลที่น่าจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น

(๒) เป็นบุคคลวิกลจริต หรือจิตไม่สมประกอบอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่น

(๓) เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม

(๔) เมื่อถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ

(๕) เมื่อรัฐมนตรีสั่งว่าเป็นการจำเป็นจะต้องใช้เครื่องพันธนาการเนื่องแต่สภาพของเรือนจำหรือสภาพการณ์ของท้องถิ่น

ภายใต้บังคับอนุมาตรา (๔) และ (๕) แห่งมาตรานี้ ให้พัศดีเป็นเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังและที่จะเพิกถอนคำสั่งนั้น”

บทกฎหมายนี้กล่าวถึง “ผู้ต้องขัง” กรณีจึงต้องพิจารณาต่อไปว่า “ผู้ต้องขัง” หมายถึงบุคคลใด

มาตรา ๔ (๒) นิยามคำว่า “ผู้ต้องขัง” ว่า

“ผู้ต้องขัง” หมายความว่า รวมตลอดถึงนักโทษเด็ดขาด คนต้องขังและคน

ฝาก

ดังนี้ นิยามคำว่า “ผู้ต้องขัง” หมายความว่า รวมตลอดถึง “นักโทษเด็ดขาด” “คนต้องขัง” “คนฝาก” ซึ่งบุคคลที่กฎหมายให้หมายความรวมถึงนั้น ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ฯ ๔ (๓) (๔) และ (๕) กล่าวว่า

“นักโทษเด็ดขาด” หมายความว่า บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายจำคุกภายหลังคำพิพากษาถึงที่สุด และหมายความรวมถึงบุคคลซึ่งถูกคุมขังไว้ตามคำสั่งที่ชอด้วยกฎหมายให้ลงโทษด้วย

“คนต้องขัง” หมายความว่า บุคคลที่ถูกขังไว้ตามหมายขัง

"คนฝาก" หมายความว่า บุคคลที่ถูกฝากให้ควบคุมไว้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หรือกฎหมายอื่นโดยไม่มีหมายอาญา"

ดังนี้ "ผู้ต้องขัง" จึงหมายถึงผู้ที่อยู่ในความควบคุมรับผิดชอบของหน่วยงานราชทัณฑ์ทุกประเภท ดังนั้น นายณัฐวุฒิ ไสยเกื้อ จึงเป็นบุคคลในความหมายของกฎหมายราชทัณฑ์

สหประชาชาติมีองค์การที่สำคัญองค์การหนึ่ง คือ คณะมนตรีเศรษฐกิจและสังคม (Economic and Social Council) ซึ่งเรื่องเกี่ยวกับ "อาชญากรรม" (Crime) นั้น เป็นเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับ "สังคม" (Social) เหตุนี้สหประชาชาติจึงได้วางมาตรฐานเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมขึ้นไว้หลายประการ

เกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังนั้น สหประชาชาติได้วาง "มาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง ๑๙๕๕" (Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners 1955) ไว้ ซึ่งมาตรฐานว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมดังกล่าวนี้เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมมาตรฐานแรกทีเดียวที่สหประชาชาติได้ประกาศใช้

ข้อ ๓๓ และข้อ ๓๔ แห่งมาตรฐานดังกล่าวได้กล่าวถึงเรื่องพันธนาการว่า

"๓๓ บรรดาเครื่องพันธนาการ เช่น กุญแจมือ โซ่ ตรวน และสายรัดแขน จะต้องไม่นำมาใช้เพื่อการลงโทษ นอกจากนี้จะใช้โซ่ตรวนในการจองจำผู้ต้องขังไม่ได้ ส่วนเครื่องพันธนาการอย่างอื่นจะนำมาใช้ได้ต่อเมื่อมีพฤติการณ์ดังต่อไปนี้

(ก) เพื่อป้องกันการหลบหนีในระหว่างขนย้ายผู้ต้องขัง แต่ควรจะต้องถอดเครื่องพันธนาการนั้นออกเมื่อนำผู้ต้องขังนั้นไปปรากฏตัวที่ศาลหรือหน่วยงานอื่นของฝ่ายบริหาร

(ข) ด้วยเหตุผลทางการแพทย์ตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์

(ค) โดยคำสั่งของผู้บัญชาการเรือนจำในกรณีที่การควบคุมตัวผู้ต้องขังโดยวิธีอื่นใช้ไม่ได้ผล ทั้งนี้ เพื่อที่จะป้องกันปัญหาเรื่องผู้ต้องขังทำร้ายตัวเองหรือผู้อื่นหรือทำลายทรัพย์สิน ในกรณีเช่นนี้ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องปรึกษาหารือกับเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และรายงานข้อเท็จจริงต่อผู้บังคับบัญชาชั้นสูงถัดไปด้วย

๓๔. รูปแบบและลักษณะของการใช้เครื่องพันธนาการจะต้องมีการกำหนดโดยหน่วยงานราชทัณฑ์ของประเทศ และเครื่องพันธนาการนั้นจะใช้ได้เพียงในระยะเวลาที่จำกัดและเท่าที่จำเป็นอย่างยิ่งเท่านั้น"

ดังนี้ คอป. จึงเห็นว่ากฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ของไทยเราที่เกี่ยวกับเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ มีความสอดคล้องกับมาตรฐานสากลดังกล่าว

(๒) วิเคราะห์มาตรฐานสากลและทางปฏิบัติขององค์การราชทัณฑ์

คอป. ได้พิจารณามาตรฐานของสหประชาชาติและกฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ของไทยเราแล้ว เห็นว่า กฎหมายว่าด้วยราชทัณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวกับเรื่องเครื่องพันธนาการมีความสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติในเรื่องเดียวกันเป็นอย่างยิ่ง

คอป. เห็นสมควรกล่าวถึงพื้นฐานทางวิชาการเพื่อสังคมได้รับทราบต่อไปว่า กฎหมายอาญาในความหมายอย่างกว้างนั้น หมายความว่ากฎหมายสามลักษณะ คือ

(ก) กฎหมายอาญาสารบัญญัติ

(ข) กฎหมายอาญาวิธีสบัญญัติหรือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และ

(ค) กฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษ (Penalty Law หรือ Prison Law)

วัตถุประสงค์ของการบังคับโทษที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อให้บุคคลกลับเข้าสู่สังคมโดยปราศจากการกระทำความผิดและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

โดยที่ในประเทศไทยเราเพิ่งจะมีการศึกษาวิชากฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษหรือกฎหมายราชทัณฑ์ ทำให้ความรู้ความเข้าใจกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษหรือกฎหมายราชทัณฑ์ทั้งในวงการกฎหมายและสังคมทั่วไปยังอยู่ในขอบเขตที่จำกัด การละเมิดสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการใช้เครื่องพันธนาการจึงปรากฏตลอดมา

อนึ่ง หลังจากทีศาสตราจารย์ ดร. คณิต ณ นคร ได้รับการแต่งตั้งเป็นประธาน คอป. แล้ว ประธาน คอป. พร้อมกับ ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ และนายพิริยุดม วรรณพฤกษ์ ก็ได้เดินทางไปเยี่ยมนายวีระ มุสิกพงษ์ และพวกที่ค่ายนเรศวร อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ในการไปเยี่ยมครั้งนั้นประธาน คอป. และคณะได้นำสำเนามาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติดังกล่าวไปแจกจ่ายแก่นายวีระ มุสิกพงษ์ และพวกทุกคนเพื่อประโยชน์ในการปรองดองตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายด้วย

(๓) ความเห็นและข้อเสนอแนะ

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในกรณีของนายณัฐวุฒิ ใสเกื้อ และข้อเรียกร้องในเรื่องความปรองดองของคนในสังคมเราทั้งจากรัฐบาลและจากภาคส่วนต่าง ๆ ในสังคมนั้น นับเป็นอุทาหรณ์ที่ดีที่สมควรที่ประเทศไทยเราจะได้ใช้เป็นจุดเริ่มในการแก้ไขแนวทางปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการบังคับโทษหรือกฎหมายราชทัณฑ์ให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ ซึ่งการแก้ไขแนวทางปฏิบัตินี้ชอบที่จะเป็นการแก้ไขเป็นทั่วไปเพื่อให้เกิดผลสำหรับผู้ต้องขังทั้งหลายด้วย ซึ่งการแก้ไขนี้จะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม และเพื่อให้การปรองดองของคนในชาติเกิดผลที่กว้างไกลออกไป

อนึ่ง คอป. ขอเรียนต่อไปอีกว่าความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศค่อนข้างจะมีปัญหา คอป. จึงจะใช้หลักวิชาการในการวิเคราะห์แนวทางการปฏิบัติที่เป็นอยู่ขององค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิมนุษยชน และหาก คอป. เห็นว่าแนวทางปฏิบัติใด ๆ ขององค์กรในกระบวนการยุติธรรมของเราที่ไม่สอดคล้องกับหลักกฎหมายและหลักสิทธิมนุษยชนแล้ว คอป. จะได้นำเสนอสาธารณชนและรัฐบาลเป็นระยะ ๆ ในระหว่างการทำงาน ของ คอป. ทั้งนี้ เพื่อให้การปรองดองอันเป็นภารกิจที่ยากยิ่งที่ คอป. ได้รับมอบหมายจากรัฐบาลและประชาชนได้เกิดผลเป็นรูปธรรมที่ประจักษ์

คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

วันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๓

การอ่านคำพิพากษาคดียี้ดทรัพย์^๑

คณิต ณ นคร

คณบดีคณะนิติศาสตร์ปริธี พนมยงค์

มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

คดีของ O. J. Simpson นักบาสเก็ตบอลตัวกลั่นซึ่งถูกฟ้องว่าฆ่าผู้อื่นได้ปิดฉากลงเมื่อสิบปีเศษมาแล้ว คดีนี้เป็นที่ฮือฮามากในแวดวงการนักกฎหมาย เพราะเป็นคดีที่ได้มีการถ่ายทอดทั้งการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีทางโทรทัศน์ไปทั่วโลก ทำให้นักกฎหมายในประเทศต่าง ๆ ออกจะแปลกใจอย่างมากที่สหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นดินแดนที่ให้ความเคารพสิทธิส่วนบุคคลเป็นอย่างมาก แต่แล้วจู่ ๆ ก็เกิดผิดสำแดงขึ้นมา เพราะแต่ก่อนนี้ไม่เคยมีการกระทำดังกล่าวเลย การรายงานข่าวเกี่ยวกับคดีในศาลในสหรัฐอเมริกาจะมีเพียงการวาดภาพลายเส้น (sketch) ตัวจำเลยกันเท่านั้น แต่คดีนี้กล่าวกันว่าผู้คนสามารถติดตามคดีได้แม้กระทั่งขณะอยู่ในห้องน้ำทำธุระสำคัญประจำวันเพียงแต่มีเครื่องรับโทรทัศน์ในห้องน้ำที่กำลังทำธุระอยู่นั้นเท่านั้น

ผู้เขียนได้อ่านหนังสือพิมพ์พบว่าหลังจากคดีดังกล่าวจบแล้วหมด ๆ ได้มีศาสตราจารย์กฎหมายของอังกฤษท่านหนึ่งถ้าจำไม่ผิดได้ไปปาฐกถาเรื่องการพิจารณาคดีดังกล่าวที่สิงคโปร์ และได้วิพากษ์วิจารณ์กระบวนการยุติธรรมของสหรัฐอย่างรุนแรงมากกว่าเป็นการกระทำที่กระทบสิทธิส่วนบุคคลของจำเลยอย่างไม่น่าให้อภัย

ต่อมาในขณะที่ผู้เขียนดำรงตำแหน่งอธิการสูงสุด (ระหว่างปี ๒๕๓๗ – ๒๕๔๐) ได้มีศาสตราจารย์ทางกฎหมายของมหาวิทยาลัย Harvard ท่านหนึ่งได้เดินทางมาประเทศไทยเรา ผู้เขียนจึงได้มอบหมาย ดร. กิตติพงษ์ กิตยารักษ์ ปลัดกระทรวงยุติธรรมคนปัจจุบัน ซึ่งขณะนั้นเป็นหนึ่งในคณะทำงานของผู้เขียน ให้ไปเชิญมาปาฐกถาพิเศษเกี่ยวกับคดีดังกล่าว ณ สำนักงานอธิการสูงสุด อาคารถนนรัชดาภิเษก สรุปความตามปาฐกถาของศาสตราจารย์ท่านนี้ว่า เขาก็ไม่เห็นด้วยกับทางปฏิบัติในคดีดังกล่าว และว่าคดีดังกล่าวคงจะเป็นคดีแรกและคดีสุดท้ายที่จะมีการกระทำเช่นที่เกิดขึ้น สหรัฐอเมริกาคงจะเข็ดเขี้ยวแล้วอย่างแน่นอน

^๑ ดู มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันที ๒๕ มิถุนายน – ๑ กรกฎาคม ๒๕๕๓ และฉบับประจำวันที

ในการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีนั้น มีหลักที่สำคัญอยู่ประการหนึ่ง คือ ต้องกระทำโดยเปิดเผย แต่เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่าขณะนี้ “หลักเปิดเผย” (Principle of public trial) กำลังเป็นปัญหาในบ้านเมืองเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับการถ่ายทอด การอ่านคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยคดียึดทรัพย์เจ็ดหมื่นกว่าล้านบาทของคุณทักษิณ ชินวัตร ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเมื่อเร็ว ๆ นี้ เพราะ ดูเหมือนทันทีทันใดที่การอ่านคำพิพากษาจบก็เกิดการวิพากษ์วิจารณ์ศาลเข้าให้แล้ว ผู้เขียนจึงเห็นสมควรถือโอกาสเขียนถึงเรื่อง “หลักเปิดเผย” (Principle of public trial) กันบ้าง

๑. การให้ข่าวและบริการข่าวสารเกี่ยวกับคดี

ก่อนที่ผู้เขียนจะกล่าวถึงเรื่อง “หลักเปิดเผย” (Principle of public trial) ผู้เขียน เห็นสมควรจะได้กล่าวถึงการให้ข่าวและบริการข่าวสารของหน่วยงานในกระบวนการ ยุติธรรมเสียก่อนเพราะเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกัน

ในบ้านเมืองเรานั้น เรามักเข้าใจและพูดกันเสมอว่าหน่วยงานราชการของเรา ซึ่ง รวมทั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมด้วย ยังอ่อนด้อยการประชาสัมพันธ์ (Public relation) เราก็เลยรณรงค์การประชาสัมพันธ์กิจการของหน่วยงานกันเป็นการใหญ่ ถ้า เราสังเกตเราจะเห็นหนังสือประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ รวมทั้งหน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรมปรากฏในโทรทัศน์เยอะมาก

เมื่อเร็ว ๆ นี้ได้มีพนักงานบริษัทโฆษณาแห่งหนึ่งซึ่งไปตกลงรับจ้างทำหนังสือ ประชาสัมพันธ์ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมแห่งหนึ่งได้ ไปพบผู้เขียน เขาบอกกับผู้เขียนว่าผู้เขียนเป็นผู้หนึ่งที่ถูกระบุตัวให้เป็นผู้พูดเกี่ยวกับงาน ของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ตกลงรับจ้างทำหนังสือประชาสัมพันธ์ให้ ผู้เขียนก็เลยบอกเขาไปว่าผู้เขียนเองไม่ค่อยเข้าใจเกี่ยวกับการให้ข่าวหรือบริการข่าว ของหน่วยงานของรัฐมากนักว่าทำกันไปเพื่ออะไร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ข่าวหรือ บริการข่าวของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เช่น เมื่อตำรวจจับผู้ต้องหาได้ก็มักจะ แถลงข่าว จับและยึดยาบ้าได้ก็นำยาบ้ามาจัดวางอย่างมีศิลป์ในการแถลงข่าว บางครั้ง หรือบ่อยครั้งได้นำผู้ต้องหามาร่วมแถลงข่าวด้วย ยิ่งไปกว่านั้นยังเปิดโอกาสให้นักข่าว

สัมภาษณ์ผู้ต้องหาได้อีกด้วย พนักงานอัยการเองก็ชื่นชอบเกี่ยวกับการแถลงข่าวเกี่ยวกับคดี และศาลเองก็ไม่เว้นที่จะให้ข่าวหรือแถลงข่าวเกี่ยวกับคดี ค่าใช้จ่ายในการทำโฆษณาประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ นั้น เป็นส่วนหนึ่งของภาษีที่ผู้เขียนและประชาชนทั้งหลายได้เสียไปไม่ใช่หรือ ผู้เขียนจึงบอกว่าผู้เขียนเสียใจที่ไม่อาจจะทำตามที่ได้

ขณะเมื่อผู้เขียนกำลังศึกษาอยู่ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้น เคยพบเห็นรายการโทรทัศน์รายการหนึ่งใช้ชื่อว่า "XY Ungelöst" ความหมายของชื่อรายการโทรทัศน์ดังกล่าวก็คือ "อาชญากรรมนิรนามที่ยังคลี่คลายไม่ได้" เป็นรายการโทรทัศน์ที่เป็นการร่วมมือกันระหว่างสถานีโทรทัศน์เยอรมันกับสถานีโทรทัศน์สวิส เป็นการดำเนินรายการโดยนำเอาแฟ้มอาชญากรรมสำคัญ ๆ ที่ยังไม่ทราบตัวผู้กระทำความผิดมาออกอากาศเพื่อขอความร่วมมือจากประชาชนผู้ชมรายการของทั้งสองประเทศให้ช่วยแจ้งเบาะแส รายการนี้ได้ผลเป็นที่พอใจทีเดียว เป็นการที่วงการสื่อช่วยรัฐอีกทางหนึ่งว่ากันเถอะ

ในมุมมองของผู้เขียนแล้วการแถลงข่าวหรือการให้ข่าวรวมตลอดถึงการโฆษณาประชาสัมพันธ์ที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่าง ๆ ได้กระทำกำลังกระทำหรือจะกระทำนั้น หากใช้การประชาสัมพันธ์ (Public relation) ไม่หากแต่กระเด็ดไปในทางการโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) เสียแหละมาก โดยโฆษณาว่าองค์กรของตนมีความเก่งกาจในการปราบปรามอาชญากรรมทำนองนั้น

องค์กรในกระบวนการยุติธรรมแทบทุกองค์กรจึงได้ตั้ง "โฆษก" ประจำองค์กรเพื่อการดังกล่าว แต่สำนักงานอัยการสูงสุดในขณะที่ผู้เขียนดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุดระหว่างปี ๒๕๓๗ - ๒๕๔๐ นั้น ไม่มี "โฆษก" ของสำนักงานอัยการสูงสุดแต่อย่างใด

ก่อนที่ผู้เขียนจะขึ้นดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุดนั้น ผู้เขียนซึ่งสังเกตตลอดมาว่า องค์กรในกระบวนการยุติธรรมของเราดูจะยังไม่ค่อยระมัดระวังในการให้ข่าวและบริการข่าวสารเกี่ยวกับคดี การให้ข่าวหรือบริการข่าวสารจึงมักไม่ใช่การประชาสัมพันธ์ (Public relation) หากแต่กระเด็ดไปในทางโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) เสียแหละมากดังกล่าวนั้นแล้ว

ครั้นเมื่อผู้เขียนได้ขึ้นดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุดเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๗ แล้ว ผู้เขียนจึงได้ออกกระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการให้ข่าวและบริการ

ข่าวสารในทันทีทันใด โดยได้วาง “ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการให้ข่าวและบริการข่าวสาร พ.ศ. ๒๕๓๗” ระเบียบดังกล่าวนี้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๓๗^๒ ระเบียบนี้จึงเป็นระเบียบเกี่ยวกับการปฏิรูปการทำงานของสำนักงานอัยการสูงสุดระเบียบแรกในสมัยที่ผู้เขียนดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุดทีเดียว

ความในระเบียบดังกล่าวโดยเฉพาะอย่างยิ่งในข้อ ๔ วรรคสอง มีความว่า

“ในการให้ข่าวและบริการข่าวสารเกี่ยวกับคดี ผู้ให้ข่าวต้องระมัดระวังอย่างที่สุดที่จะไม่ให้การให้ข่าวนั้นกระทบกระเทือนผลของคดี และในแต่ละกรณีผู้ให้ข่าวจะต้องพิจารณาด้วยว่าประโยชน์สาธารณะในการรับทราบข่าวเกี่ยวกับคดีของประชาชนมีน้ำหนักเหนือกว่าสิทธิส่วนบุคคลของผู้ถูกกล่าวหาหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับคดีที่สมควรให้ข่าวหรือไม่ และพึงให้ข่าวเฉพาะเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าประโยชน์สาธารณะในการรับทราบข่าวเกี่ยวกับคดีมีน้ำหนักเหนือกว่าสิทธิส่วนบุคคลเท่านั้น”

แม้สำนักงานอัยการสูงสุดจะได้วางหลักดังกล่าว แต่ก็ปรากฏว่าได้มีการกระทำที่ไม่เหมาะสมเกิดขึ้นจนต้องมีหนังสือเวียนแจ้งเตือนกันไปว่า

“ด้วยปรากฏว่ายังมีส่วนราชการและข้าราชการของสำนักงานอัยการสูงสุดบางคนได้ให้ข่าวและบริการข่าวสารของสำนักงานอัยการอัยการสูงสุดในลักษณะไม่เป็นไปตามระเบียบ ฯลฯ โดยเฉพาะการให้ข่าวในลักษณะแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินคดีเฉพาะเรื่องที่ยังไม่เสร็จสิ้นอันอาจกระทบกระเทือนผลของคดีและโดยมิให้ผู้รับผิดชอบในคดีนั้นไม่ว่าจะโดยการพูดอภิปราย สัมมนา เสวนาหรือวิธีอื่นใด

สำนักงานอัยการสูงสุดจึงขอกำชับให้ส่วนราชการและข้าราชการของสำนักงานอัยการสูงสุดทั้งปวงถือปฏิบัติตามระเบียบดังกล่าวโดยเคร่งครัด หากมีความจำเป็นจะต้องกระทำโดยมีอาจหลีกเลี่ยงได้ให้ขอความเห็นชอบจากอัยการสูงสุดก่อนทุกครั้ง”^๓

จากนั้นตลอดเวลาที่ผู้เขียนดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด^๔ กล่าวได้ว่าทุกอย่าง

^๒ ดู อัยการนิเทศ เล่มที่ ๕๗ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๘ หน้า ๑๗๐

^๓ ดู หนังสือสำนักงานอัยการสูงสุด ที่ อส ๐๐๐๑/ว ๑๖๗ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๓๘ ใน อัยการนิเทศ เล่มที่ ๕๘ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๙ หน้า ๑๖๕

^๔ ระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๓๗ – วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๔๐

เกี่ยวกับเรื่องนี้ก็ราบรื่นไม่เลอะเทอะ

๒. กระบวนการพิจารณาและพิพากษาคดีของศาล

ในประเทศประชาธิปไตยทั้งหลายนั้น “เสรีภาพในการรับรู้ข่าวสาร” (Freedom of information) ของประชาชนเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก

หลักก็คือประชาชนทุกคนต้องมีเสรีภาพในการรับรู้ความเป็นไปในบ้านเมือง เสรีภาพในการรับรู้ข่าวสารของประชาชนนี้รวมตลอดถึงการรับรู้ข่าวสารในเรื่องคดีความด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งคดีอาญาซึ่งแน่นอนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับ “ประโยชน์สาธารณะ” (Public interest) หรือแม้คดีแพ่งก็เช่นเดียวกันเพราะคดีแพ่งบางคดีเกี่ยวข้องกับ “ประโยชน์สาธารณะ” (Public interest) ด้วย เมื่อเช่นนี้จึงเกิดหลักการอันเกี่ยวกับคดีความว่า คดีความทุกประเภทคดีต้องกระทำโดยเปิดเผย ดังนั้น หลักในการดำเนินคดีทุกประเภทคดีก็คือ “หลักเปิดเผย” (Principle of public trial)

สำหรับคดีแพ่งนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๖ บัญญัติว่า

“มาตรา ๓๖ การนั่งพิจารณาคดีจะต้องกระทำในศาลต่อหน้าคู่ความที่มาศาลและโดยเปิดเผย เว้นแต่

(๑) ในคดีเรื่องใดที่มีความจำเป็นเพื่อรักษาความเรียบร้อยในศาล เมื่อศาลได้ขับไล่คู่ความฝ่ายใดออกไปเสียจากบริเวณศาลโดยที่ประพฤติไม่สมควร ศาลจะดำเนินการนั่งพิจารณาคดีต่อไปลับหลังคู่ความฝ่ายนั้นก็ได้

(๒) ในคดีเรื่องใด เพื่อความเหมาะสม หรือเพื่อคุ้มครองสาธารณประโยชน์ ถ้าศาลเห็นสมควรจะห้ามมิให้มีการเปิดเผยซึ่งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ต่าง ๆ ทั้งหมด หรือแต่บางส่วนแห่งคดี ซึ่งปรากฏจากคำคู่ความ หรือคำแถลงการณ์ของคู่ความ หรือจากคำพยานหลักฐานที่ได้สืบมาแล้ว ศาลจะมีคำสั่งดังต่อไปนี้ก็ได้

(ก) ห้ามประชาชนมิให้เข้าฟังการพิจารณาทั้งหมดหรือแต่บางส่วน แล้วดำเนินการพิจารณาไปโดยไม่เปิดเผย หรือ

(ข) ห้ามมิให้ออกโฆษณาข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ต่าง ๆ เช่นว่านั้น
ในบรรดาคดีทั้งปวงที่ฟ้องขอหย่า หรือฟ้องชายชู้ หรือฟ้องให้รับรองบุตร ให้ศาลห้ามมิให้มีการเปิดเผยซึ่งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ใด ๆ ที่ศาล

เห็นเป็นการไม่สมควร หรือพอจะเห็นได้ว่าจะทำให้เกิดการเสียหายอันไม่เป็น
ธรรมแก่คู่ความหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ไม่ว่าศาลจะได้มีคำสั่งตามอนุมาตรา (๒) นี้หรือไม่ คำสั่งหรือคำพิพากษา
ชี้ขาดคดีของศาลนั้น ต้องอ่านในศาลโดยเปิดเผยและมีให้ถือว่าการออก
โฆษณาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนแห่งคำพิพากษานั้น หรือย่อเรื่องแห่งคำ
พิพากษาโดยเป็นกลางและถูกต้องนั้น เป็นผิดกฎหมาย”

ดังนี้ คดีแพ่งก็ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ “หลักเปิดเผย” (Principle of public trial)
กล่าวคือ กระบวนพิจารณาต่าง ๆ ต้องกระทำในศาลโดยเปิดเผย เว้นแต่ในกรณีของข้อ
ห้ามหรือข้อจำกัดดังกล่าวมา อย่างไรก็ตาม แม้การพิจารณาคดีจะกระทำเป็นการ
ลับได้แต่คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลนั้น ต้องอ่านในศาลโดยเปิดเผยเสมอ

ในคดีอาญานั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๒ วรรค
หนึ่ง ก็บัญญัติเกี่ยวกับการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีไว้ทำนองเดียวกันว่า

“การพิจารณาและสืบพยานในศาล ให้กระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย
เว้นแต่บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น”

และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๗๗ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๗๗ ศาลมีอำนาจสั่งให้พิจารณาเป็นการลับเมื่อเห็นสมควร
โดยผลการหรือโดยคำร้องขอของคู่ความฝ่ายใด แต่ต้องเพื่อประโยชน์แห่ง
ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับ
อันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึงประชาชน”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๘๒ วรรคสอง บัญญัติว่า

“ให้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งในศาลโดยเปิดเผยในวันเสร็จการ
พิจารณา หรือภายในสามวันนับแต่เสร็จคดี ถ้ามีเหตุอันสมควร จะเลื่อนไปอ่าน
ในวันอื่นก็ได้ แต่ต้องจดรายงานเหตุนั้นไว้”

ดังนี้ การพิจารณาคดีอาญาก็ต้องกระทำในศาลโดยเปิดเผยเสมอ การพิจารณา
ลับกระทำได้เฉพาะเพื่อประโยชน์แห่งความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของ
ประชาชน หรือเพื่อป้องกันความลับอันเกี่ยวกับความปลอดภัยของประเทศมิให้ล่วงรู้ถึง
ประชาชนเท่านั้น แต่การอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งในคดีอาญานั้น ต้องอ่านในศาลโดย
เปิดเผยเสมอ

สรุปว่า ทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาโดยหลักแล้วการพิจารณาคดีจะต้องกระทำ

โดยเปิดเผยเสมอ การพิจารณาลับต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติเท่านั้น และสำหรับการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น ก็ต้องอ่านในศาลโดยเปิดเผยเสมอ

๓. ความหมายของ “หลักเปิดเผย

“หลักเปิดเผย” (Principle of public trial) หมายความว่า ในการพิจารณาคดีในศาลและการพิพากษาคดีในศาลประชาชนทุกคนมีสิทธิเข้าฟังได้

หลักในการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีที่ต้องกระทำในศาลโดยเปิดเผยนี้เป็นหลักที่สืบเนื่องมาจากหลักนิติรัฐอันเป็นหลักแสดงถึง “ความเป็นประชาธิปไตย” ของการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีของศาล

การกระทำโดยเปิดเผยนั้น นอกจากจะเป็นการกระทำเพื่อให้ประชาชนได้มีความเชื่อถ้อยศรัทธาต่ออำนาจตุลาการแล้ว ยังเป็นมาตรการตรวจสอบอำนาจตุลาการด้วย กล่าวคือ ประชาชนจะได้รับรู้ศาลปฏิบัติต่อคู่ความและพยานดีหรือไม่อย่างไร ศาลควบคุมการดำเนินคดีอย่างถูกต้อง “เป็นธรรม” (fair) หรือไม่อย่างไร^๔

“หลักเปิดเผย” (Principle of public trial) เรียกร้องว่า การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีต้องกระทำในห้องพิจารณาคดีที่ระหว่างการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีนั้น ตามปกติประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าไปฟังการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีได้ แม้การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีใดคดีหนึ่งจะกระทำในห้องพิจารณาคดีที่เล็กและจำนวนผู้ฟังที่จะไปฟังได้มีจำนวนจำกัดก็ตาม ก็ถือว่ายังไม่ผิดหลักเปิดเผย (Principle of public trial) แต่ถ้าห้องพิจารณาคดีคับแคบมากจนผู้ฟังไม่อาจจะร่วมในการพิจารณาคดีและพิพากษาคดีได้แล้วต้องถือว่าการพิจารณาคดีนั้นขัดต่อหลักเปิดเผย (Principle of public trial)

ห้องพิจารณาคดีของศาลทุกศาลในประเทศไทยเราไม่มีความคับแคบจนประชาชนไม่อาจจะเข้าไปร่วมรับรู้การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีของศาลได้ การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีในห้องพิจารณาคดีในศาลของประเทศไทยเราจึงไม่มีปัญหาในเรื่องหลักเปิดเผย (Principle of public trial)

^๔ ดู คณิศ วน นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคการดำเนินคดี พิมพ์ครั้งที่ ๗ สำนักพิมพ์วิญญูชน หน้า ๑๙๗

แต่ตามกฎหมายนั้น ศาลมีอำนาจนั่งพิจารณาคดี ณ สถานที่อื่นได้^๒ และเมื่อเช่นนี้กรณีอาจเป็นปัญหาในเรื่องหลักเปิดเผย (Principle of public trial) ได้ เพราะสถานที่ที่ใช้เป็นห้องพิจารณาคดีอาจมีความคับแคบ

ในปัญหาความคับแคบเกี่ยวกับสถานที่ดังกล่าวนี้ศาลสูงสุดแห่งสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี (Bundesgerichtshof) เคยวินิจฉัยว่า หากห้องที่ใช้ในการนั่งพิจารณาคดีนั้นมีความคับแคบมากจนผู้ฟังไม่อาจจะร่วมในการพิจารณาคดีได้ กรณีถือว่าการพิจารณาคดีนั้นขัดต่อหลักเปิดเผย (Principle of public trial)^๓

การพิจารณาลับนั้นไม่ได้หมายถึงการพิจารณาลับที่ศาลสั่งให้พิจารณาลับ การที่ศาลไม่เปิดโอกาสให้ทุกคนมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีได้โดยตรงหรือโดยอ้อมต้องถือว่าเป็นการพิจารณาลับทั้งสิ้น

มีทางปฏิบัติของศาลไทยเราที่ผู้เขียนเคยประสบมา คือ การเปิดการพิจารณาคดีในห้องทำงานของผู้พิพากษา ซึ่งโดยปกติได้แก่การเลื่อนคดีและการพิจารณาพิพากษาคดีที่จำเลยให้การรับสารภาพ เป็นต้น แม้ตามกฎหมายการนั่งพิจารณาคดีที่ได้ยื่นไว้ต่อศาลจะต้องกระทำในศาลนั้นก็ตาม แต่การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีในห้องทำงานของผู้พิพากษานี้จะถือว่าทุกคนมีสิทธิเข้าฟังย่อมไม่ได้ ทางปฏิบัติของศาลดังกล่าวผู้เขียนจึงเห็นว่าไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะเป็นการไม่เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้าฟังการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีทั้งโดยตรงและโดยอ้อม กรณีจึงต้องถือว่าเป็นการพิจารณาลับ

“การพิจารณาลับ” จะกระทำได้โดยมีข้อจำกัดเท่านั้นดังกล่าวมาแล้ว

สรุปว่า ไม่ว่าการพิจารณาคดีจะเป็นการพิจารณาโดยเปิดเผยหรือเป็นการพิจารณาลับ คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลต้องอ่านในศาลโดยเปิดเผยเสมอ

๔. การพิจารณาพิพากษาคดีกับการแสดง

การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีไม่ใช่ “การแสดง” (Show business) ฉะนั้น หากการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีได้กระทำเกินขอบเขตของการ

^๒ ดูประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๓๕

^๓ ดู คณิต ณ นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อ้างแล้ว หน้า ๗๐ เชิงอรรถที่ ๔๓

พิจารณาคดีและการพิพากษาคดีแล้ว การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีนั้นย่อมจะขัดต่อหลักเปิดเผย (Principle of public trial) เพราะหลักการสำคัญของการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีในศาลโดยเปิดเผยก็คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ควบคุมการทำงานของผู้พิพากษาหรือศาล หาใช่การกระทำที่ต้องการผู้ชมจำนวนมาก ๆ ดังเช่น "การแสดง" (Show business) ไม่ ฉะนั้น การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีที่มีลักษณะเป็น "การแสดง" (Show business) ย่อมเป็นการกระทำที่เกินขอบเขตแห่งเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสาร (Freedom of information) ของบุคคล และเป็นการประจานผู้ถูกกล่าวหา ยิ่งกว่านั้น การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีที่มีลักษณะเป็น "การแสดง" (Show business) แทนที่จะเป็นการกระทำที่ถูกควบคุมโดยประชาชน แต่จะกลายเป็นการครอบงำโดยประชาชนไป เพราะเป็นการกระทำที่กระทบต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาหรือศาลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในคดีความผิดที่มีลักษณะในทางการเมืองที่จำเลยอาจมีแนวร่วมที่อาจเป็นช่องทางให้มีการขยายแนวร่วมออกไปและสร้างแรงกดดันต่อศาลได้ ฉะนั้น การถ่ายทอดการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ จึงต้องถือว่าเป็นสิ่งที่ต้องห้ามโดยเด็ดขาด^๕ แม้ข้อนี้จะมีได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งในกฎหมายของเราก็ตาม แต่ด้วยบทกฎหมายนั้นมีมากกว่าตัวอักษร กล่าวคือ ถ้อยคำของตัวบทกฎหมายเป็นภาษาที่มีชีวิต จึงมีหลักการและทฤษฎีอยู่เบื้องหลังด้วย ดังนั้น หากนักกฎหมายได้พิจารณาวิชากฎหมายหรือวิชานิติศาสตร์ให้ลึกกันสักนิดแล้วก็จะเห็นถึงความเป็น "สหวิทยาการ" (Interdisciplinary) ของวิชากฎหมายหรือวิชานิติศาสตร์

ในส่วนของผู้เขียนนั้น ผู้เขียนเห็นว่าแม้เพียงเนื้อหาของเรื่อง "หลักเปิดเผย" (Principle of public trial) นี้ก็จะเห็นถึงความเป็น "สหวิทยาการ" (Interdisciplinary) ของวิชากฎหมายหรือวิชานิติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี เพราะอย่างน้อยเรื่องดังกล่าวนี้ก็สามารรถอธิบายได้โดยหลักจิตวิทยาที่เดียว กล่าวคือ ในทางจิตวิทยานั้นมนุษย์เรียกร้องความสนใจจากผู้อื่น การเรียกร้องความสนใจในทางบวก (positive) ไม่เกิดเสียหายต่อส่วนรวม แต่หากให้หรือส่งเสริมให้มีการเรียกร้องความสนใจในทางลบ (negative) ก็จะเกิดเสียหายต่อส่วนรวมได้ดังเช่นการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีที่เป็นการแสดง

^๕ ดู คณิต ณ นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อ้างแล้ว หน้า ๗๐ - ๗๑

(Show business) กล่าวมาแล้วข้างต้น

๔. กรอบของการถ่ายทอดการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดี

ปัจจุบันเทคโนโลยีก้าวไกลมาก มีทั้งวิทยุ ทั้งโทรทัศน์ เป็นต้น กรณีจึงมีปัญหว่า การถ่ายทอดการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีด้วยเครื่องมือสื่อสารดังกล่าว กระทำได้เพียงใด

ในปัญหานี้ในเบื้องต้นก็ต้องถือหลักว่าการพิจารณาคดีและพิพากษาคดีไม่ใช่ “การแสดง” (Show business) ที่ต้องการเรียกร้องการมีส่วนร่วมของบุคคลหรือของประชาชนจำนวนมาก ฉะนั้น การกระทำที่เกินความพอดีในการพิจารณาคดีและพิพากษาคดีก็ต้องถือว่าขัดต่อหลักเปิดเผย (Principle of public trial)^๙

ความสำคัญในทางปฏิบัติของการกระทำโดยเปิดเผยในคดีอาญามีมากกว่าในคดีแพ่ง เพราะคดีแพ่งไม่ค่อยจะเกี่ยวข้องกับประโยชน์ของผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับคดี หรือ “ประโยชน์สาธารณะ” (Public interest)^{๑๐} แต่จะเกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนบุคคล (Personal interest) เสียหละมาก

ดังกล่าวมาแล้วว่าการอ่านคำพิพากษาทั้งในคดีแพ่งและคดีอาญาต้องอ่านในศาลโดยเปิดเผยเสมอ และในเรื่องนี้ทั้งกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติตรงกัน

แม้คดีแพ่งและคดีอาญาจะมีหลักว่าการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีต้องกระทำโดยเปิดเผยหรือต้องยึดหลักเปิดเผย (Principle of public trial) แต่ในคดีอาญาของศาลทหารในคดีที่เกี่ยวข้องเนื่องจากความไม่สงบและการฆ่ากันเมื่อวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๙ หรือที่เรียกกันสั้น ๆ ว่า “คดี ๖ ตุลา” นั้น ผู้เขียนจำได้ว่าศาลทหารได้ทำการถ่ายทอดการพิจารณาคดีโดยผ่านโทรทัศน์วงจรปิดออกไปอย่างกว้างขวางมาก จนกลายเป็น “การแสดง” (Show business)

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๕ มีคดีปมขึ้นแล้วฆ่าเกิดขึ้นเป็นจำนวนมากและศาลยุติธรรมก็ดูออกจะดูอยู่ไม่น้อย กล่าวคือ ได้พิพากษาลงโทษประหารชีวิตจำเลยในระยะนั้นทุกคดี

^๙ ดู คณิต ณ นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา อ้างแล้ว หน้า ๖๔ – ๗๑

^{๑๐} ดู คณิต ณ นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งภาคการดำเนินคดี อ้างแล้ว หน้า ๑๗๔

ในจำนวนคดีดังกล่าวปรากฏว่ามีคดีเรื่องหนึ่งที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาในศาลจังหวัดสมุทรปราการ จำเลยในคดีนี้เรียกกันทั่วไปว่า “นายม้า” ในคดีนี้ศาลยุติธรรมเองก็กระทำทำนองเดียวกันกับ “คดี ๖ ตุลา” กล่าวคือ มีการถ่ายทอดการพิจารณาคดีโดยผ่านโทรทัศน์วงจรปิดออกไปอย่างกว้างขวางมาก จนดูเหมือน “นายม้า” จะกลายเป็นฮีโร่ไปประมาณนั้น เพราะเขารู้สึกตื่นเต้นดีที่ได้ปรากฏตัวทางโทรทัศน์

ผู้เขียนจำได้อีกว่าในคดีชุกหุนภาคแรกของคุณทักษิณ ชินวัตร เมื่อปี ๒๕๔๒ การอ่านพิพากษาของศาลรัฐธรรมนูญในขณะนั้นก็มีการถ่ายทอดกันออกไปอย่างกว้างขวางมากและอย่างเอิกเกริกทีเดียว และเป็นการกระทำท่ามกลางการชุมนุมของผู้สนับสนุนคุณทักษิณ ชินวัตร จำนวนมากที่บริเวณศาลรัฐธรรมนูญอีกด้วย

ก่อนหน้านี้คดียึดทรัพย์เจ็ดหมื่นกว่าล้านของคุณทักษิณ ชินวัตร ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ก็เคยมีการถ่ายทอดการอ่านคำพิพากษาอย่างกว้างขวางเช่นกัน และล่าสุดเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองก็ได้มีการถ่ายทอดเสียงการอ่านคำพิพากษาคดียึดทรัพย์ที่อ่านในศาลโดยทางวิทยุ และโทรทัศน์ก็ได้ถ่ายทอดเสียงด้วยเช่นเดียวกัน ซึ่งยังเป็นการกระทำในขณะที่มีการชุมนุมทางการเมืองของ นปช. บนท้องถนนในกรุงเทพมหานคร อีกด้วย

รวมความว่าจะโดยรู้หรือไม่รู้ก็ตามในอดีตที่ผ่านมาผู้เขียนเห็นว่าศาลทหารก็ดี ศาลยุติธรรมก็ดี ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอันเป็นศาลยุติธรรมก็ดี และศาลรัฐธรรมนูญก็ดี ต่างได้กระทำอันเป็นการฝ่าฝืน “หลักเปิดเผย” (Principle of public trial) ด้วยกันมาแล้วทั้งสิ้น

ในสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนีนั้น การพิจารณาคดีรวมถึงการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นเรื่องที่ต้องกระทำ “ในศาล” เท่านั้น ไม่ว่าจะเป็นคดีแพ่งหรือคดีอาญา และจะมีการถ่ายทอดใด ๆ ไม่ได้เลย

กฎหมายว่าด้วยธรรมนูญศาลของเยอรมัน มาตรา ๑๖๙ บัญญัติว่า

“มาตรา ๑๖๙ การพิจารณาคดีรวมถึงการอ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งต้องกระทำโดยเปิดเผย การบันทึกเสียงและการถ่ายทอดทางโทรทัศน์หรือวิทยุ ตลอดจนการถ่ายทอดเสียงและการถ่ายภาพ ที่เป็นการกระทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงอวดแก่ประชาชน หรือเพื่อเปิดเผยเนื้อหาของการ

พิจารณาคดีนั้น จะกระทำมิได้”

การที่ศาลทั้งหลายในประเทศไทยเราไม่ได้ตระหนักหรืออาจไม่เข้าใจองแท้ถึง “หลักเปิดเผย” (Principle of public trial) และล่าสุดศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้มีการอ่านคำพิพากษาหรือคำวินิจฉัยของศาลในคดียึดทรัพย์เจ็ดหมื่นกว่าล้านของคุณทักษิณ ชินวัตร กันอย่างเอิกเกริกดังกล่าวนั้น เราขอรับกันหรือไม่ว่าได้มีผลในทางจิตวิทยาต่อการชุมนุมทางการเมืองของ นปช. ด้วย แม้จะไม่ส่งผลที่กว้างไกลกว่าที่เห็น เพราะดูเหมือนจะมีการวิพากษ์คำพิพากษาของศาลในทันทีทันใดแม้ผู้วิจารณ์จะได้กระทำไปอย่างกล้า ๆ กลัว ๆ ก็ตาม

สรุป

การพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีไม่ใช่ “การแสดง” (Show business) ฉะนั้น หากการพิจารณาคดีใดหรือการพิพากษาคดีใดได้กระทำเกินขอบเขตของการพิจารณาคดีและพิพากษาคดีแล้ว การพิจารณาพิพากษาคดีนั้นย่อมจะขัดต่อ “หลักเปิดเผย” (Principle of public trial) เพราะหลักการอันสำคัญของหลักดังกล่าวคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนควบคุมการทำงานของศาล หากแต่การกระทำที่ต้องการผู้ชมจำนวนมาก ๆ ดังเช่น “การแสดง” (show business) ไม่

ฉะนั้น การพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีลักษณะเป็น “การแสดง” (show business) โดยการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีสมัยใหม่เช่นที่ปฏิบัติกันในบ้านเมืองเรา ย่อมเป็นการกระทำที่เกินขอบเขตแห่งเสรีภาพในการรับรู้ข่าวสาร (Freedom of information) ของบุคคล และเป็นการประจานผู้ถูกกล่าวหา

ยิ่งกว่านั้น การพิจารณาและพิพากษาคดีที่มีลักษณะเป็น “การแสดง” (Show business) โดยการถ่ายทอดทางเทคโนโลยีสมัยใหม่นั้น แทนที่จะเป็นการกระทำที่ถูกควบคุมโดยประชาชน แต่จะกลายเป็นการครอบงำโดยประชาชนไป เพราะเป็นการกระทำที่กระทบต่อความเป็นอิสระของผู้พิพากษาหรือศาลได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีความผิดที่มีลักษณะในทางการเมือง ดังเช่นคดีเกี่ยวกับคุณทักษิณ ชินวัตร ในคดีล่าสุดที่จำเลยมีแนวร่วมจำนวนหนึ่งและเป็นช่องทางให้มีการขยายแนวร่วมออกไปสร้างแรงกดดันต่อศาลเป็นอย่างมาก

ฉะนั้น การถ่ายทอดการพิจารณาคดีและการพิพากษาคดีไม่ว่าด้วยวิธีการใด ๆ จึงต้องถือว่าเป็นสิ่งที่จะต้องห้ามโดยเด็ดขาดแม้สิ่งนั้นจะไม่ได้บัญญัติโดยชัดแจ้งในกฎหมายก็ตาม

อนึ่ง เมื่อผู้เขียนดำรงตำแหน่งรองอัยการสูงสุดผู้เขียนได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดในขณะนั้นให้เป็นทนายความแก้ต่างให้ท่านนายกอานันท์ ปันยารชุน กับอีกสามท่านในคดีที่ทั้งสี่ท่านถูกฟ้องเป็นคดีอาญาในกรณีเกี่ยวกับวิกฤตตุลาการ เมื่อผู้เขียนและคณะพนักงานอัยการไปเรียนพบท่านนายกอานันท์ฯ เพื่อจะเรียนให้ทราบว่าผู้เขียนและคณะพนักงานอัยการได้รับมอบหมายให้ดูแลคดีดังกล่าว ผู้เขียนจำได้ว่าท่านนายกอานันท์ฯ กล่าวกับผู้เขียนและคณะพนักงานอัยการที่เข้าพบในเบื้องต้นแรก ความว่า

"พวกคุณไม่ต้องเป็นห่วงผมหรอก ผมอยากให้มีมัน Collapse แล้วค่อยสร้างกันใหม่"

แต่ผู้เขียนได้เรียนท่านนายกอานันท์ฯ ไปความว่า

"จะให้เป็นอย่างนั้นไม่ได้หรอกครับ เพราะความเชื่อถือศรัทธาในศาลยุติธรรมไม่อาจสร้างได้ในวันเดียว และท่านเท่านั้นที่จะประทับประคององค์กรนี้ได้ เพราะท่านมีบารมีในสังคมมาก ผมและคณะมีแนวทางต่อสู้คดีในข้อกฎหมายที่ดีที่จะทำให้เวลาผ่านไปพอที่ผู้พิพากษาที่เกี่ยวข้องจะระลึกถึงความสำคัญขององค์กรศาลของตน แล้วจะลดทูลึง"

ที่ผู้เขียนต้องกล่าวไปดังกล่าวนั้นก็เพราะว่า ผู้เขียนเห็นว่าคดีดังกล่าวเป็นเรื่องของความขัดแย้งระหว่างผู้พิพากษาของศาลยุติธรรมในเรื่องที่เกี่ยวกับการแต่งตั้งผู้พิพากษาของศาลยุติธรรมหาใช่อาชญากรรมใด ๆ ไม่ หากให้ศาลยุติธรรมต้องตัดสินเรื่องของความขัดแย้งของตนแล้วกรณีจะมีเป็นการบั่นทอนความเชื่อถือศรัทธาในศาลยุติธรรมหรือ

จากนั้นผู้เขียนก็ได้ชี้แจงอยู่นานพอสมควรจนท่านนายกอานันท์ฯ ยอมให้ผู้เขียนและคณะพนักงานอัยการแก้ต่างคดีให้ ยังผลให้ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้องท่านนายกอานันท์ฯ และคดีสำหรับท่านนายกอานันท์ฯ ถึงที่สุดในศาลชั้นต้น ส่วนท่านผู้ใหญ่อีกสามท่านที่เหลือศาลฎีกาได้พิพากษายกฟ้องในเวลาต่อมาเช่นเดียวกัน

แม้ข้อกฎหมายที่ผู้เขียนและคณะพนักงานอัยการได้หยิบยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดี

จะเป็นข้อกฎหมายที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคิดในทางนิติศาสตร์ที่สำคัญซึ่งหากได้รับการยอมรับจากฝ่ายศาลแล้ว ผู้เขียนเห็นว่าจะเป็นการสร้างมิติใหม่ในวงการนิติศาสตร์ไทยได้ทีเดียว แต่ความเห็นทางกฎหมายของผู้เขียนก็ไม่อาจพ้นทางปฏิบัติดั้งเดิมที่ปลูกฝังกันมาได้” การตีความเรื่องผู้เสียหายในความผิดอาญาตามมาตรา ๑๕๗ จึงเป็นการบั่นทอนระบบบริหารราชการในบ้านเมืองเราอยู่จนบัดนี้

นักกฎหมายของไทยเรานั้น ดูเหมือนยังแยกไม่ออกระหว่าง “การกระทำในทางยุติธรรม” (Justizakt / Justice act) “การกระทำในทางปกครอง” (Verwaltungsakt / Administrative act) และ “การกระทำในทางบริหาร” (Regierungsakt / Government act) กรณีจึงเป็นเหตุให้พนักงานอัยการผู้สั่งคดีที่ได้กระทำการในหน้าที่ในทางยุติธรรมหรือเป็น “การกระทำในทางยุติธรรม” (Justizakt / Justice act) ต้องถูกพิพากษาลงโทษ^{๑๖}

ที่เขียนมาทั้งหมดนี้ก็ไม่ได้แต่หวังว่าองค์กรต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมจะได้ช่วยกันระมัดระวังในการทำงานในอนาคต ก่อนที่ต้นทุนเดิมหรือความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศที่มีอยู่เดิมจะลดน้อยถอยลงและหมดไปในที่สุด และหากสถาบันการศึกษากฎหมายได้ช่วยกันอีกแรงหนึ่งด้วยก็จะเป็นการดี

^{๑๖} ดู คณิต ณ นคร ข้อกฎหมายในคดีนายเกษมสันต์ หนังสือพิมพ์เป็นอนันันทนาการแก่ญาติมิตร เนื่องในโอกาสอายุครบหกสิบปี วันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๕๔๐ ดำเนินการจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นิติธรรม กรุงเทพมหานคร พฤษภาคม ๒๕๔๐

^{๑๗} ดู เป็นต้นว่า ฎีกาที่ ๓๕๐๙/๒๕๔๙ จัดพิมพ์โดยเนติบัณฑิตยสภา หน้า ๗๘๘

กระบวนการยุติธรรมต้อง “นิ่ง”^๑

คณิต ณ นคร
อดีตรองอัยการสูงสุด

การใช้หรือพยายามใช้กระบวนการยุติธรรมเป็น “เครื่องมือ” ในทางการเมือง ไม่ใช่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นครั้งแรกในบ้านเราหรือเพิ่งเกิดขึ้นในเทศกาลการเลือกตั้งวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๔๙

ผู้เขียนเป็นชาวพุทธ บวชเรียนแล้วด้วย แต่ผู้เขียนก็ไม่มีความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนาลึกซึ้งมากนักเพราะไม่ได้ศึกษาอย่างจริงจัง ๆ จัง ๆ

หนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนาเล่มหนึ่งที่ผู้เขียนเคยอ่าน คือ หนังสือ “แก่นพุทธศาสนา” ของท่านพุทธทาส ได้อ่านหนังสือเล่มนี้เมื่อหลังเหตุการณ์ที่ผู้เขียนต้องต่อสู้กับฝ่ายการเมืองในคดี สปก. ซึ่งในขณะนั้นผู้เขียนดำรงตำแหน่งอัยการสูงสุด

เมื่อปัจจุบันนี้คนในบ้านเมืองของเราแบ่งฝักแบ่งฝ่ายกันอย่างมากระหว่างไม่เคยมีมาก่อนเช่นนี้ ผู้เขียนจึงได้ถือโอกาสอ่านหนังสือ “แก่นพุทธศาสนา” ของท่านพุทธทาสอีกครั้ง

ท่านพุทธทาสกล่าวไว้ในหนังสือดังกล่าวสรุปความตามที่คุณเขียนเข้าใจได้ว่า

โรคของมนุษย์มี ๓ โรค คือ โรคทางกาย (physical disease) โรคทางจิต (mental disease) และ โรคทางวิญญาณ (spiritual disease)

โรคทางวิญญาณนั้นเป็นกันทุกคนไม่ยกเว้นใคร ส่วนโรคทางกาย โรคทางจิตนั้นเป็นกับคนบางคน การป้องกันรักษาโรคทางวิญญาณก็คือลดละและเลิก “ตัณหาของกู”

เห็นจะต้องยอมรับกันว่าอาการโรคทางวิญญาณของคนในสังคมเราขณะนี้หนักมากเอากการ และทำท่าว่าจะระบาดเข้าไปสู่บุคคลในกระบวนการยุติธรรมของประเทศ กรณีจึงทำให้ผู้เขียนชักเป็นห่วงกระบวนการยุติธรรมของประเทศที่อาจจะไม่ “นิ่ง” พอที่จะประສາทความยุติธรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักกฎหมาย

^๑ ลงพิมพ์ใน หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน วันพุธที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๔๙

กระบวนการยุติธรรมของไทยเรานั้น ผู้เขียนอยากจะกล่าวว่ามันจะ “นิ่ง” เท่าใดนัก บ่อยครั้งที่หวั่นไหวไปกับอิทธิพลของฝ่ายการเมืองและกระแสสังคม

ศาลรัฐธรรมนูญเองก็เคยแสดงให้เห็นถึงความไม่ “นิ่ง” และได้กระทำผิดหลักกฎหมายมาแล้วในคดีชุกหุ้มของ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร เพราะในคดีนั้น เห็นกันทั่วไปว่า พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ชนะคดีด้วยคะแนนเสียง ๘ ต่อ ๗ ทั้ง ๆ ที่ในความเป็นจริงแล้ว พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร แพ้คดีด้วยคะแนนเสียง ๗ ต่อ ๖ เพราะอีกสองเสียงนั้นได้วินิจฉัยว่าเรื่องที่ ปปช. ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญนั้นไม่อยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ทั้ง ๆ ที่ศาลรัฐธรรมนูญเองได้วินิจฉัยให้รับเรื่องไว้พิจารณาโดยเสียงข้างมากมาแล้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญสองคนใช้กฎหมายโดยผิดหลักการแห่งกฎหมายโดยแท้ เพราะปัญหาอำนาจศาลซึ่งเป็น “เงื่อนไขที่ต้องพิจารณาก่อน” (prerequisite) ได้ตกไปก่อนหน้านี้แล้ว

แต่ตุลาการสองคนนั้นยังไม่ยอมลงไปในวินิจฉัยในเนื้อหาของคำร้องของ ปปช. กรณีน่าจะเป็นการวินิจฉัยคดีอย่างกล้า ๆ กลัว ๆ ตามกระแสสังคม เพราะอาจจะเกรงว่า “อัครวินควายดำ” จะเป็นอันตรายไปเสียก่อนเวลาอันควร และแล้วอัครวินควายดำในขณะนี้เป็นอย่างไรร้าง

คงจะต้องพูดความจริงกันได้กระมังว่า องค์การในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของรัฐที่มีความหวั่นไหวต่อฝ่ายการเมืองและกระแสสังคมมากที่สุด คือ “ตำรวจ” รองลงมาก็คือ “อัยการ” ส่วน “ศาลยุติธรรม” นั้นดูจะ “นิ่ง” ที่สุด

ศาลยุติธรรมจึงยังได้รับความเชื่อถือศรัทธาจากประชาชนอยู่อย่างมาก และยังเป็นหลักชัยของสังคมอยู่อย่างมั่นคง

ในช่วงก่อนและหลังการเลือกตั้ง ๒ เมษายน ๒๕๔๙ มีและจะมีคดีอาญาเกิดขึ้นในแผ่นดินไทยของเรามากมายหลายคดี คดีอาญาทั้งหลายนั้นเป็นทั้งคดีอาญาในความผิดอันยอมความได้และคดีอาญาในความผิดอาญาแผ่นดิน และคงปฏิเสธไม่ได้ว่าคดีอาญาทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วหรือจะเกิดขึ้นต่อไปเป็นคดีอาญาที่เกี่ยวข้องโยงใยกับการเมือง

ผู้เขียนเห็นว่าในสถานการณ์เช่นนี้องค์กรในกระบวนการยุติธรรมของรัฐทุกองค์กรต้องมีหลักการในการทำงานและยึดมั่นในหลักการนั้นให้มั่นคง มิฉะนั้นแล้วจะ

สร้างความเสียหายอย่างใหญ่หลวงต่อสังคมส่วนรวม จนอาจถึงมีการหลังเล็ดกันอีกครั้งก็ได้หากกระบวนการยุติธรรมไม่อาจเป็นที่พึ่งของสังคมได้

ตามกฎหมายของไทยเรานั้น คดีอาญาเริ่มต้นจากการสอบสวนโดยตำรวจ ซึ่งตำรวจนั้นในทางวิชาการเห็นกันว่าเป็นองค์กรที่อาจถูกแทรกแซงโดยฝ่ายการเมืองในการทำหน้าที่ได้ง่ายที่สุด จนนักวิชาการกล่าวว่าตำรวจเป็น "Political Officer"

เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงจากการกล่าวหาของนักวิชาการ ตำรวจจึงต้องทำหน้าที่ในทางคดีตามกฎหมายที่ถูกต้อง

ตำรวจก็ต้องไม่ลืมว่าตามกฎหมายการสอบสวนต้องเริ่มด้วยการรวบรวมหลักฐานทั้งปวงในคดีอย่างมีความเป็นภาวะวิสัย ไม่ใช่เริ่มที่การเรียกการจับหรือการขอให้ศาลออกหมายจับแล้วค่อยหาหลักฐานหรือค่อยหาหลักฐานเพิ่มเติมเอาทีหลัง

ดังนั้น ก่อนการเรียกการจับหรือการขอให้ศาลหมายจับตำรวจต้องสอบสวนรวบรวมหลักฐานจนแน่ใจมากตามควรในข้อเท็จจริงและต้องมั่นใจในข้อกฎหมายด้วย

จากนั้นจึงจะเรียกหรือจับหรือขอให้ศาลออกหมายจับเพื่อสอบสวนปากคำ เพื่อให้ผู้ต้องหาได้มีโอกาสแก้ข้อหาได้อันเป็นไปตามหลักฟังความทุกฝ่าย

ที่ผู้เขียนต้องเน้นย้ำกับตำรวจดังกล่าวมานั้น เพราะในทางปฏิบัติที่ผ่านมาการจับหรือการขอให้ศาลออกหมายจับได้กระทำกันก่อนมีความจำเป็นในการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ ทางปฏิบัตินี้เกิดขึ้นบ่อยครั้งทั้ง ๆ ที่กติกากฎหมายได้เปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิงแล้วหลังการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน ทางปฏิบัตินี้จึงผิดหลักกฎหมาย

ฉะนั้น หากการสอบสวนคดีทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับการเมืองไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อมได้กระทำไปตามความเคยชินในทางปฏิบัติแล้ว บ้านเมืองจะหาความสงบสุขยาก ตำรวจเองก็จะถูกกล่าวหาว่าเป็นเครื่องมือของฝ่ายการเมืองหรือประจบนักการเมือง และอาจจะถูกฟ้องเป็นคดีอาญาได้ด้วย

ในประเทศที่เจริญแล้วนั้น ในการสอบสวนคดีสำคัญโดยเฉพาะคดีที่เกี่ยวข้องและโยงใยโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการเมือง ผู้สอบสวนจะไม่ทำการสอบสวนอย่างโจ่งแจ้ง แต่จะกระทำอย่างเสียบเสียบที่สุด และระมัดระวังในการให้ข่าวเกี่ยวกับคดีที่กำลังดำเนินอยู่อย่างมาก

ในระหว่างการสอบสวนคดีทั้งหลายดังกล่าวนั้น และก่อนที่คดีจะถึงมือพนักงานอัยการ กรณีอาจมีความจำเป็นต้องสอบสวนปากคำผู้ต้องหา ซึ่งการที่จะได้ตัวผู้ต้องหา มาทำการสอบสวนปากคำนั้น พนักงานสอบสวนก็มักจะขอให้ศาลออกหมายจับ

การขอให้ศาลออกหมายจับในประเทศที่เจริญแล้วนั้น ตำรวจจะตรงไปศาลเลยที่เดียวไม่ได้ ต้องกระทำโดยผ่านพนักงานอัยการและให้พนักงานอัยการเห็นชอบก่อน ทั้งนี้ เพื่อให้พนักงานอัยการได้ช่วยกลั่นกรองทั้งข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายในเบื้องต้นเสียก่อนชั้นหนึ่ง แต่การขอให้ออกหมายจับในประเทศไทยเรา ไม่ได้เป็นเช่นที่กล่าวมา กฎหมายของไทยเราในปัจจุบันจึงยังมีจุดอ่อนอยู่มากเมื่อเทียบกับกฎหมายของอารยประเทศทั้งหลาย

ตามกฎหมายของไทยเราในปัจจุบันการออกหมายจับหรือเหตุที่จะออกหมายจับหรือเหตุที่จะเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐประกอบด้วยเงื่อนไขในทางเนื้อหาสองประการประกอบกัน คือ

(๑) การมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และ

(๒) การมีเหตุที่เป็นการเฉพาะเจาะจง

การที่กฎหมายในอารยประเทศกำหนดให้การขอให้ศาลออกหมายจับต้องผ่านพนักงานอัยการเสียก่อนนั้น ก็เพื่อให้พนักงานอัยการได้ตรวจสอบหลักฐานตาม (๑) และตรวจสอบข้อกฎหมายด้วยว่า การกระทำที่กล่าวหาเป็นความผิดตามที่กล่าวหาหรือไม่

ข้อกฎหมายเกี่ยวกับการวินิจฉัยข้อกล่าวหาว่าเป็นความผิดจริงหรือไม่นี้สำคัญมาก เพราะหากที่สุดพนักงานอัยการสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหาเพราะการกระทำไม่ผิดกฎหมายแล้ว สิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ก็ย่อมถูกกระทบ

ในส่วนของเงื่อนไขเกี่ยวกับเหตุที่เป็นการเฉพาะเจาะจงนั้น ตามกฎหมายปัจจุบันมีอยู่ ๔ เหตุ คือ

(๑) เหตุอันเนื่องจากความร้ายแรงของความผิดอาญา

(๒) เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี

(๓) เหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน และ

(๔) เหตุอันควรเชื่อว่าจะก่อเหตุอันตรายประการอื่น

เหตุอันเนื่องจากความร้ายแรงของความผิดอาญาของไทยเรายังมีปัญหายุ่งเมื่อเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศ^๒

แม้ผู้พิพากษาหรือศาลจะเข้าใจในภารกิจของตนดีอยู่แล้ว แต่ผู้เขียนใคร่ขออย่าว่าศาลเป็นองค์กรสำคัญในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล เมื่อกฎหมายของไทยเราในปัจจุบันยังบกพร่องอยู่ ความรับผิดชอบในส่วนนี้ของศาลซึ่งเป็นองค์กรคุ้มครองสิทธิที่สำคัญจึงมีอยู่สูงมาก การที่รัฐธรรมนูญและกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้ศาลออกหมายจับนั้นก็เพื่อให้ศาลตรวจสอบอำนาจของเจ้าพนักงาน

ดังกล่าวนมาแล้วว่าศาลเป็นองค์กรคุ้มครองสิทธิ ผู้ปฏิบัติหน้าที่คุ้มครองสิทธิจึงต้องมีความเป็นเสรีนิยม การอนุญาตให้เจ้าพนักงานใช้มาตรการบังคับต้องไม่เป็นไปในลักษณะเป็นการให้ความสะดวกแก่เจ้าพนักงานในการใช้อำนาจ มิฉะนั้นแล้วสภาพการณ์ของคดียิ่งดูเย็นของชาวบ้านที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่ทำให้ให้นักการเมืองได้รับฉายาจะไม่เกิดขึ้นซ้ำอีกได้

ทีนี้เมื่อคดีมาถึงพนักงานอัยการแล้วพนักงานอัยการขอจะปฏิบัติหน้าที่อย่างไร

พนักงานอัยการก็ต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความเป็นภาวะวิสัยที่สุด และต้องยืนอยู่บนความเป็นอิสระของพนักงานอัยการอย่างแท้จริงจะปล่อยให้ฝ่ายการเมืองหรือกระแสสังคมเข้ามาชี้นำในการปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้

เกี่ยวกับการตรวจสอบข้อเท็จจริงในคดีทั้งหลายที่เกิดขึ้นแล้วหรือที่จะเกิดขึ้นต่อไปนั้น กรณีน่าจะไม่ใช่เรื่องยาก แต่ข้อกฎหมายและการใช้กฎหมายนี้ผู้เขียนรู้สึกเป็นห่วงอย่างมาก

ผู้เขียนใคร่ขอให้บุคคลในกระบวนการยุติธรรมของประเทศได้ช่วยกันกลับไปพิจารณาคำสัมภาษณ์ของ ฯพณฯ พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี ตามที่ปรากฏเป็นข่าวในหนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ฉบับวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๔ และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวของเราที่ได้พระราชทานแก่พสกนิกรเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๔๔ ให้ละเอียดรอบคอบอย่างเข้าใจ

^๒ (ดู คณิต ณ นคร กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พิมพ์ครั้งที่ ๗ สำนักพิมพ์วิญญูชน ๒๕๔๗ หน้า ๒๘๗ - ๒๘๙)

สำนักงาน คอปป.
รับที่... 3814/2553...
วันที่... 16.01.2553...
เวลา... 16.05 น...

ที่ ขธ ๐๒๐๐/๖๓ ๐๖

สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
อาคารเอ ชั้น ๘ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ
๘๐ พรรษาฯ ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่
กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๒๒ กันยายน ๒๕๕๓

เรื่อง ผลการศึกษาทางเลือกในการใช้เครื่องพ่นสารการแก้ผู้ต้องขัง

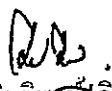
เรียน ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองแห่งชาติ (คอป.)

ตามที่คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อความปรองดองแห่งชาติ (คอป.) ได้เสนอแนะให้ยกเลิกการใช้โซ่ตรวนผู้ต้องขัง ต่อคณะรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรีได้มอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อเสนอแนะดังกล่าวไปพิจารณา นั้น

กระทรวงยุติธรรม โดย กรมราชทัณฑ์ จึงได้ดำเนินการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำทางเลือกอื่นมาใช้พ่นสารการแก้ผู้ต้องขังและการยกเลิกการใช้โซ่ตรวน รายละเอียดปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายกิตติพงษ์ กิตยารักษ์)
ปลัดกระทรวงยุติธรรม

สำนักปลัดกระทรวงยุติธรรม

โทร. ๐ ๒๑๔๑ ๕๑๑๓

โทรสาร ๐ ๒๑๕๓ ๘๒๓๔

ด่วนที่สุด

บันทึกข้อความ

กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพหุวัฒนธรรม
เลขที่รับ ๐๐๒๒๖๐
วันที่ ๕ ก.ย. ๒๕๕๓
เวลา ๑๗.๐๐ น.

ผ่านราชการ กรมราชทัณฑ์ สำนักทัณฑศึกษา โทร. ๐ ๒๕๖๘ ๓๓๘๒

ที่ ขร ๐๒๐๕/ ๕๕๐

วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓

กระทรวงยุติธรรม
เลขรับ 14107
วันที่ 13 ก.ย. 2553
เวลา 15.45

เรื่อง ผลการศึกษาทางเลือกในการใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง

เรียน รองปลัดกระทรวงยุติธรรม หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพหุวัฒนธรรม

ตามหนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม ด่วนที่สุด ที่ ขร ๐๒๐๐/๕๒๐๔ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ ปลัดกระทรวงยุติธรรมมีบัญชาให้กรมราชทัณฑ์ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำทางเลือกอื่นมาใช้ พันธนาการผู้ต้องขังและการยกเลิกการใส่โซ่ตรวน โดยคำนึงถึงมาตรฐานการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามหลักสากล ค่าใช้จ่าย ความคุ้มค่าที่ทางราชการจะได้รับ และเสนอความเห็นมายังกระทรวงยุติธรรมภายใน ๓๐ วัน นั้น

บัดนี้ กรมราชทัณฑ์ได้ดำเนินการตามคำบัญชาเป็นที่เรียบร้อยแล้ว สรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

๑. การยกเลิกการใส่โซ่ตรวน โดยเด็ดขาดในทันทีนั้น กรมราชทัณฑ์เห็นว่าเป็นเรื่องยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการควบคุมและความมั่นคงปลอดภัยของสังคมโดยรวม ทั้งนี้ ในปัจจุบันผู้ต้องขังที่กระทำผิดคดีอาญาและมียุติพล รวมทั้งมีพฤติกรรมน่าเชื่อว่าจะหลบหนีมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นมาก

๒. กรมราชทัณฑ์มีนโยบายจำกัดการใช้เครื่องพันธนาการเท่าที่จำเป็นอยู่แล้ว โดยเฉพาะการใช้ตรวน และมีแผนที่จะปรับปรุงรูปแบบตรวนให้มีความทันสมัยและสอดคล้องกับนานาชาติสำหรับเครื่องพันธนาการทางเลือกที่น่าจะสามารถนำมาใช้กับผู้ต้องขังแทนตรวนได้ ในขณะนี้ คือ เชือกขัดรัดเอวพร้อมกุญแจมือ (และ/หรือกุญแจเท้า) และชุดตรวนขนาดเล็ก พร้อมกุญแจมือและกุญแจเท้า ซึ่งถึงแม้จะมีราคาสูง แต่มีรูปแบบที่ดูไม่โหดร้าย ทารุณ เหมือนตรวนที่กรมราชทัณฑ์ใช้อยู่ในขณะนี้ และยังเป็นเครื่องพันธนาการที่นานาชาติประเทศใช้ เช่น สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ (รายละเอียดปรากฏตามเอกสารแนบท้ายบทที่ ๕ และ ๖)

ทั้งนี้ รายละเอียดปรากฏตามรายงานผลการศึกษาทางเลือกในการใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังที่จัดส่งมาพร้อมนี้

กองทะเบียน กรมราชทัณฑ์
รับที่ 14107 (915)
วันที่ 13 ก.ย. ๒๕๕๓
เวลา 15.24 น.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอได้โปรดนำเรียนปลัดกระทรวงยุติธรรมทราบต่อไปด้วย

รองปลัดกระทรวงยุติธรรม

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพหุวัฒนธรรม

ผู้ช่วยปลัดกระทรวงยุติธรรม

เมื่อไปตรวจ

(นายวิชาญ สุทธิกมล)

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

ปฏิบัติราชการกลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพหุวัฒนธรรม

(นายวิชาญ สุทธิกมล)

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

— รองปลัดกระทรวงยุติธรรม

อธิบดีกรมราชทัณฑ์

ผู้ช่วยอธิบดีกรมราชทัณฑ์

(นางสาวกัญญาพร สอทิพย์)

รองปลัดกระทรวงยุติธรรม

หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านพัฒนาพหุวัฒนธรรม

๑๓ ก.ย. ๒๕๕๓

ด่วนที่สุด

ที่ คอป. ๑/๒๕๕๓

คณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหา
ความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.)
อาคารบี ชั้น ๕ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา
ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ ๑๐๒๑๐

๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

เรื่อง ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ
เกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาสืบเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรง

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. บทความเรื่อง “การเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐและการปล่อยชั่วคราว”
๒. บทความเรื่อง “อัยการกับการแก้ปัญหความขัดแย้งในชาติ”
๓. สำเนาระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญา
ของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ เฉพาะหมวด ๒ การคุ้มครองสิทธิและ
เสรีภาพของประชาชน ข้อ ๓๒ ถึง ข้อ ๔๘

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อ
การปรองดองแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหา
ความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ (คอป.) เพื่อดำเนินการตรวจสอบและค้นหาความจริงที่เป็นรากเหง้า
ของปัญหาความขัดแย้ง และเหตุการณ์ความรุนแรง ให้ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ถึงสาเหตุของปัญหา โดยมี
เป้าหมายที่จะให้เกิดความเข้าใจ รวมทั้งมีการเยียวยา และการป้องกันมิให้เกิดเหตุความรุนแรงและความ
เสียหายซ้ำอีกในอนาคต เพื่อส่งเสริมให้เกิดความปรองดองในประเทศไทย และให้จัดทำรายงานและ
ข้อเสนอแนะเสนอต่อคณะรัฐมนตรี นั้น

คอป. ขอกราบเรียนว่าในการดำเนินการตามบทบาทและอำนาจหน้าที่ที่ คอป.ได้รับใน
ช่วงเวลาที่ผ่านมา คอป. ได้พูดคุย ปรัชญาหารือ และรับฟังความคิดเห็นจากบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กรและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นทุกฝ่าย รวมทั้งหน่วยงานและองค์กรจาก
ต่างประเทศ ได้ข้อสรุปเบื้องต้นตรงกันว่า ปัญหาสำคัญที่อาจเป็นประเด็นที่นำไปสู่ความขัดแย้งและส่งผล
ให้เกิดความรุนแรงในอนาคตคือ แนวคิด ทัศนคติและความเชื่อของคนในสังคมบางกลุ่ม โดยเฉพาะ

/ผู้เข้าร่วม...

ผู้ที่ร่วมในเหตุการณ์ชุมนุมที่มีความเคลือบแคลงสงสัยและไม่เชื่อมั่นในกระบวนการดำเนินคดีกับผู้ที่เกี่ยวข้องในเหตุการณ์ โดยเฉพาะในเรื่องการเลือกปฏิบัติต่อผู้ถูกกล่าวหา การตั้งข้อหาที่รุนแรงเกินความเป็นจริง การจับกุมคนที่ไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับเหตุการณ์ความรุนแรง การถูกควบคุมตัวในระยะเวลาที่ยาวนาน รวมทั้งกลไกการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสม ความเชื่อมั่นดังกล่าวแม้จะมีได้มีข้อพิสูจน์ว่าเป็นความจริง แต่ก็อาจส่งผลให้ประชาชนโดยทั่วไปเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนและมีการขยายไปในวงกว้างของสังคมมากยิ่งขึ้น นำไปสู่ความเสื่อมความศรัทธาในระบบการปกครองของรัฐและกระบวนการยุติธรรมด้วยเหตุนี้ คอป. จึงเห็นด้วยเป็นอย่างยิ่งกับแนวทางของรัฐบาลที่นายกรัฐมนตรีได้ริเริ่มให้มีการแก้ไขปัญหากับสิทธิพื้นฐานของผู้ที่ถูกดำเนินคดีอันสืบเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรง โดยสั่งการให้กระทรวงยุติธรรมดำเนินการตรวจสอบการคุ้มครองสิทธิของผู้ถูกควบคุมตัวจากเหตุการณ์ชุมนุมทางการเมือง โดยมีการอนุมัติการใช้จ่ายเงินจากกองทุนยุติธรรมเพื่อเป็นหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวบางส่วน แม้การปฏิบัติเช่นนี้อาจจะไม่สอดคล้องกับหลักการทางวิชาการ เพราะตามกฎหมายไม่ได้เรียกร้องหลักประกันแต่อย่างใด แต่ คอป. ก็เข้าใจดีในการกระทำดังกล่าวเพราะในทางปฏิบัติยังมีการเรียกร้องหลักประกันกันอยู่

เพื่อเป็นการส่งเสริมแนวทางการคุ้มครองสิทธิพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาอันสืบเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรงตามนโยบายของนายกรัฐมนตรี คอป. จึงใคร่เสนอข้อสังเกตและข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

๑. สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวและสิทธิที่จะได้รับการปล่อยชั่วคราวเป็นสิทธิพื้นฐานของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญาที่ได้รับการยอมรับเป็นสากล รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๐ (๗) ก็กล่าวถึง "สิทธิได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว" ทั้งนี้เพราะตามมาตรา ๓๙ วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติว่า "ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาไม่มีความผิด" การปล่อยชั่วคราวจึงเป็นข้อยกเว้นอันสืบเนื่องมาจาก "หลักยกประโยชน์แห่งความสงสัย" (in dubio pro reo) ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๒๗ การเอาตัวผู้ถูกกล่าวหาไว้ในความควบคุมหรือในอำนาจรัฐจึงเป็นการจำกัดสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาซึ่งนอกจากจะกระทบต่อเสรีภาพของบุคคลอันเป็นสิทธิพื้นฐานที่สำคัญแล้วยังกระทบถึงโอกาสในการต่อสู้คดีและส่งผลกระทบต่อครอบครัวและญาติพี่น้องของผู้ถูกกล่าวหาอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ คอป. จึงเห็นว่าหากไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนีจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือจะก่ออันตรายประการอื่นแล้ว ก็จะต้องปล่อยตัวหรือปล่อยชั่วคราวในทุกกรณี เหตุนี้รัฐบาลจึงพึงให้ความสำคัญสูงสุดกับการกำชับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ข้อมูลที่ถูกต้องต่อศาลเพื่อนำไปสู่โอกาสในการได้รับการปล่อยตัวหรือการปล่อยชั่วคราวผู้ถูกกล่าวหาในคดีที่สืบเนื่องจากเหตุการณ์ความรุนแรงทุกคน โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้ก่อความรุนแรงโดยตรง เว้นแต่จะมีพยานหลักฐานที่ชัดเจนที่สามารถพิสูจน์ถึงเหตุที่จะสามารถควบคุมตัวได้ดังกล่าว อนึ่ง การเรียกหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติของประเทศไทยที่ไม่สอดคล้องกับหลักการทางวิชาการนั้น การเรียกหลักประกันดังกล่าวควรมีจำนวนน้อยที่สุด

/๒.คอป. ...

๒. คอป. เห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการปล่อยชั่วคราวแกนนำบางส่วนที่ถูกควบคุมตัวไว้ โดยเฉพาะผู้ที่ไม่ได้เป็นผู้ก่อหรือสนับสนุนความรุนแรงในระหว่างการชุมนุมโดยตรง เพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านั้นได้เข้ามามีส่วนร่วมในการนำแนวทางสันติวิธีมาใช้ในการแสวงหาทางออกให้กับบ้านเมือง การปล่อยตัวหรือการปล่อยชั่วคราวแกนนำดังกล่าวจะเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญที่จะส่งสัญญาณว่าทุกฝ่ายให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับกระบวนการสร้างความปรองดองในชาติ นอกจากนี้ยังเป็นการลดกระแสความเชื่อว่าการกระบวนยุติธรรมไม่มีความเป็นธรรมต่อผู้ถูกกล่าวหา อันเป็นสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่ความไม่เชื่อถือในระบบการปกครองของรัฐ อันอาจสร้างความไร้ความไว้วางใจและความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นใหม่อีกด้วย นอกจากนี้ ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขส่วนหนึ่งให้แกนนำดังกล่าวได้มีส่วนร่วมร่วมกับ คอป. องค์การ สถาบันและบุคคลต่าง ๆ ในการสร้างความเชื่อมั่นในแนวทางสันติวิธีกับกลุ่มที่มีความคิดต่างในทางการเมือง อันเป็นส่วนสำคัญในกระบวนการสร้างความปรองดองที่จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแก้ไขปัญหาของประเทศอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ทุกฝ่ายพึงตระหนักว่าการปล่อยตัวหรือการปล่อยชั่วคราวไม่มีผลให้ผู้ถูกกล่าวหาพ้นไปจากการถูกดำเนินคดีแต่อย่างใด อีกทั้งศาลยังอาจสั่งเพิกถอนการปล่อยตัวหรือการปล่อยชั่วคราวได้เสมอหากผู้ได้รับการปล่อยตัวหรือการปล่อยชั่วคราวกระทำความผิดเงื่อนไข

๓. คอป. ตระหนักดีว่าดุลพินิจในการปล่อยตัวหรือปล่อยชั่วคราวบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลเป็นของศาลยุติธรรม แต่ในการที่ศาลจะวินิจฉัยไปในทางหนึ่งทางใดย่อมขึ้นอยู่กับข้อมูลที่ต้องพิจารณาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในฝ่ายบริหารเป็นผู้นำเสนอ เพราะตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๗๒ (๒) บัญญัติว่า "หมายปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งต้องขังอยู่ตามหมายศาล ให้ออกเมื่อพนักงานอัยการหรือพนักงานสอบสวนขอให้ปล่อย โดยเห็นว่าไม่จำเป็นต้องขังไว้ในระหว่างการสอบสวน" ด้วยเหตุนี้รัฐบาลอาจสั่งการให้เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐในฐานะพนักงานสอบสวน เช่น ศูนย์อำนวยการแก้ไขสถานการณ์ฉุกเฉิน (ศอฉ.) สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษ หรือแม้แต่สำนักงานอัยการสูงสุด รายงานข้อเท็จจริงและความเห็นเพิ่มเติมที่ชัดเจนว่าการปล่อยหรือการปล่อยชั่วคราวดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการในการสร้างความปรองดองในชาติอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้ศาลมีข้อมูลที่ครบถ้วนเพื่อประกอบการพิจารณาว่าสมควรที่จะสั่งปล่อยหรือปล่อยชั่วคราวหรือไม่

อนึ่ง สำหรับสำนักงานอัยการสูงสุดนั้น "ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๗" หมวดที่ ๒ ว่าด้วย "การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน" ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ไว้โดยตรงแล้ว และได้กล่าวถึงวิธีดำเนินการไว้โดยละเอียดแล้วด้วย ดังสำเนาระเบียบฯ ดังกล่าวที่ได้แนบมาพร้อมนี้ สำนักงานอัยการสูงสุดจึงอยู่ในฐานะที่จะให้เกิดความปรองดองในชาติได้โดยตรง ตามนัยแห่งบทความเรื่อง "อัยการกับปัญหาความขัดแย้งในชาติ" ที่ได้แนบมาพร้อมนี้ด้วย

๔. คอป. ได้ส่งบทความเรื่อง “การเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐและการปล่อยชั่วคราว” มาพร้อมนี้ โดยผู้เขียนบทความดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึงสภาพปัญหาในการนำกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้โดยไม่สอดคล้องกับหลักการทางวิชาการ และแนวปฏิบัติดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหาโดยตรง สำหรับเหตุการณ์ความไม่สงบเมื่อต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นั้น คอป. เชื่อว่า หากมีการปฏิบัติโดยสอดคล้องกับหลักกฎหมายตามแนวทางที่เขียนในบทความดังกล่าวแล้วจะมีผู้ต้องหาจำนวนไม่น้อยที่สมควรได้รับการปล่อยชั่วคราวเพราะกรณีไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี ไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน และไม่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะก่ออันตรายประการอื่นอันเป็น “เหตุหลัก” ในการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ ซึ่งเมื่อกรณีมีเหตุหลักดังกล่าวมาแล้วก็จะปล่อยชั่วคราวไม่ได้ แต่การเอาตัวผู้ต้องหาเหล่านั้นไว้ในอำนาจรัฐที่เกิดจากเหตุแห่งความร้ายแรงของความผิดซึ่งเป็นเพียงเหตุเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐที่เป็น “เหตุรอง” นั้น สามารถพิจารณาไปในทางปล่อยชั่วคราวได้ แต่ก็ปรากฏว่าผู้ต้องหาซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ความไม่สงบหลายรายยังถูกควบคุมหรือขังอยู่ในชั้นการดำเนินคดีของเจ้าพนักงานบ้าง ในชั้นการดำเนินคดีของศาลบ้าง คอป. เห็นว่า ปรากฏการณ์ของการเอาตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐดังกล่าวมาข้างต้นนั้น ไม่เอื้อต่อการปรองดองสมานฉันท์ของคนในชาติตามภารกิจของ คอป. และ คอป. เห็นต่อไปว่าทางปฏิบัติของเจ้าพนักงานและศาลในปัจจุบันนั้น หากพิจารณาตามความเห็นทางกฎหมายในบทความที่ส่งมาแล้ว กรณีมีหนทางที่จะปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหลายคนไปเลยหรือปล่อยชั่วคราวได้เพราะเหตุเอาตัวไว้ในอำนาจรัฐสำหรับบุคคลหลายคนเป็นเพียงเหตุรองเท่านั้น

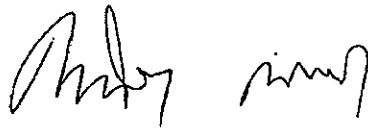
แม้ในส่วนที่เกี่ยวกับศาลนั้น กรณีเป็นเรื่องยากที่จะดำเนินการใด ๆ ได้โดยตรง เพราะกรณีเกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของอำนาจตุลาการซึ่งเป็นเรื่องที่พึงระมัดระวัง แต่ในส่วนของเจ้าพนักงานนั้นไม่ว่าจะเป็นพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจก็ดี พนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็ดี หรือพนักงานอัยการก็ดี คอป. เห็นว่าน่าจะได้ทบทวนทำความเข้าใจกฎหมายว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวกันเสียใหม่ตามนัยแห่งความเห็นทางกฎหมายดังกล่าว ซึ่งหากพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ พนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และพนักงานอัยการจักได้ศึกษาความเห็นดังกล่าวอย่างเข้าใจและปฏิบัติให้ถูกต้องสอดคล้องกับหลักกฎหมายแล้ว ย่อมจะส่งผลให้เกิดความเป็นธรรมในการดำเนินคดีตามนัยแห่ง มาตรา ๔๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยได้ เพราะมาตรา ๔๐ (๗) ที่บัญญัติว่า “ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีที่ถูกต้องรวดเร็ว และเป็นธรรม” นอกจากนี้ คอป. เห็นต่อไปอีกว่า พนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจก็ดี พนักงานสอบสวนคดีพิเศษก็ดี และพนักงานอัยการก็ดี มีช่องทางที่จะช่วยให้เกิดความเป็นธรรมในชั้นการดำเนินคดีของตนและของศาลได้ โดยการพิจารณาให้ปล่อยตัวไปเลยหรือให้ปล่อยชั่วคราวเมื่อผู้ต้องหาอยู่ในอำนาจตน หรือแสวงหาโอกาสที่จะแถลงให้ศาลทราบเหตุผลและความเห็นทางวิชาการดังกล่าวสำหรับผู้ต้องหาที่ถูกขังโดยอำนาจศาล ทั้งนี้ เพื่อศาลจักได้พิจารณาให้เป็นไปตามนัยแห่ง “สิทธิที่จะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว” ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๐ (๗) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

/๕. นอกจาก...

๕. นอกจากประเด็นเรื่องการปล่อยตัวหรือการปล่อยชั่วคราวซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนแล้ว รัฐบาลควรให้ความสำคัญอย่างจริงจังในการให้ความช่วยเหลือผู้ถูกกล่าวหาเกี่ยวกับเรื่องอื่นๆ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานตามหลักนิติธรรมและหลักสิทธิมนุษยชน เช่น สิทธิพื้นฐานที่ควรได้รับในการต่อสู้คดีอาทิ การจัดหาทนายความ การให้ความช่วยเหลือเพื่อลดผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้ถูกกล่าวหาและครอบครัว อันสืบเนื่องมาจากการต้องถูกดำเนินคดี เป็นต้น โดยรัฐบาลควรจัดให้มีกองทุนที่เพียงพอและสั่งการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจัง อันจะเป็นการป้องกันและลดประเด็นไม่ให้ถูกนำไปขยายผลให้เกิดความเข้าใจผิดในหมู่ประชาชน และลดความขัดแย้งและความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้นด้วย

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ศาสตราจารย์ คณิต อิน นคร)

ประธานกรรมการอิสระตรวจสอบและค้นหาความจริงเพื่อการปรองดองแห่งชาติ

ฝ่ายเลขานุการฯ

โทร ๐ ๒๑๔๑ ๓๖๙๖

โทรสาร ๐ ๒๑๔๓ ๘๙๓๕

รายชื่อผู้เสียชีวิตจากการปะทะที่สี่แยกคอกวัว – ผ่านฟ้า ณ วันที่ 10 เมษายน 2553

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดเจ็บ	หมายเหตุ
1	Mr. Hiroyuki Muramoto	43	กลาง	นต.รพ.ตร.	ถูกยิงอกซ้าย	ถูกยิงบริเวณถนนดินสอเสียชีวิตขณะบันทึกภาพทหารไทยกำลังปะทะกับผู้ประท้วงเสื้อแดงก่อนถึงโรงพยาบาล เป็นนักข่าวรอยเตอร์ สัญชาติญี่ปุ่น
2	นาย สวาท วางาม	28	กลาง	นต.รพ.ตร.	ถูกยิงศีรษะด้านบนข้างขวาทะลุหมับซ้าย	ถูกยิงที่สี่แยกคอกวัว เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
3	นาย วัฒนะชัย กลัดสุข	36	กลาง	นต.รพ.ตร.	บาดเจ็บกระดูกสันหลังความเร็วสูงตัดผ่าน หลอดเลือดแดงใหญ่ทรวงอก	ถูกยิงที่สี่แยกคอกวัว เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
4	นาย ทศชัย เมฆงามฟ้า	44	กลาง	นต.รพ.ตร.	บาดเจ็บกระดูกสันหลังที่ทรวงอกทะลุหัวใจ	ถูกยิงบริเวณหน้าโรงเรียนสตรีวิทยา เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล ยังไม่ทำการฉีดยาเนื่องจาก ญาติต้องการให้มีการชันสูตรพลิกศพใหม่อีกครั้ง
5	นาย จรูญ ฉายแม่น	46	กลาง	นต.รพ.ตร.	ถูกยิงอกขวา กระสุนฝัง ในกระดูกสันหลังส่วนเอวชั้นที่ 1	ถูกยิงบริเวณโรงเรียนสตรีวิทยา เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
6	นาย วสันต์ ภูทอง	39	กลาง	นต.รพ.ตร.	ถูกยิงศีรษะด้านหลัง ทะลุด้านหลัง	ถูกยิงบริเวณสี่แยกคอกวัว เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
7	นายสยาม วัฒนนุกุล	53	กลาง	นต.รพ.ตร.	บาดเจ็บกระดูกสันหลังที่ทรวงอกด้านหลัง ทะลุหลอดเลือดแดงใหญ่ช่องอก และ เสียโลหิตปริมาณมาก	ถูกยิงบริเวณหน้าโรงเรียนสตรีวิทยา เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
8	นาย มนต์ชัย แซ่จ้อง	54	กลาง	นต.รพ.ตร.	พิษของแก๊สน้ำตา มีอาการติดเชื้อใน กระแสเลือดและระบบการหายใจ ล้มเหลวเฉียบพลัน	ถูกแก๊สน้ำตาถึงเข้าใส่ที่บริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
9	นาย อำพน ตติยรัตน์	26	หัวเฉียว	นต.รพ.ตร.	ถูกยิงศีรษะด้านหลัง ทะลุด้านหลัง	ถูกยิงที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล ผู้ตายเป็นนักศึกษาทางด้านกฎหมาย
10	นาย ยุทธนา ทองเจริญพลพร	23	หัวเฉียว	นต.รพ.ตร.	ถูกยิงศีรษะด้านหลัง ทะลุด้านหลัง มีแผลจากกระสุนปืนความเร็วสูงเข้าที่ศีรษะทำลายสมอง	เป็นอดีตนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี มหานคร ถูกยิงบริเวณหน้าโรงเรียนสตรีวิทยา เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
11	นาย ไพโรศล ทิพย์ลม	37	หัวเฉียว	นต.รพ.ตร.	ถูกยิงศีรษะด้านหน้า ทะลุท้ายทอย	เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
12	นาย เกรียงไกร คำน้อย	24	วชิรพยาบาล	วชิรพยาบาล	ถูกยิงสะโพก กระสุนฝังในช่องท้อง มีเลือดออกในช่องท้องจากบาดแผลถูกยิง	ถูกยิงบริเวณสะพานมัยวานรังสรรค์ เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
13	นาย คะเนิง ฉัตรเท	50	วชิรพยาบาล	วชิรพยาบาล	ถูกยิงอกขวา กระสุนฝังในหน้ากระดูกสันหลังส่วนอก เลือดออกในช่องท้อง ปอดฉีกขาด จากบาดแผลถูกยิง	ถูกยิงบริเวณอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
14	พลฯ ภูริวัฒน์ ประพันธ์	25	วชิรพยาบาล	วชิรพยาบาล	แผลเปิดกะโหลก ท้ายทอยขวานอง 2 ข้างฉีกขาดฟกช้ำ	บริเวณสี่แยกคอกวัว เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
15	พลฯ อนุพงษ์ เมืองอำพัน	21	วชิรพยาบาล	วชิรพยาบาล	ทรวงอกฟกช้ำ, น่อง 2 ข้างฉีกขาดฟกช้ำ	บริเวณสี่แยกคอกวัว เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
16	นายณภพล เป่าพนัส	30	วชิรพยาบาล	วชิรพยาบาล	ถูกยิงที่ท้อง	ถูกยิงบริเวณสี่แยกคอกวัว เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
17	พ.อ. ร่มเกล้า ชูธรรม	43	พระมงกุฎฯ	พระมงกุฎฯ	ท้ายทอยขวาฉีกขาดน่อง 2 ข้าง ฉีกขาดฟกช้ำอกซ้ายและด้านหลัง คั่นขาซ้ายฉีกขาด	เสียชีวิตที่โรงพยาบาล

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
18	พลฯ สิงหา อ่อนทรง	22	พระมงกุฎฯ	พระมงกุฎฯ	ถูกสะเก็ดระเบิดที่ศีรษะ	ถูกยิงบริเวณสี่แยกคอกวัว เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
19	พลฯอนุพงษ์ หอมมาลี	22	พระมงกุฎฯ	พระมงกุฎฯ	ถูกสะเก็ดระเบิดที่ศีรษะ	ถูกยิงบริเวณสี่แยกคอกวัวเสียชีวิตที่โรงพยาบาล รายงานเมื่อวันที่ 14 เมษายน จากสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน
20	นายสมิง แดงเพชร	49	จุฬาฯ	จุฬาฯ	สมองมีอาการบวมซ้ำอีกขาดและมีเลือดออกในเนื้อสมอง	ถูกยิงที่สี่แยกคอกวัว เวลาประมาณ 20.00 น. เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
21	นาย สมศักดิ์ แก้วसान	34	ศิริราช	ศิริราช	ถูกยิงหลัง ทะลุอกซ้าย เสียโลหิตมากจากตับ และเส้นเลือดใหญ่ฉีกขาด	ถูกยิงบริเวณสี่แยกคอกวัว เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
22	นาย บุญธรรม ทองสุข	40	ศิริราช	ศิริราช	ถูกยิงหน้าผากซ้ายทะลุศีรษะด้านหลังส่วนบน	ถูกยิงที่สี่แยกคอกวัว เวลาประมาณ 22.30 น. เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
23	นาย เทิดศักดิ์ พึ่งกลิ่นจันทร์	29	ราชวิถี	รามฯ	มีบาดแผลบริเวณทรวงอก ทะลุหัวใจและปอด	ถูกยิงบริเวณสี่แยกคอกวัว เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
24	นายบุญจันทร์ ไหมประเสริฐ	45	รามฯ	รามฯ	บาดแผลฉีกขาด ทะลุบริเวณสะโพกและหัวหน้าข้างซ้าย ทะลุเข้าเส้นเลือดแดงใหญ่	ถูกยิงบริเวณสี่แยกคอกวัว เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
25	นาย มานะ อจราญ	23	รามฯ	รามฯ	ถูกยิงศีรษะ ด้านหลังทะลุหน้า	เสียชีวิตก่อนถึง โรงพยาบาล ถูกกระสุนปืนเสียชีวิตขณะอยู่ในสวนสัตว์ดุสิต เป็นเจ้าหน้าที่สวนสัตว์ดุสิต
26	นายอนันต์ สิริกุลวานิชย์	54	กลาง	กลาง	ถูกยิง	เสียชีวิตหลังจากนอนพักรักษาตัวในโรงพยาบาลกลาง รายงานวันที่ 15 พฤษภาคม 2553

รายชื่อผู้เสียชีวิตจากการปะทะที่ถนนสีลม วันที่ 22 เมษายน 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดเจ็บ	หมายเหตุ
27	1	นางชนันท์ แอบทอง	50	จุฬาฯ	จุฬาฯ	ถูกสะเก็ดระเบิด	เสียชีวิตที่ถนนสีลม

รายชื่อผู้เสียชีวิตจากการปะทะที่อนุสรณ์สถานแห่งชาติ วันที่ 28 เมษายน 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดเจ็บ	หมายเหตุ
28	1	พลทหารณรงค์ฤทธิ์ สาระ	22	โรงพยาบาล พระมงกุฎเกล้า	โรงพยาบาลพระ มงกุฎเกล้า	มีบาดเจ็บที่ศีรษะ ถูกยิงที่ขมับซ้าย	ถูกยิงที่ศีรษะเสียชีวิตคาที่ ขณะขับรถจักรยานยนต์ไปตามถนนวิภาวดีรังสิต ใกล้อนุสรณ์สถานแห่งชาติดอนเมือง

รายชื่อผู้เสียชีวิตจากคนร้ายใช้อาวุธปืนยิงหน้าธนาคารกรุงไทย ถนนสีลม วันที่ 7 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดเจ็บ	หมายเหตุ
29	1	ศต.อ.กานต์พัฒน์ เลิศจันเพ็ญ	38	จุฬาฯ	นิติเวช รพ.	บาดเจ็บบริเวณท้องด้านขวาต่ำจาก สะเก็ด กระสุนกระสุนแตก เส้นเลือด ใหญ่ขาดขาด พบหัวกระสุนปืน หัวแหลมทำด้วยทองแดงหุ้มตะกั่วฝังอยู่	ถูกยิงเสียชีวิตบริเวณหน้าธนาคารกรุงไทย สาขาซอย อาคารชลลิก ถนนสีลม

รายชื่อผู้เสียชีวิตจากการปะทะที่ประตู 4 สวนลุมพินี วันที่ 8 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
30	1	จ.ศ.ด.วิทยา พรหมสำลี	35	วชิรพยาบาล	สถาบันนิติเวช โรงพยาบาลตำรวจ	ถูกสะเก็ดระเบิดบริเวณหน้าอกด้านขวา บาดแผลถูกของแข็งตัดขั้วหัวใจขาด 3 เส้น บาดแผลทะลุเข้าอกด้านขวา	ถูกยิงบริเวณด้านตรงความมั่นคง ทางเข้าสวนลุมพินี เสียชีวิตที่โรงพยาบาล

รายชื่อผู้เสียชีวิตจากการปะทะที่แยกศาลาแดง วันที่ 13 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
31	1	พล.ต.ดร.ชัชติยะ สวัสดิผล	58	วชิรพยาบาล	วชิรพยาบาล	ถูกยิงที่บริเวณ ศีรษะ	ถูกยิงบริเวณทางขึ้นลงรถไฟฟ้าใต้ดิน MRT ฟังสวน ลุมพินี บริเวณแยกศาลาแดง เสียชีวิตที่โรงพยาบาล

รายชื่อผู้เสียชีวิตจากการปะทะที่หัวมุมถนนวิทย์ สวนลุมพินี วันที่ 13 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
32	1	นายชาติชาย ชาเหลา	25	จุฬาฯ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	มีแผลเปิดบริเวณท้ายทอยขนาด 5 ซม. และขมับด้านขวา 0.5 ซม.	ถูกยิงบริเวณประตูสอง สวนลุมพินี ใกล้เคียงสถานี รถไฟฟ้า MRT หน้าอาคารอ้อจ้อเหลียง

รายชื่อผู้เสียชีวิตจากการปะทะที่ห้วยมถนนวนิทย สวนลุ่มพินี้ ราชประสงค์ วันที่ 14 - 19 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นบุตร	บาดเจ็บ	หมายเหตุ
33	1	นายปิยะพงษ์ กิตติวงศ์	32	ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	ถูกยิง	เสียชีวิตที่สวนลุมฯ เมื่อวันที่ 17 พ.ค. 2553
34	2	นายประจวบ ศิลพพันธ์	-	ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	ถูกยิง	เสียชีวิตที่สวนลุมฯ
35	3	นายสมศักดิ์ ศิลารักษ์	-	ตำรวจ	สถาบันนิติเวชรพ. รามาริบัติ	ถูกยิง	เสียชีวิตที่ศาลาแดง
36	4	นายอินทร์แปลง เทสงศ์	32	กล้วยน้ำไท 1	สถาบันนิติเวชรพ. รามาริบัติ	-	เป็นคนขับรถแท็กซี่ ถูกยิงที่ตลาดบ่อนไก่ ขณะไปส่ง ผู้โดยสาร เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
37	5	นายเสน่ห์ นิลเหลือง	48	กล้วยน้ำไท 1	สถาบันนิติเวชรพ. รามาริบัติ	ถูกกระสุนนัดเข้าหัวใจเสียชีวิต	ถูกยิงเสียชีวิตที่บริเวณสวนลุมไนท์ บาซาร์ เมื่อวันที่ 14 พ.ค. 53
38	6	นายชัยยันต์ วรรณจักร	21	พระมงกุฎฯ	สถาบันนิติเวชรพ. รามาริบัติ	ถูกยิง 2 นัดที่ซี่โครงได้รวม	ถูกยิงบริเวณราชปรารภ เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
39	7	นายบุญทิ้ง ปานศิลา	25	รามาริบัติ	สถาบันนิติเวชรพ. รามาริบัติ	ถูกยิงที่คอ	เจ้าหน้าที่หน่วยแพทย์ผู้ชีวิตรพพยาบาล ถูกยิงเสียชีวิต บริเวณซอยรางน้ำ
40	8	นายมนูญ ท่าลาด	-	พญาไท 1	สถาบันนิติเวชรพ. รามาริบัติ	-	เสียชีวิตที่ซอยหมอเหล็ง
41	9	นายพัน คำกลอง	43	พญาไท 1	สถาบันนิติเวช รพ.รามาริบัติ	ถูกยิงที่หน้าอกซ้าย	เสียชีวิตที่ซอยหมอเหล็ง
42	10	นายกิตติพันธ์ ชันทอง	26	ราชวิถี	สถาบันนิติเวช รพ.รามาริบัติ	แผลที่ชายโครง	ถูกยิงบริเวณซอยรางน้ำ วันที่ 15 พ.ค. 53 เสียชีวิตที่ โรงพยาบาล

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
43	11	นายสรไกร ศรีเมืองปูน	34	ราชวิถี	สถาบันนิติเวชพ. รามาริบัติ	แผลที่ศีรษะเสียชีวิตก่อนมาถึง	ถูกยิงบริเวณถนนราชปรารภ เสียชีวิตก่อนถึง โรงพยาบาล
44	12	ชายไทยไม่ทราบชื่อ	-	ราชวิถี	สถาบันนิติเวชพ. รามาริบัติ	โดนยิงขาหนีบ	ถูกยิงเสียชีวิตบริเวณราชปรารภ
45	13	เด็กชายคุณากร ศรีสุวรรณ	14	พญาไท 1	สถาบันนิติเวชพ. รามาริบัติ	ถูกกระสุนเข้าท้องและแขน	เสียชีวิตที่ซอยหมอเหล็ง
46	14	นายชาญณรงค์ พลอยศรีลา	32	พญาไท 1	สถาบันนิติเวชพ. รามาริบัติ	ถูกยิงหน้าท้องและแขน	เสียชีวิตที่ราชปรารภ
47	15	นายทิพนันต เจียมพล	32	ราชวิถี	สถาบันนิติเวชพ. รามาริบัติ	แผลที่ศีรษะ	เสียชีวิตก่อนถึง โรงพยาบาล
48	16	นายสุภชีพ จุลทัศน์	36	ราชวิถี	สถาบันนิติเวชพ. รามาริบัติ	แผลที่ศีรษะ	เสียชีวิตก่อนถึง โรงพยาบาล
49	17	นายวรินทร์ วงศ์สนิท	28	ราชวิถี	สถาบันนิติเวชพ. รามาริบัติ	แผลที่หน้าอกขวา	เสียชีวิตก่อนถึง โรงพยาบาล
50	18	นายมานะ แสนประเสริฐศรี	22	เลิดสิน	สถาบันนิติเวชพ. รามาริบัติ	แผลถูกยิงที่ศีรษะ	เป็นอาสาสมัครปอดเค้กตั้ง เสียชีวิตก่อนถึง โรงพยาบาล
51	19	นางสาวสันธนา สรรพศรี	14	พญาไท 1	-	ถูกกระสุนเข้าท้องและแขน	เสียชีวิตที่ซอยหมอเหล็ง
52	20	นายธันวา วงศ์ศิริ	26	ราชวิถี	-	แผลที่ศีรษะ	เสียชีวิตก่อนถึง โรงพยาบาล
53	21	นายอำพล ชื่นดี	25	รามาริบัติ	-	-	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
54	22	นายสมพันธ์ ศรีเทพ	17	รามาริบัติ	-	-	เสียชีวิตที่ชอยรางน้ำ
55	23	นายอุทัย อรอินทร์	35	รามาริบัติ	-	-	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
56	24	นายพรสวรรค์ นาคะไชย	23	เลิดสิน	-	ถูกยิงหลายตำแหน่ง	เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
57	25	นายเกรียงไกร เลื่อนไธสง	25	เลิดสิน	-	ถูกยิงที่ศีรษะ	เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
58	26	นายประจวบ ประจวบสุข	42	เจริญกรุง ประชารักษ์	-	-	เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
59	27	นายเกียรติคุณ ฉัตรวีระสกุล	25	เจริญกรุง ประชารักษ์	-	ถูกยิงที่หน้าอกซ้าย	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
60	28	นายวงศกร แปลงศรี	40	เลิดสิน	-	ถูกยิงที่หน้าอก เลือดออกในช่องอก	เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
61	29	นายสมชาย พระสุวรรณ	43	เลิดสิน	-	ถูกยิงที่ศีรษะ	เสียชีวิตที่โรงพยาบาล
62	30	นายสุพรรณ ทุมทอง	49	รามาริบัติ	-	-	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
63	31	ชายไทยไม่ทราบชื่อ	26	กล้วยน้ำไท 1	-	-	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
64	32	นายเฉลียว ศิริรัมย์	27	กล้วยน้ำไท 1	-	ถูกยิงได้รวมขนา	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
65	33	นายสุพจน์ ยะทิมา	27	ตำรวจ	-	-	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
66	34	นายธนากร ปิยะผลดีแรก	50	รามาริบัติ	-	-	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
67	35	จ.ส.อ.พงษ์สิทธิ์ ทิพนานนทกาญจน์	31	กรุงเทพคริสเตียน	-	ถูกยิงที่ศีรษะ	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
68	36	นายสมพาน หลวงชม	35	ทหารผ่านศึก	-	ถูกยิงที่ท้อง	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
69	37	นายภูมิวัฒน์ อารี(ออง ละวิน ชาวพม่า)	40	ทหารผ่านศึก	สถาบันนิติเวช รพ. รามาริบัติ	มีแผลที่หน้าอกทะลุด้านหลัง	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
70	38	MR.Polenchi Fadio (นักข่าวชาวอิตาลี)	48	ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	ถูกยิงที่หน้าอก	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
71	39	นายธนโชติ ชุ่มเย็น	34	ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	บาดแผลกระสุนปืนทะลุ ไตซ้ายและเส้น เลือดใหญ่ เสียโลหิตในช่องท้องปริมาณ มาก	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
72	40	หญิงไทยไม่ทราบชื่อ		ราชวิถี	-	ถูกยิง	เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
73	41	นายถวิล คำมูล	38	สถาบันนิติเวช รพ.รามาริบัติ	-	มีแผลที่ศีรษะ	เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
74	42	ชายไทยไม่ทราบชื่อ		สถาบันนิติเวช รพ.รามาริบัติ	-	มีแผลที่ศีรษะ	เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
75	43	ศ.อ. อนุสิทธิ์ จันทร์แสนตอ	44	จุฬาฯ	-	-	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
76	44	นายปรัชญา แซ่ไคว่	21	เปาโล (พหลโยธิน)	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	บาดแผลกระสุนปืนทำลายตับ หัวใจ (กระสุนปืนลูกซอง)	เสียชีวิตในที่จุดเกิดเหตุ
77	45	นายสุวัณ ศรีรักษา	31	สถาบันนิติเวช รพ.ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	ถูกยิงด้วยกระสุนทำลายปอด เบื่อหุ้ม หัวใจ และกล้ามเนื้อหัวใจ พบโลหะ คล้ายหัวกระสุนปืนหุ้มทองแดง ค้างที่ เนื้อชายโครงด้านขวา ทิศทางจากซ้าย ไปขวา หลังไปหน้า บนลงล่าง	เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
78	46	นายมงคล เข้มทอง	37	สถาบันนิติเวช รพ.ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	บาดแผลกระสุนปืนทำลายปอด ตับ หัวใจ	เป็นอาสาสมัครป้องกันภัยฯ ถูกยิงในวัดปทุมวนา ราม เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชันสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
79	47	น.ส.กมนเกศ อัดฮาด	25	สถาบันนิติเวช รพ.ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	บาดแผลกระสุนปืนทำลายสมอง	อาสาศพขาด ถูกยิงเสียชีวิตภายในวัดปทุม วนาราม เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
80	48	นายรพ สุขสถิตย์	66	สถาบันนิติเวช รพ.ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	ถูกยิงด้วยกระสุนหนึ่งนัด ระยะเกินมือ เอื้อม ทำลายปอด กระบังลม ตับ ไตขวา ลำไส้, พบบาดแผลทะลุผิวหนังคั่นแขน และบริเวณทรวงอก, พบเศษทองแดง 2 ชิ้น บริเวณข้อศอกซ้าย ทิศทางจากขวา ไปซ้าย หน้าไปหลัง บนลงล่าง	ถูกยิงเสียชีวิตในวัดปทุมวนาราม วันที่ 19 พ.ค. 53 ก่อนถึงโรงพยาบาล
81	49	นายอัฐชัย พุมจันทร์	28	สถาบันนิติเวช รพ.ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	บาดแผลกระสุนปืนทำลายปอด	ถูกยิงเสียชีวิตในวัดปทุมวนาราม เสียชีวิตก่อน ถึงโรงพยาบาล
82	50	นายอัครเดช ชันแก้ว	22	สถาบันนิติเวช รพ.ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	ถูกยิงด้วยกระสุนสองนัด ระยะเกิน เอื้อมมือ, กระสุนทะลุช่องปาก, พบเศษ ตะกั่วในช่องปาก ฐานกระโหลกศีรษะ และกระดูกสันหลัง, เลือดออกใต้เยื่อหุ้ม สมองชั้นนอก และเนื้อสมองข้างขวา กระแทก, มีรอยขีดข่วนบริเวณท้าย ทอย	ถูกยิงในวัดปทุมวนาราม ในตอนแรกผลการชันสูตรระบุว่า ถูกทุบด้วย ของแข็งจนเสียชีวิต หลังจากนั้นทางญาติได้ เรียกร้องให้มีการแก้ไขผลการชันสูตรใหม่ เพราะพบเห็นบาดแผลถูกยิงอย่างชัดเจน

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
83	51	นายวินทร์ ศรีชมภู	-	สถาบันนิติเวช รพ.ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	บาดแผลกระสุนปืนทำลายสมอง	เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
84	52	น.ส.วาสนี เทพปาน		สถาบันนิติเวช รพ.รามาริบัติ	สถาบันนิติเวช รพ. รามาริบัติ	-	เสียชีวิตก่อนถึงโรงพยาบาล
85	53	นายเอื้อน โพธิ์ทองคำ	60	ราชวิถี		แผลที่ก้น	เสียชีวิต วันที่ 21 พ.ค.53 เวลา 06.15 น.
86	54	นายกิตติพงษ์ สมสุข	20	สถาบันนิติเวช รพ.ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	-	ไฟไหม้ตึกเซ็นทรัลเวิลด์ พบศพ วันที่ 21 พ.ค. 53 เวลา 15.00 น.

รายชื่อผู้เสียชีวิตจากการปะทะที่ห้วงมณฑลนิเทศ ส่วนลุ่มพินิ ราชประสงค์ วันที่ 14 - 19 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
87	1	นายสมชัย ทัดแก้ว	36	กล้วยน้ำไท	นิติเวช รพ.จุฬาฯ	ถูกยิงที่กระดูกสันหลังเข้าด้านหลัง	ถูกยิงวันที่ 16 พ.ค. 2553 เข้ารักษาตัวที่ รพ. กล้วยน้ำไท เสียชีวิตเมื่อ 31 พ.ค. 2553 ได้ ติดต่อขอความช่วยเหลือไปยัง สอฉ. ทาง สอฉ. ไม่มีงบประมาณในการช่วยเหลือ
88	2	นายวุฒิชัย วรคัม	22	รามาริบัติ	-	-	เสียชีวิตแล้ว ที่บริเวณซอยรางน้ำ มีการเคลื่อน ศพไปยังรพ.รามาริบัติ ขณะนั้นยังไม่ญาติมา ติดต่อ จึงนำศพไปฝังไว้ที่จ.ชลบุรี ที่มูลนิธิ สว่างประทีป หลุมที่ 56

รายชื่อผู้เสียชีวิตภายหลังการปะทะที่กรุงเทพมหานคร วันที่ 14 - 19 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
89	1	นายบุญมี เริ่มสุข	71	โรงพยาบาล ตำรวจ	สถาบันนิติเวช รพ. ตำรวจ	ติดเชื้ในกระแส เนื่องจากถูกยิงที่หน้า ท้องด้านซ้าย กระสุนตัดผ่านลำไส้เล็ก	ถูกยิงวันที่ 14 พฤษภาคม 2553 ที่บ่อนไก่ และ เสียชีวิตเวลา 06.00 น. วันที่ 28 กรกฎาคม 2553 ไม่เคยร่วมชุมนุม วันที่เกิดเหตุได้ออกมารับ หลานสาวที่ ร.ร.

รายชื่อผู้เสียชีวิตจากการปะทะที่ต่างจังหวัด วันที่ 14 - 19 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสูตร	บาดแผล	หมายเหตุ
90	1	นายทรงศักดิ์ ศรีหนองบัว	33	ขอนแก่น	-	แผลที่หน้าอก	เสียชีวิตที่โรงพยาบาล บ้านเลขที่ 12 หมู่ 8 บ้านหนองตูม ต.หนองตูม อ.เมือง ขอนแก่น ที่เสียชีวิตจากเหตุปะทะที่บ้าน ของนายประจักษ์ แก้วกล้าหาญ อดีต รมช.คมนาคม
91	2	นายเพลิน วงษ์มา	40	อุดรธานี	-	Mltiple Wornd	เสียชีวิตหลังจากนอนรพ. เมื่อ วันที่ 20 พค.53 เวลา 06.25น.

รายชื่อผู้เสียชีวิตภายหลังการปะทะที่กรุงเทพมหานคร แต่ไปเสียชีวิตที่ต่างจังหวัด ในเหตุการณ์สลายการชุมนุม วันที่ 14 - 19 พฤษภาคม 2553

ลำดับ	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	อายุ	โรงพยาบาล	สถานที่ชั้นสุด	บาดแผล	หมายเหตุ
92	1	นายอภิชาติ ระชีวะ	36	โรงพยาบาล อุดรธานี	-	ถูกยิงด้วย Gun Short Worn	ถูกยิงที่กรุงเทพมหานคร จากเหตุการณ์ 14 - 19 พฤษภาคม 2553 I.C.U รพ.อุดรธานี เสียชีวิตหลังจากนอนพักใน รพ.อุดรธานี วันที่ 9 มิ.ย.53 เวลา 06.42 น.